

KUOPIO

Kuopion kaupunki

Talousarvio 2024

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2024–2027

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus.....	4
Yleiset perusteet ja kehitysnäkymät	5
Kuopion kaupungin kehitysnäkymät	5
Väestökehitys	5
Asuminen.....	5
Elinkeinot ja työllisyys.....	6
Hyvinvointi.....	8
Taloudelliset lähtökohdat	11
Talouden kehitysnäkymät	11
Kuntatalous.....	12
Kuopion strategia vuoteen 2030 ja tavoitteet vuodelle 2024	14
Sitovat tavoitteet	16
Talousarvion 2024 valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoineen.....	21
Konserniyhteisöt.....	23
Olennaiset tulevat tapahtumat ja taloudelliset riskit	24
Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet 2024	24
Merkittävimpien konserniyhteisöjen talousarvioiden tunnusluvut vuonna 2024	25
Talousarvion perustelut	32
Talousarvio	32
Verotulot.....	33
Valtionosuudet.....	33
Henkilöstö.....	35
Vaikutusten arviointi	38
Vaikutukset lapsiin ja nuoriin	38
Ympäristövaikutukset	39
Yritysvaikutukset	41
Talousarvion ja -suunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta	43
Talousarvion rakenne.....	43
Talousarvion sitovuus.....	43
Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet.....	45
Talousarvioon sisältyvät riskit	46
Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta	51
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	51
Tilivelvolliset viranhaltijat.....	51
Alijäämän kattamisvelvollisuus	52
Käyttötalousosa.....	53
Elinvoima- ja konsernipalvelujen palvelualue	56
Kaupunkiympäristön palvelualue	66
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue.....	80

Kasvun ja oppimisen palvelualue.....	88
Keskusvaalilautakunta	100
Tarkastustoimi.....	100
Yleishallinto	101
Kuopion Tilapalvelut	103
Palvelualueet ja taseyksikkö 2024	107
Tuloslaskelmaosa	108
Tuloslaskelman lukuohje.....	109
Tuloslaskelma 2024	110
Tuloslaskelmaosa.....	111
Investointiosa	113
Investointiosan esitystapa.....	114
Investointiosa	115
Lisätietoja investoinneista	120
Rahoitusosa.....	122
Rahoituslaskelman lukuohje	123
Rahoituslaskelma 2024	124
Rahoitusosa	125
Liitteet.....	127
Yli miljoonan euron yhdyskuntarakentamisen hankkeet	128
Kuopion väestö ja väestösuunnite.....	130

Kaupunginjohtajan katsaus

Kuopion kaupungilla on takana vuoden vaihteen historiallinen rakennemuutos. Kaupungin palveluista sosiaali- ja terveystaloudet sekä pelastustoimi siirtyivät hyvinvointialueen järjestämisvastuulle. Myös edessä on suuria muutoksia. TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien järjestämisvastuulle vuoden 2025 alusta.

Hyvinvointialuesiirtymä ei kohentanut vaan heikensi kaupungin talouden tilaa. Vaikka sote-palvelut eivät ole enää vastuullamme, säilyi taloudessa rakenteellinen alijäämä, eikä verorahoitus riitä palvelutoimintaamme. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen menot ovat 45 % kaupungin menoista ja toimintakatteesta 65 %. Lapset ja nuoret ovat jo talousarvioluvuillakin mitaten kaupungin toiminnan keskiössä.

Talousarviovalmistelun lähtökohtana on ollut kaupunginhallituksen kesäkuussa antama talouden kehys, mikä tarkoittaa –19.9 miljoonan euron alijäämää. Tavoitteena on, että pystymme turvaamaan kaupungin kasvun ja kehityksen kannalta tärkeät investoinnit, jotka luovat vetovoimaa ja pitkän aikavälin elinvoimaa. Toisaalta käyttötalouden puolella tavoitteena on ylläpitää hyvää asukastytyvyyttä ja tähän liittyvää palvelutasoa osana hyvän elämän pääkaupungin strategiatavoitteen saavuttamista. Talousarvioesitys vuodelle 2024 ei ole leikkausbudjetti vaan lähtölaukaus talouden tasapainotustoimin tulevina vuosina. Kaupungin on tarkasteltava palveluverkkoaan, työn tekemisen tapoja, konsernirakennetta ja toimintatuottojen tasoa. Myös tarkoituksenmukainen henkilöstösuunnittelu ja henkilöstön osaamisen laaja-alainen hyödyntäminen tulevat olemaan avainasemassa. Kaupunki haluaa panostaa henkilöstön työhyvinvointiin ja työntekijäkokemukseen ja varmistaa, että sillä on kaikissa tilanteissa osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö.

Kuopio on viime vuosina tehnyt merkittäviä investointeja ja vuosittainen investointitaso on ollut huomattava. Loppukesästä 2024 avattava Savilahden Luola haastaa uudella tavalla kaupungin kyvyn myydä tiloja erilaisille tapahtumille ja kytkeä tähän ajatteluun ja tavoitteeseen lukuisat muut kaupungin tilat. Investointisuunnitelmassa nettoinvestoinnit ovat ensi vuonna 84 miljoonaa euroa. Kouluihin ja päiväkoteihin investoidaan koko taloussuunnitelmakauden 2024–2027. Lähivuosina on edessä useita koulu- ja päiväkotinvestointeja, ensi vuonna käynnistyvistä suurimpana Pirtin koulun 31,0 milj. euron rakennushanke. Kaupungin investointiohjelma on noin 330 miljoonaa seuraaville neljälle vuodelle. Investointeja on pyritty kohdentamaan sinne, mitkä eniten vaikuttaisivat edellä mainittuihin tavoitteisiin. Investointeja on arvioitu ja aikataulutettu uudelleen huomioiden rajoite siitä, että monet hankkeet ovat jo käynnissä. Vuosikatteen tason tulisi tällä investointitasolla olla noin 63 miljoonaa euroa, mutta Kuopiossa se jää ensi vuodelle 38 miljoonaan euroon.

Vuoden 2024 verotulot ovat pienemmät kuin kuluvan vuoden ennuste. Tähän on syynä kertaluonteiset tilityserät, joita kunnat vielä tänä vuonna saavat vanhojen veroprosenttien pohjalta.

Kaupungin päätöksentekoon on tulossa erillisen talouden tasapainotusohjelman valmistelun käynnistäminen tavoitteineen, aikatauluineen ja seurantamalleineen. Ohjelman toimenpiteillä tullaan tavoittelemaan kaupungin talouden pitkän aikavälin tasapainoa.

Vaikka päätökset tulevat varmasti olemaan vaikeita, synkistelyyn ei ole aihetta. Kuopio on menestyvä ja kasvava yliopisto- ja muuttovoittokaupunki, yksi Suomen vetovoimaisimmista kaupungeista. Meillä on erinomaiset edellytykset onnistua tulevaisuuden rakentamisessa ja kaupungin strategisten tavoitteiden saavuttamisessa. Aloitin kaupunginjohtajana elokuun alussa ja yksi virstanpylväs on tässä ajassa jo ehditty saavuttaa, sillä olemme nykyään yli 123 000 asukkaan kaupunki! Viisailla valinnoilla ja vallitsevalla yhteistyö- ja päätöksentekokulttuurilla varmistamme, että suunta pysyy samana jatkossakin hyvän elon, ilon ja olon kaupungissamme.

Soile Lahti
kaupunginjohtaja

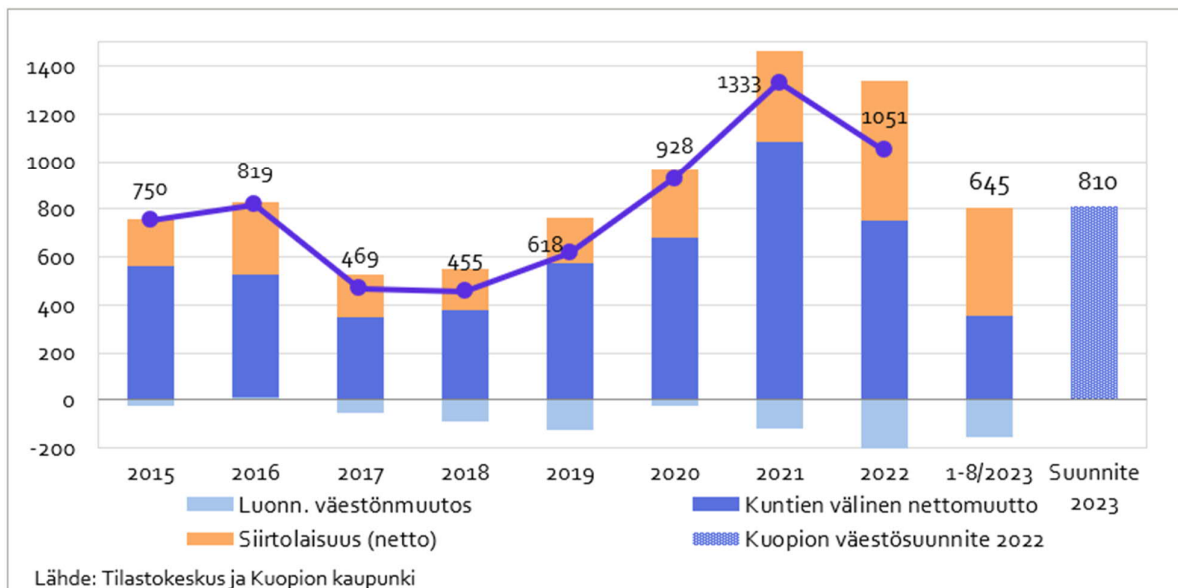
Yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

Kuopion kaupungin kehitysnäkymät

Väestökehitys

Kuopion väkiluku oli vuoden 2022 lopussa 122 594 asukasta. Vuoden 2022 väestönmuutos oli 1050 henkeä, jossa kasvua edellisvuoteen oli 0,9 %. Vuoden 2023 elokuun väkiluku oli 123 239 ja väestönmuutos oli 645 henkeä. Väestösuunnitteen mukainen kasvu vuodelle 2023 on 810 henkeä.

Kuopion väestönmuutos 2015–2023 ja väestösuunnite 2023

Lisätietoa Kuopion kaupungin verkkosivuilta: [Kuopion väestö, työpaikat ja asuminen – asumisen rakentamisen eteneminen ja käyttöön otettavat alueet vuosina 2024–2028 \(Power BI\)](#)

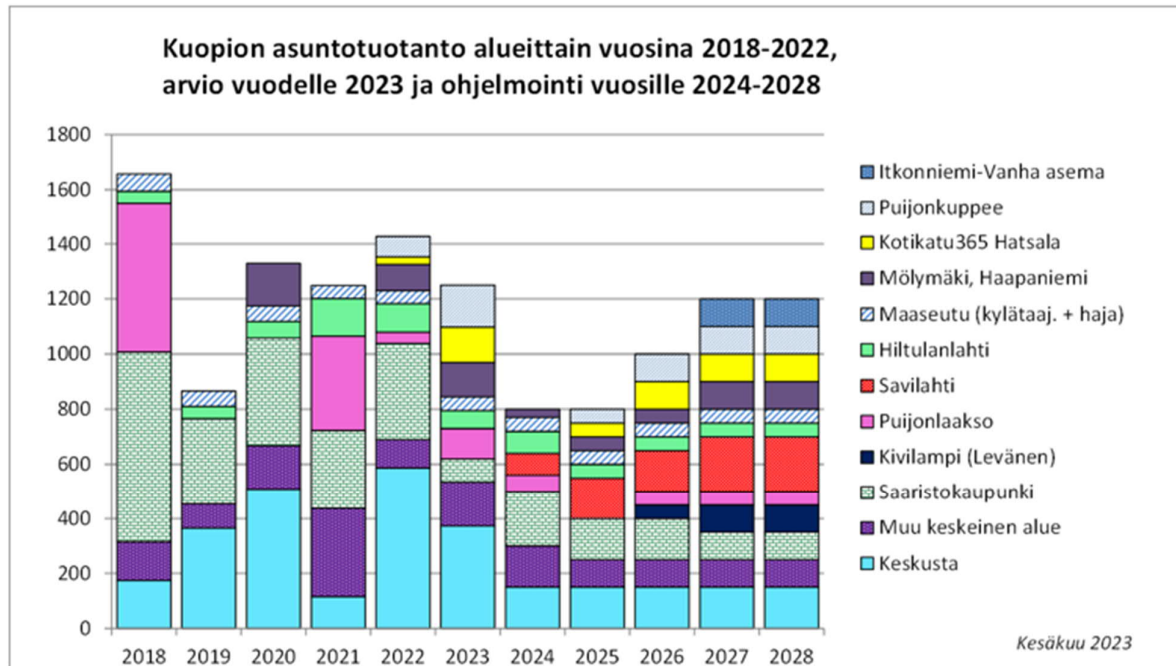
Asuminen

Kuopion asuntotuotannon tavoitteena on ollut jo pitkään 1200 asunnon määrä vuosittain. Vuoden 2023 aikana asuntorakentamisen suhdannetilanne on heikentynyt, asuntojen kysyntä hiipunut ja siksi asuntorakentamisen aloitukset ovat vähentyneet selvästi viime vuosista. Kesällä 2023 asuntotuotannon tavoitetasoa pienennettiin 800 asunnon tasolle (vuodet 2024–2025), mutta nyt näyttää siltä, että myös tästä tasosta tullaan jäämään vuonna 2024.

Kuopio tavoittelee monipuolista asuntotuotantoa, eri alueille ja myös verrattain suurta kohtuuhintaisen ARA-tuotannon määrää vuosittain. Useilla uusilla asuinalueilla rakentaminen jatkuu heti, kun omistusasunnoille löytyy taas kysyntää. Näitä alueita ovat mm. Puijonkuppee, Hatsala Kotikatu 365-alue sekä Lehtorinne Saaristokaupungissa.

Savilahdessa asuntorakentamisen toivotaan myös vilkastuvan lähivuosina. Tällä hetkellä rakentaminen on alkanut asumisoikeustalon rakentamisella ja seuraavaksi aloitetaan Kuopas Oy:n suuren opiskelijakohteen rakentaminen Savilahden pohjukkaan. Hiltulanlahdessa pientalojen rakentaminen on siirtynyt viimeiselle kaava-alueelle, jossa ensimmäisiä omakotitaloja on jo rakenteilla. Hiltulanlahden omakotitalotonttien on arvioitu riittävän vielä arviolta vuoteen 2028 saakka, kun tonttien luovutusmäärä on 30 tonttia/vuosi.

Asuntorakentaminen 2018–2022 ja arvio vuodelle 2023 ja ohjelmointi vuosille 2024–2028

Valmistumisvuoden mukaan, uusissa rakennuksissa ja peruskorjauskohteissa, vuosien 2024–2028 osalle sisältyy paljon tavoitetta, eikä esim. Vuonna 2024 tavoitetta tulla saavuttamaan.

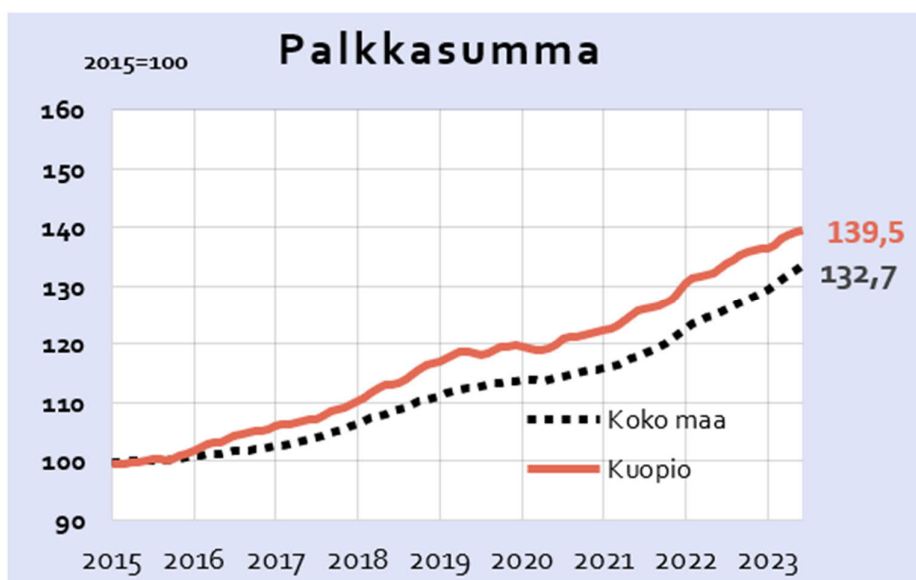
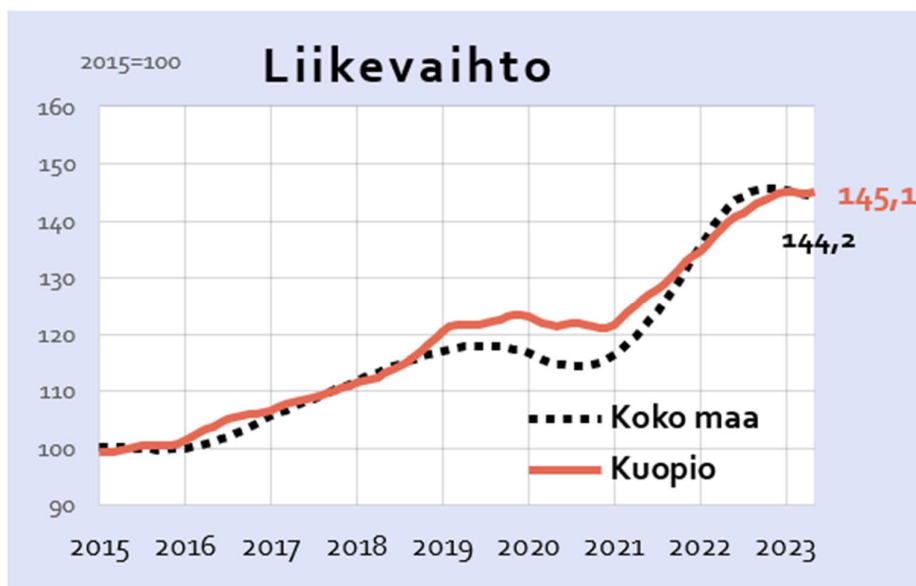
Elinkeinot ja työllisyys

Kuopiossa on monipuolinen elinkeinorakenne. Työpaikkoja on eniten terveys- ja sosiaalipalveluissa, kaupan alalla, hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa, koulutuksessa ja rakentamisessa. Vuoden 2021 lopulla Kuopiossa oli noin 54 300 työpaikkaa. Edelliseen pandemiavuoteen 2020 verrattuna työpaikkojen määrä kasvoi 4,2 %. Koko maassa työpaikkojen määrä kasvoi 4,0 %. (Tilastokeskuksen uusin tieto on vuodelta 2021.)

Kuopion yritysten liikevaihto on kasvanut vuoden 2021 alusta lähtien yhtäjaksoisesti, mutta hieman hitaammin kuin koko maassa keskimäärin. Vuoden 2023 ensimmäisen vuosineljänneksen kasvu edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna oli 8,6 %. Koko maassa kasvua oli 5,3 %.

Kuopion yritysten palkkasummakertymä on kasvanut tasaisesti. Vuoden 2023 alkupuoliskolla Kuopion yritysten palkkasumma kasvoi edellisen vuoteen verrattuna 6,1 %. Koko maassa kasvua oli myös 6,1 %. Palkkasummakertymän vaikuttaa osaltaan Kuopiossa jo pitkään jatkunut myönteinen työllisyyskehitys.

Liikevaihto, Kuopio	2018	2019	2020	2021	2022	1-3/23
Eurokertymä, M€, Kuopio	5817	6220	6088	7423	7196	
Vuosi muutos, %, Kuopio	5,1	6,9	-2,1	7,4	10,0	8,6
Vuosi muutos, %, koko maa	5,5	2,9	-4,2	10,6	15,5	5,3
*Liikevaihtotiedot 2023 ovat tammi-maaliskuulta						
Palkkasumma, Kuopio	2018	2019	2020	2021	2022	1-6/23
Eurokertymä, M€, Kuopio	1836	1916	1913	2027	2164	1135
Vuosi muutos, %, Kuopio	5,6	4,4	-0,1	6,0	6,7	6,1
Vuosi muutos, %, koko maa	4,6	3,5	-0,2	5,0	6,8	6,1
*Palkkasummatiedot 2023 ovat tammi-kesäkuulta						

Venäjän aloittaman sodan jatkuminen ja sen pitkittyminen lisää talouden epävarmuutta. Monien hyvien vuosien jälkeen vuosi 2023 näyttää huomattavasti vaikeammalta kuin viime vuodet. Pohjois-Savon talous kärsii sodan vuoksi viennin laskusta, energian, raaka-aineiden ja komponenttien hintojen noususta sekä tuotantoketjujen ongelmista. Talouden kasvuksi vuonna 2023 ennustetaan yhtä prosenttia. Itä-Suomen ja Pohjois-Savon infrahankkeiden vähäinen valtion rahoitus heikentää osaltaan alueen kilpailukykyä.

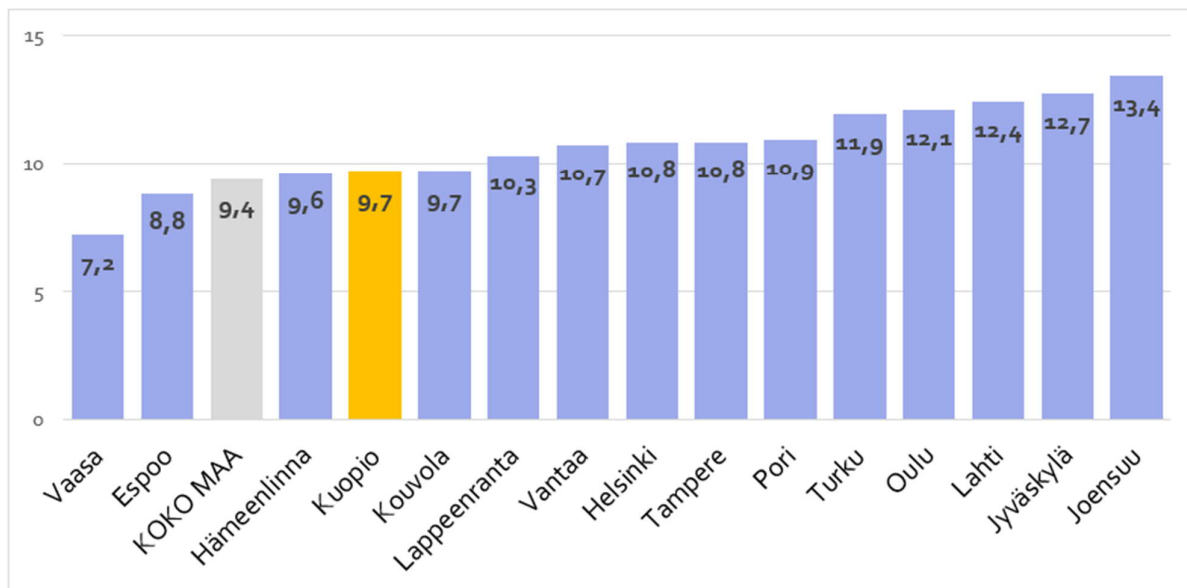
Yritysten kannattavuutta ja kehittymisnäköymiä heikentää mm. energiakustannusten nousu, inflaation kiihtyminen sekä ammattitaitoisen työvoiman heikko saatavuus. Maatalouden tuotantokustannusten nousu aiheuttaa epävarmuutta elintarviketuotannon huoltovarmuuteen ja maatilojen jatkuvuuteen. Yritysten uusien investointihankkeiden määrä tulee kokonaisuudessaan todennäköisesti vähentymään vuonna 2023. Kasvua taloudessa tulee olemaan energian säästöön, vastuullisuuteen ja kierrätykseen liittyvillä toimialoilla.

Työttömyys

Elokuun 2023 lopulla Kuopiossa oli 5686 työtöntä ja työttömyysaste oli 9,7 %. Koko maan työttömyysaste oli 9,4 %. Avoimia työpaikkoja oli 1674. Työttömien määrä on kasvanut edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta noin 300 työttömällä. Pitkäaikaistyöttömyys on samana aikana vähentynyt noin 180 työttömän verran. Avoimien työpaikkojen määrä on kääntynyt laskuun. Kuopion työttömyysaste 15 suurimman kaupungin joukossa on keskimääräistä pienempi.

Kunta maksaa 50 % 300 päivän ja 70 % 1000 päivän jälkeen maksettavasta työmarkkinatuesta, jos työtön henkilö ei osallistu työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin tai kuntouttavaan työtoimintaan. Vuonna 2022 työmarkkinatuen kuntasuus oli 11,9 milj. euroa. Arvio työmarkkinatuen kuntaosuudeksi vuodelle 2023 on 11,95 milj. euroa.

Työttömyysaste suurimmissa kaupungeissa ja koko maassa elokuussa 2023

Hyvinvointi

Hyvinvoiva ja yhteisöllinen Kuopio on Kuopion kaupungin strategiassa yksi neljästä päämäärästä. Kuopiossa hyvinvoinnin edistämistä ohjaa Hyvinvoiva Kuopio 2030 -ohjelma sekä valtuustokaudelle 2021–2025 laadittu hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Kuopion hyvinvointisuunnitelmaan on johdettu havaituista hyvinvointivajeista yhteensä 13 tavoitetta kuopiolaisten hyvän arjen, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelma sisältää toimenpiteet ja tehtävät hyvinvointitavoitteiden toteutumisen tueksi. Jotta toimenpiteiden ja

tehtävien toteutuminen mahdollistetaan, ne huomioidaan osana taloussuunnittelua. Kuopion hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2021–2025 voi tutustua osoitteesta www.kuopionhyvinvointisuunnitelma.fi.

Vaikuttava hyvinvoinnin edistäminen edellyttää laaja-alaista ja poikkihallinnollista yhteistyötä eri toimijoiden ja asukkaiden kanssa. Keskeistä ovat johdetut, oikein kohdennetut ja oikea-aikaiset hyvinvointia tukevat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, jotka perustuvat laadukkaaseen tietoon hyvinvoinnin tilasta sekä tutkitusti vaikuttaviin menetelmiin. Kuopiossa hyvinvoinnin edistämistä toteutetaan laajalla sidosryhmäyhteistyöllä. Tulevien vuosien aikana erityistä huomiota kiinnitetään jouhevien yhdyspintojen rakentamiseen Kuopion kaupungin hyvinvointia tukevien toimintojen ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen ennaltaehkäisevien palvelujen välillä.

Vuonna 2023 kunnille otettiin käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, jonka mukaan kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Valtionosuuden lisäosalla halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. HYTE-kertoimen suuruus määräytyy hyvinvoinnin edistämistyötä kuvaavista prosessi-indikaattoreista (yhteensä 15 indikaattoria) ja toiminnan tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista (yhteensä 6 indikaattoria). HYTE-kertoimen tulos- ja prosessi-indikaattorit sekä niiden toteumat Kuopiossa ja koko maan tasolla on esitetty taulukoissa alla. Kuntiin kohdennettavan HYTE-kertoimen suuruus vaihtelee noin 7,5–22 euron välillä asukasta kohden. Valtiovarainministeriön valtionosuuksien ennakkollisten laskentatietojen mukaan Kuopion hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa vuodelle 2024 on noin 2,6 milj. euroa (tilanne 31.8.2023).

Taulukko. Tulosindikaattoreiden toteumat Kuopiossa ja koko maassa vuosina 2019–2023.

Tulosindikaattori	Alue	2019	2020	2021	2022	2023
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Kuopio	22		27		22
	Koko maa	21		26		27
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Kuopio	15,4		18		16
	Koko maa	16,9		18		17
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Kuopio	5,4	5,5	5,8		
	Koko maa	7,5	7,8	7,9		
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Kuopio	3,3	3,4	3,4	3,1	
	Koko maa	2,7	2,8	2,7	2,5	
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Kuopio	8,4	8,2	7,9	7,7	
	Koko maa	6,6	6,5	6,3	6,1	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täytäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä	Kuopio	448	466	392	344	
	Koko maa	381	360	343	344	

Taulukko. Prosessi-indikaattoreiden toteumat Kuopiossa ja koko maassa vuosina 2019–2023.

Prosessi-indikaattori		2019	2020	2021	2022	2023
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus perusopetuksessa						
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailuosoitusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	Kuopio	84	84	59	59	
	Koko maa	80	80	70	70	
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	Kuopio	84	84	77	77	
	Koko maa	64	64	60	60	
Kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	Kuopio	81	81	63	63	
	Koko maa	83	83	80	80	
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	Kuopio	74	74	73	73	
	Koko maa	67	67	70	70	
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus kuntajohdossa						
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	Kuopio	100	100	100	100	
	Koko maa	75	75	77	77	
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	Kuopio	100	100	100	100	
	Koko maa	71	71	78	78	
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	Kuopio	100	100	100	100	
	Koko maa	83	83	89	89	
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista	Kuopio	100	100	100	100	
	Koko maa	69	69	69	69	
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	Kuopio	100	100	100	100	
	Koko maa	40	40	49	49	
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus liikuntapalveluissa						
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Kuopio		100	100	100	100
	Koko maa		77	77	79	79
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	Kuopio		100	100	100	100
	Koko maa		83	83	83	83
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen	Kuopio		100	100	100	100
	Koko maa		73	73	79	79
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa	Kuopio		0	0	100	100
	Koko maa		54	54	44	44
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin	Kuopio		100	100	100	100
	Koko maa		56	56	52	52
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus kulttuuripalveluissa						
Kunnalla on käytössä jokin pysyvä käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kunnassa järjestettävää kulttuuriluotsi- tai kulttuurikaveritoimintaa tai muuta vastaavaa vapaaehtoistoimintaa	Kuopio	100	100	100	100	
	Koko maa	28	28	19	19	

Taloudelliset lähtökohdat

Talouden kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriön kesän 2023 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan jäävän samalle tasolle kuin vuonna 2022. Tuolloin valtiovarainministeriö totesi, että edelleen on myös mahdollista, että sotatilanne Ukrainassa tai Venäjän sisäinen kehitys aiheuttavat uusia negatiivisia vaikutuksia maailman ja Suomen talouteen. Tällöin talouskasvu ja työllisyys kehittyisivät arvioitua heikommin.

Syksyn mittaan eri ennustelaitokset ovat synkentäneet näkymiään ja tälle vuodelle Suomen ennakoidaan jopa ajautuvan suhdannekuoppaan ja BKT:n supistuvan -0,3 %, josta kuitenkin toivutaan vuonna 2024. Asuntotuotannon äkkijarrutus on keskeinen syy talouskasvun leikkaantumiseen.

Kuluttajahintojen vuosimuutos oli elokuussa 5,6 %, missä oli lievää laskua edelliseen kuukauteen. Vuoden takaiseen verrattuna hintoja nosti eniten asuntolainojen keskikoron ja kulutusluottojen korkojen nousu. Vastaavasti nousua vuoden takaisesta hillitsi eniten sähkön, bensiinin ja omakotitalokiinteistöjen halpeneminen.

Palkansaajien ansiotason nousu on tänä vuonna inflaatiota hitaampaa. Kohonnut työn tuottavuus ja melko hyvä työllisyystilanne nopeuttavat ansiotason nousua myöhemmin, ja palkansaajien ostovoima kääntyy ensi vuonna jälleen nousuun ja yksityinen kulutus lähtee kasvuun, tämän vuoden hienoisen supistumisen jälkeen. Korkeat korot toimivat tulppana investoinneille ja rajoittavat yksityistä kulutusta kuitenkin vielä pitkään.

Työllisyysasteen arvioidaan pysyvän hyvänä ja työttömyyden kasvun lyhytkestoisena.

Viennin kasvu on ollut alkuvuodesta vähäistä, ja heikon kehityksen ensisijaisena selityksenä on hiipunut vientikysynnän kasvu. Kun kansainvälinen suhdannetilanne kohenee, niin vienti palaa hitaasti maltilliseen kasvuun. Julkinen kulutus supistuu, mutta julkinen talous jää vahvasti alijäämäiseksi hallituksen säästötoimista huolimatta. Kuluvana vuonna investoinnit supistuvat rakentamisen vähetessä romahdusmaisesti korkean korkotason vuoksi.

Talouskasvu hidastuu tänä vuonna globaalisti. Saksassa tuotanto on kääntynyt jo keväällä laskuun ja lyhyen aikavälin näkymät ovat vaimeat. Finanssipolitiikan odotetaan olevan lievästi kiristävää euroalueella vuosina 2023 ja 2024, heijastaen yleisesti ottaen energiatoimien vaiheittaista poistamista. Euroalueen kokonaistuotannon kasvu hidastuu 0,9 prosenttiin vuonna 2023, ja kasvu elpyy 1,4 prosenttiin vuonna 2024 osin vihreään siirtymään kohdistuvien investointien tukemana.

Kansantalouden keskeisiä lukuja 2020-2027

%	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
BKT määrän muutos	-2,2	3,0	1,6	0,0	1,4	1,9	1,7	1,3
Työttömyysaste	7,7	7,7	6,8	7,0	6,8	6,6	6,3	6,2
Työllisyysaste	70,7	72,3	73,8	73,9	74,2	74,6	75,0	75,4
Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä, suhteessa BKT:een	-3,8	-2,0	-0,9	-2,4	-2,4	-3,0	-2,7	-2,7
Julkisyhteisöjen bruttovelka, suhteessa BKT:een	74,8	72,3	73,0	74,0	76,2	78,1	79,6	81,2
Valtionvelka, % BKT:sta	52,5	51,4	53,1	54,4	56,3	58,0		

*Ennuste

Lähde: Tilastokeskus, VM taloudellinen katsaus kesä 2023

Kuntatalous

Vuosi 2023 on Suomen julkisessa hallinnossa ja myös kuntataloudessa historiallinen vuosi, kun hyvinvointialueiden toiminta käynnistyi. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat uudistuksen seurauksena. Vuonna 2023 kuntien talous on poikkeuksellisen vahva muutokseen liittyvien niin sanottujen verohäntien vuoksi, mutta nämä erät väistyvät pois 2024. Vuosikatteen arvioidaan riittävän selvästi kattamaan poistot. Toiminnan ja investointien rahavirta on vuonna 2023 koko kuntatalouden osalta positiivinen. Kuntatalouteen luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Yhteenlaskettu palveluntarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi, mutta kuntakohtaiset erot ovat suuret. Lisäksi varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten määrään vaikuttaa myös osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina kasvussa.

Kuntatalouden talouslukujen suurten prosenttimuutosten taakse kätkeytyy myös kustannusten kasvu. Kuntien kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on +5,0 prosenttia vuonna 2023 ja tulevinakin vuosina keskimäärin +3,7 %. Kustannusten ripeään nousuun vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys, jota nostavat niin sanottu yleiseen linjaan sidottu palkankorotus sekä kehittämisohjelma, jolla uudistetaan kunta-alan palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä. Palkkaratkaisusta huolimatta työikäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saata- vuuongelmat haastavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on mm. sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa, mikä vaikeuttaa jo nyt palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista. Peruspalvelujen tuottaminen kohtuullisin kustannuksin saattaa olla entistä vaikeampaa useissa kunnissa.

Vuonna 2025 työllisyyden ja yritysten kasvua tukevat julkiset palvelut (TE-palvelut -uudistus) siirretään kuntien vastuulle ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Muutos lisää kuntatalouden menoja vajaalla miljardilla eurolla vuoden 2025 tasolla, mutta kuntien valtionosuuksia lisätään siirtyviä kustannuksia vastaavasti. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella. Yleisellä työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen.

Kunnallisveroprosenttiin kohdistuu kunnissa juuri nyt huomattava korotuspaine. Kuntaliiton Talousbarometrin mukaan nousupaineesta raportoi reilut 40 prosenttia vastaajista. Kuntien tulot kehittyvät ensi vuonna vaimeasti muun muassa sote-muutokseen liittyvien poikkeustekijöiden sekä kuntien valtionosuusrahoitukseen kohdistuvien leikkausten vuoksi. Vaimenevan tulokehityksen lisäksi kuntien taloutta heikentää edelleen kustannusten kova kasvuvauhti. Epävarmuutta aiheuttaa lisäksi hallitusohjelma, jonka välillisiä vaikutuksia kuntatalouteen ei pystytä vielä euromääräisesti täysin arvioimaan.

Kuntien taloutta painaa myös investointien rahoittaminen. Kuntahallinnon investointipaineiden arvioidaan pysyvän mittavina jatkossakin muun muassa korjausvelan ja väestön muutoliikkeen vuoksi. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota on osaltaan vauhdittanut merkittävästi kuntien vihreää siirtymää ja tiukentanut siihen liittyviä tavoitteita. Kuntien vuosikate heikkenee, ja yhä suurempi osa investoinneista joudutaan rahoittamaan velalla. Kuntarahoituksen syyskuun ennusteessa kuntien lainakanta kasvaa lähes kahdeksalla miljardilla eurolla vuoteen 2027 mennessä. Tulevina vuosina kunnat tarvitsevat ennakoitua enemmän lisärahoitusta. Kuntien talouden kantokyvyn ollessa heikko ja näkymän epävarma, tämä merkinnee sitä, että kunnat joutuvat lykkäämään investointeja ja jättämään hankkeita toteuttamatta. Tasapainotusohjelmia, palveluverkon tiivistyksiä ja veronkorotuksia nähtäneen myös.

Kuntatalouden kehitysarvio vuosina 2022-2027

Mrde	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tuloksen muodostuminen						
1. Toimintakate	-33,8	-13,2	-13,5	-14,8	-15,4	-15,9
2. Verotulot	26,9	14,4	14,0	14,4	15,0	15,6
3. Valtionosuudet, käyttötalous	10,8	3,7	3,6	4,6	4,8	4,9
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
5. Vuosikate	4,2	5,1	4,2	4,3	4,5	4,6
6. Poistot	-3,2	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3
7. Satunnaiset erät, netto	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
8. Tilikauden tulos	1,2	2,3	1,3	1,3	1,4	1,4
Rahoitus						
9. Vuosikate	4,2	5,1	4,2	4,3	4,5	4,6
10. Satunnaiset erät	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
11. Tulorahoituksen korjauserät	-1,0	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7
12. Tulorahoitus, netto	3,4	4,6	3,6	3,7	3,9	4,0
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5,9	-4,9	-5,0	-5,2	-5,4	-5,6
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	2,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
15. Investoinnit, netto	-3,8	-3,9	-4,0	-4,2	-4,4	-4,6
16. Rahoitusjäämä (tulorahoitusinvestoinnit)	-0,5	0,6	-0,4	-0,5	-0,5	-0,6
17. Lainakanta	24,6	18,8	19,1	19,5	19,9	20,4
18. Kassavarat	8,8	8,5	8,5	8,4	8,4	8,4
19. Nettovelka (lainat - kassavarat)	15,8	10,3	10,6	11,1	11,5	12,0

Kuopion strategia vuoteen 2030 ja tavoitteet vuodelle 2024

Kuopion kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kuopion vuoteen 2030 ulottuvan strategian 16.5.2022, § 29. Strategia määrittää Kuopion kehittämisen suuntaviivat lähivuosiksi. Visio ja strategiset päämäärät kuvaavat kaupungin tulevaisuuden tahtotilaa eli sitä millaiseksi Kuopion halutaan kehittyvän. Strategia sisältää valintoja eli asioita, joissa meidän tulee kaupunkina yhdessä kumppaneiden kanssa onnistua, jotta haluttu tulevaisuus toteutuu. Strategia määrittää myös toimintatavat, joilla varmistetaan strategian toteutumista. Strategian toimeenpanon tukena ovat strategian toimenpideohjelmat sekä muut ohjelmat ja suunnitelmat.

Strategiaa ja yhteisiä suuntaviivoja tarvitaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Myös kuntalaki edellyttää, että jokaisessa kunnassa on oltava voimassa oleva kuntastrategia ja se on tarkistettava vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Tällä halutaan korostaa erityisesti valtuuston roolia kunnan strategisena johtajana ja toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteiden määrittäjänä. Kaupunginvaltuusto arvioi strategian toteutumista joka vuosi keväällä strategiaseminaarissa, asettaa tavoitteita ja tekee tarvittaessa muutoksia strategiaan. Strategialinjaukset tarkistetaan seuraavan kerran vuoden 2025 kuntavaalien jälkeen. Vuonna 2024 käynnistetään strategiaprosessin suunnittelu ja tietopohjan kerääminen.

Strategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen.

Kuopion strategia on kaupunkiyhteisön strategia ja se ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Kaupunkikonsernin lisäksi keskeisiä kumppaneita strategian toteuttamisessa ovat yritykset, järjestöt ja yhteisöt sekä kuntalaiset. Merkittävistä investoinneista ja päätöksistä on tehtävä strategiavaikutusten arviointi. Toimielinten päätösten perusteluista tulee käydä esille, miten esitetty asia vaikuttaa Kuopion strategian toteutumiseen.

Tähän strategiaosaan on koottu valtuustoon nähden sitovat kaupunkistrategiaa vuonna 2024 toteuttavat tavoitteet. Palvelualueet ovat täsmentäneet strategian tavoitteita toimenpiteillä, jotka on esitetty talousarvion käyttötalousosassa ko. palvelualueen tietojen yhteydessä. Strategian toteutumisen seuranta toteutetaan osana talousarvion seuranta-kesäkuun osavuosiseurannassa ja tilinpäätöksessä.

Kuopion strategia löytyy kaupungin verkkosivuilta osoitteesta: <https://www.kuopio.fi/kuopionkaupunki/strategia-ja-kehittaminen/strategia/>

Kuopio 2030

Hyvän elämän pääkaupunki

Terveyttä, elinvoimaa ja arjen rikkautta

Toimintatapa

Lupa tehdä toisin

Avoimesti. Innostavasti. Vastuullisesti. Yhdessä.

Missio

Kuopio kumppaneineen mahdollistaa kestävän kasvun ja hyvän elämän

Päämäärät

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN

Turvallinen kaikille – paras paikka kasvaa ja oppia

Kumppanuus

ELINVOIMAINEN JA KASVAVA

Houkutteleva osaajille ja yrityksille

Kansainvälisyys

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS

Kestävästi kasvava – ympäristöstään ylpeä

Digitalisaatio

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ

Haluttu hyvinvoiva työyhteisö

Menestystekijät

Elinympäristö ja osallisuus

Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot

Elinikäinen oppiminen, työ ja toimeentulo

Laadukas varhaiskasvatus ja koulutus

Vapaa-ajan mielekäs tekeminen ja kokeminen

Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyysympäristö

Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys

Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus

Kasvava matkailu ja vetovoimaiset tapahtumat

Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta

Kiertotalous ja resurssiviisaus

Viisas liikkuminen ja kestävä yhdyskuntarakenne

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luontokadon torjunta

Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky

Sujuva ja uudistuva toiminta

Uudistuva johtaminen

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Kestävä talous

Sitovat tavoitteet

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuin ympäristöön säilyy korkeana ja asunnottomuus vähenee	Asukkaiden tyytyväisyys oman asuinalueen rakennettuun ympäristöön Asunnottomuus	Kaupunki ympäristön palvelualue
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia	Asukkaiden vaikuttaminen itseään koskeviin asioihin	Kaikki
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Parannamme arjen turvallisuutta ja ympäristön esteettömyyttä	Asukkaiden tyytyväisyys oman asuinalueen turvallisuuteen Katuturvallisuusindeksi Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kaupunki ympäristön palvelualue, Kuopion Tilapalvelut
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia kohtaamispaikkoja ja luonnon saavutettavuutta	Virkistys- ja urheilualueiden määrä / 1000 asukasta Asukastoiminnan ja nuorisotilojen kävijämäärät	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kasvun ja oppimisen palvelualue, Kaupunki ympäristön palvelualue, Kuopion Tilapalvelut
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäryhmissä	Lasten ja nuorten liikkuminen Aikuisten liikkuminen Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden osuus ikäluokasta	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kasvun ja oppimisen palvelualue
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Päihdemyönteisyys ja päihteiden käyttö vähenevät kaikissa ikäryhmissä	Nuorten päihdemyönteisyys ja päihteiden käyttö Aikuisten päihteiden käyttö	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kasvun ja oppimisen palvelualue
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Asukkaiden, erityisesti nuorten, mielen hyvinvointi kohenee	Positiivista mielenterveyttä kokeneiden osuus	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kasvun ja oppimisen palvelualue
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Yksinäisyyden kokeminen vähenee	Lasten ja nuorten kokema yksinäisyys Aikuisten kokema yksinäisyys	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kasvun ja oppimisen palvelualue

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
1.3. Elinikäinen oppiminen, työ ja toimeentulo	Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys vähenevät	Pitkäaikaistyöttömien määrä Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä Alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä	Elinvoima- ja konsernipalvelut
1.3. Elinikäinen oppiminen, työ ja toimeentulo	Vahvistamme työikäisten työkykyä sekä työssä jaksamista	Työkyvyttämyseläkettä saavien osuus työikäisistä Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	Elinvoima- ja konsernipalvelut
1.4. Laadukas varhaiskasvatus ja yleissivistävä koulutus	Tarjoamme kaikille lapsille ja nuorille laadukkaan varhaiskasvatuksen ja koulupolun sekä siihen tarvittavan tuen	Perusopetus: opetuksen eurot / oppilas, vuosiviikkotunnit / oppilas, ryhmäkoko Kuopion koulutuspoliittisen ohjelman toteutuminen	Kasvun ja oppimisen palvelualue, Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
1.5. Vapaa-ajan mielekäs tekeminen ja kokeminen	Tarjoamme eri-ikäisille merkityksellistä tekemistä ja kokemista, muun muassa kulttuurista, harrastuksista ja vapaaehtoistoiminnasta yhdenvertaisesti	Kulttuuritilojen kävijämäärät Kansalaisopiston opiskelijamäärä ja opetustunnit Sisä- jaULKOLIIKUNTATilojen sekä kaulallisten tilaisuuksien käyntikerrat	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue, Kasvun ja oppimisen palvelualue

KASVAVA JA ELINVOIMAINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyyssympäristö	Tuemme yhdessä eri toimijoiden kanssa yrittäjyykskasvatusta, uutta yrittöimintää sekä olemassa olevien yritysten kasvua ja elinvoimaa	Liikevaihdon ja viennin kehitys Yrityskanta / 1000 as. Uudet yritykset / 1000 as. Yritysmönteisyysmittaukset	Elinvoima- ja konsernipalvelut, Kasvun ja oppimisen palvelualue
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyyssympäristö	Tonttitarjontamme on riittävä ja monipuolinen	Yritystontit (sopivuus, määrä)	Kaupunkiympäristön palvelualue, Elinvoima- ja konsernipalvelut
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyyssympäristö	Yritykset saavat osaavaa työvoimaa	Pk-yritysten työvoiman saatavuus Työllisyysaste Avoimet työpaikat	Elinvoima- ja konsernipalvelut

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	Mahdollistamme monipuolisen ja riittävän asuntotuotannon sekä monipaikkaisen elämän	Asuntotuotanto (lkm, tyyppi, hallintasuhte) Asuntotuotannon tonttireservi, vuotta	Kaupunkiympäristön palvelualue
2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	Kaupunkikeskusta, lähiöt ja maaseutu ovat elinvoimaisia ja viihtyisiä	Maaseutuohjelman toteuttaminen	Kaupunkiympäristön palvelualue, Elinvoima- ja konsernipalvelut
2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	Kehitämme Savilahtea kärkihankkeena	Savilahden rakentamisen eteneminen	Kaupunkiympäristön palvelualue, Elinvoima- ja konsernipalvelut
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Kuopio on vetovoimainen opiskelukaupunki	Koulutuksen vetovoimaisuus, hakijamäärät; UEF, Savonia, Saksy Alueelle jäävien valmistuneiden osuus	Kasvun ja oppimisen palvelualue, Elinvoima- ja konsernipalvelut
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Koulutus vastaa ennakkoivasti työelämän muuttuviin tarpeisiin	Mittari kehitetään työllisyyspalvelu-uudistuksen yhteydessä.	Kasvun ja oppimisen palvelualue, Elinvoima- ja konsernipalvelut
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Innovaatioekosysteemi edistää liiketoiminnan kasvua ja houkuttelee uusia toimijoita alueelle	Panostukset t&k toimintaan	Elinvoima- ja konsernipalvelut
2.4. Kasvava ja vastuullinen matkailu	Edistämme monimuotoista kaupunkikulttuuria, tapahtumia ja matkailua	Tapahtuma-avustukset Tapahtumakävijät	Elinvoima- ja konsernipalvelut, Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
2.4. Kasvava ja vastuullinen matkailu	Kehitämme matkailun kärkihankkeena Tahkoa sekä Kuopion muita matkailu-alueita yhdessä toimijoiden kanssa	Matkailijoiden yöpymiset Hankkeiden eteneminen	Kaupunkiympäristön palvelualue, Elinvoima- ja konsernipalvelut
2.5. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Aktiivinen, ennakoiva edunvalvonta ja vaikuttaminen tukee Kuopion tunnettuutta ja kehittymistä. Painopisteenä alueen saavuttavuuden (tie-, raide-, lento-, vesiliikenne ja ICT-yhteydet) parantaminen.	Imago- ja mainetutkimukset Onnistuminen edunvalvonnassa	Elinvoima- ja konsernipalvelut, Kaupunkiympäristön palvelualue, Kaikki

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS KUPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisautus	Edistämme puurakentamista mm. kaavoituksen keinoin	Toteutuneet puurakennushankkeet	Kaupunkiympäristön palvelualue, Tilapalvelut

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Kuopiossa on vahva kiertotalouden yritysverkosto ja sitä tukevaa koulutus- ja innovaatiotoimintaa	Kiertotalousyritysten määrä Hankkeiden eteneminen	Elinvoima- ja konsernipalvelut, Kaupunkiympäristön palvelualue
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Hankintamme ovat vastuullisia ja hiili-neutraaleja	Ympäristökriteerit sisältävät kilpailutukset (M€/v, kpl/v, %)	Kaikki
3.2. Viisas liikkuminen ja kestävä yhdyskuntarakenne	Suunnitteleamme ja toteutamme kestävää ja vähähiilistä yhdyskuntarakennetta mm. edistämällä vaihtoehtoisen lataus- ja tankkausverkoston rakentamista	Tieliikenteen CO2-päästöt kt CO2-ekv	Kaupunkiympäristön palvelualue
3.2. Viisas liikkuminen ja kestävä yhdyskuntarakenne	Edistämme kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, kävely, pyöräily, yhteiskäyttöautot) käyttöä ja toimintaedellytyksiä	Joukkoliikenteen matkustajamäärä / v Kestävien liikennemuotojen osuus matkoista	Kaupunkiympäristön palvelualue
3.3. Luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luontokadon torjunta	Otamme maankäytönsuunnittelussa sekä metsien ja viheralueiden hoidossa huomioon luonnon monimuotoisuuden	Luonnonsuojelualueiden määrä Vanhojen metsien osuus Lehtipuuston osuus	Kaupunkiympäristön palvelualue
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Teemme aktiivisesti toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja ilmastorisikien (mm. sään ääri-ilmiöt) pienentämiseksi	CO2-päästöt / asukas (t CO2-ekv / as)	Kaikki
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tuemme paikallista maataloutta ja elintarviketuotantoa tarjoamalla lähellä tuotettua ja ilmastoviisasta ruokaa huoltovarmuuden parantamiseksi sekä vähennämme ruokahävikkiä	Lähiruuan osuus Kasviproteiinien osuus Ruokahävikin määrä (kg)	Kaikki, Servica
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tehostamme energiankäyttöä 10 prosenttia ja lisäämme uusiutuvien energiamuotojen käyttöä	Sähkön ja lämmön ominaiskulutus kaupungin kiinteistöissä (kWh / r-m3) Uusiutuvan energian osuus tuotetusta energiasta (%)	Kaikki

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitämme palvelujamme (ml. digipalvelut) asiakaslähtöisesti ja ratkaisukeskeisesti organisaatorajat ylittäen ja teemme aktiivista verkostoyhteistyötä palvelujen kehittämiseksi	Palvelujen digitalisaatioaste Tyytyväisyys palveluihin	Kaikki
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lisäämme hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja asukkaiden vaikuttamisen mahdollisuuksia	Kuntalais- ja asiakaspalautteet Kuntalaisaloitteet	Kaikki

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Vastuutaho
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa	Tehtyjen lapsivaikutusarviointien määrä	Kaikki
4.2. Uudistuva johtaminen	Vahvistamme Kuopion työnantajavoimaa	Hakijoita / avoin työpaikka Työnantajan suositteleeindeksi	Kaikki
4.2. Uudistuva johtaminen	Kehitämme laadukasta päätöksentekoa, johtamista sekä hyvää ilmapiiriä ja varmistamme toimivat rakenteet	Toimielinten itsearviointien kehitys	Kaupungin johto
4.2. Uudistuva johtaminen	Tuemme esimiestyötä ja kehitämme esimiesten osaamista	Johtamisen arvioinnit	Elinvoima- ja konsernipalvelut, Kaikki
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Varmistamme henkilöstön osaamisen ja urakehityksen	Koulutuspäivät / htv Työkierto Sisäisesti täytetyt avoimet työpaikat	Kaikki
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Lisäämme henkilöstön koettua työhyvinvointia ja myönteistä työntekijäkokeemusta	Työhyvinvointikysely Sairauspoissaolot	Kaikki
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kannustamme henkilöstöä oman työn ja työyhteisön kehittämiseen. Tuemme kokeilukulttuuria ja kehitämme osallisuuden rakenteita/foorumeita.	Henkilöstön kehittämisaloitteiden määrä Etätyötä tehneet henkilöt ja etätyöpäivät	Kaikki
4.4. Kestävä talous	Kehitämme toimintaa ja talouttamme siten, että tulorahoitus mahdollistaa toimivat palvelut ja tarvittavat investoinnit	Vuosikate % poistoista Investointien tulorahoitus % Lainamäärä € / asukas	Kaikki
4.4. Kestävä talous	Mitoitamme palveluverkostomme asiakastarpeen ja talouden kestäkyvyn mukaisesti ja pidämme palvelutuotannon tarvitsemat kiinteistöt kunnossa	Tilakustannukset % kokonaiskustannuksista	Kuopion Tilapalvelut, Kaikki
4.4. Kestävä talous	Uudistamme konsernin toimintaa kunnan roolin muutoksen mukaisesti ja olemme vastuullinen ja aktiivinen omistaja. Edellytämme omistamiemme yhteisöjen toimivan tehokkaasti ja tuloksellisesti strategian toteutumista tukien.	Konsernitulos Konsernilainojen määrä € / asukas	Elinvoima- ja konsernipalvelut

Talousarvion 2024 valtuustoon nähden sitovat mittarit tavoitearvoineen

Kaupungin palvelujen mittaamiseksi on palvelualueilla ja Tilapalveluissa valmisteltu valtuuston käsittelyyn mittarit, joille on asetettu tavoitearvot.

Suorituskykymittarit liittyvät palveluihin, joissa on keskeistä, että toiminnan tehokkuus vastaa tavoitteitamme. Taloudellisuus on kaikissa kaupungin palveluissa keskeinen ajuri, tässä esille nostetut palvelut ovat merkittäviä volyymitaan tai erityisessä fokuksessa, jotta palvelutuotannossa edetään tavoiteltuun suuntaan. Vaikuttavuusmittarit tukevat osaltaan edellä olevien strategisten tavoitteiden saavuttamisen seurantaa.

Kaupunginvaltuusto seuraa mittareiden kehitystä ja tavoitearvojen saavuttamista osavuosisikatsauksissa.

Suorituskykymittarit

Mittari	TP 2021	TP 2022	30.6.2023	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Joukkoliikenteen matkustajamäärä (matkustajaa vuodessa)	5 905 920	7 300 000	4 180 000	7 000 000	8 000 000
Päiväkotien täyttöaste / haja-asutusalue (%)	92	90	93	96	96
Päiväkotien täyttöaste / taajama-alue (%)	93	91	98	99	99
Teatterin ison salin täyttöaste (%)	56	54,3	63	70	85
Toimitilojen kokonaisneliömäärä (brm ²)	651 335	684 980	658 467	646 700	637 000
Ulkoa vuokrattujen tilojen kokonaisneliöt (m ²)	77 099	80 148	59 136	50 900	59 800

Taloudellisuusmittarit

Mittari	TP 2021	TP 2022	30.6.2023	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Kunnossapidon talvihoidon kustannukset (€/km)	7 114	7 781	-	7 614	7 000
Varhaiskasvatuksen toimintamenot 0–6-vuotiasta lasta kohden (€)	11 491	11 680	6 402	12 271	12 849
Perusopetuksen toimintamenot euroa per 7–15-vuotias lapsi (€)	9 989	10 189	5 612	10 958	11 387
Kansalaisopiston nettokustannus €/opetustunti (€)	73,5	75,3	69,5	76,8	82,4
Keskimääräinen tilakustannus (€/brm ² /kk)	10,74	11,24	11,28	11,31	12,54
Työmarkkinatuen kuntarahoitusosuus (M€)	12,639	11,853	6,015	11,964	11,300

Vaikuttavuusmittarit

Mittari	TP 2021	TP 2022	30.6.2023	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Kunnossapidon talvihoidon asiakastyytyväisyys (Asteikko 1–5)	3,72	3,63	3,65	3,6	3,7
Varhaiskasvatukseen osallistuminen 0–6-vuotiaista (%)	75,5	78,5	78,4	74,0	75,0
Kirjastopalvelujen lainat/asukasmäärä (kpl)	16,8	16,2	8,2	17,6	17,6
Alle 20-vuotiaiden asiakaskäytien määrä Kuntolaakson uimahallipalveluissa (kpl)	107 199	126 523	65 759	105 000	120 000
Purettujen rakennusten kokonaisneliöt (brm ²)	13 269	3 082	1 909	6 700	16 700

Kuopio-konserni

Peruskaupungin palvelualueet ja Kuopion Tilapalvelut -taseyksikkö

Tytäryhtiöt ja -yhteisöt

Osakkuusyhtiöt

Energia ja infra	Omistus %	Kiinteistöt	Omistus %	Asunnot	Omistus %		Omistus %
Kuopion Energia Oy	100 %	Koy Kuopion Koulutilat	100 %	Niiralan Kulma Oy	100 %	Jätekukko Oy	49,5 %
Kuopion Vesi Oy	86 %	Koy Kuopion Palolaakso	100 %	Kuopion Opiskelija-asunnot Oy	100 %	KYS Invest Oy	49 %
Kuopion Pysäköinti Oy	100 %	Koy Kuopion Keskuskenttä	100 %	Muut	Omistus %	As Oy Pirtinketosato	36 %
Mestar Kuopio Oy	99,8 %	Koy Kuopion Luukas	87 %	Kuopio Innovation Oy	70 %	Kuopio-Tahko Markkinointi Oy	29 %
Koillis-Savon Ympäristöhuolto Oy	64 %	Nilsin Teollisuuskylä Oy	99,7 %			Kuopion Ravirata Oy	29 %
Palvelut	Omistus %	Karttulan Virastokeskus Oy	76 %			Savon Kuituverkko Oy	26 %
Järviseudun Työterveys Oy	60 %	Koy Juankosken Virastotalo	65 %	Kuntayhtymät		Koillis-Savon Vesi Oy	25 %
Servica Oy	47 %	Koy Juankosken Pankkitalo	63 %	Pohjois-Savon Liitto	52 %	Sansia Oy	24 %
Savonia AMK Oy	51 %	Koy Kelloniemen Teollisuustalo	57 %	Savon Koulutuskuntayhtymä	44 %	Koy Kuopion Studentia	23 %

  = in-house-yhtiö

Olennaiset tulevat tapahtumat ja taloudelliset riskit

Konserniyhtiöiden omaan arviointiin perustuen kaupungin konserniyhteisöille antamiin takauksiin ei kohdistu vuonna 2024 takausvastuun realisoitumisriskiä. Niiralan Kulma Oy:n vapaarahoitteisen tuotannon osalta selvitetään tarve lainatakauksille.

Konserniyhtiöt toteuttavat investointiohjelmiensa mukaisesti rakennus- ja peruskorjausinvestointeja. Merkittävimpiä investointikohteita vuonna 2024 ovat Kuopion Energia Oy:n Haapaniemi 2 -kattilan polttotekniikan kehittämisinvestointi, joka nostaa Kuopion Energia Oy:n vuosittaisen investointitason noin 37 milj. euroon, Kuopion Opiskelija-asunnot Oy:n Savilahden kampushanke, yhteensä noin 25 milj. euroa, sekä Niiralan Kulma Oy:n rakennuttamisohjelman mukaiset investoinnit yhteensä noin 25 milj. euroa. Kuopion Vesi Oy:n investointisuunnitelma vuodelle 2024 on 11,5 milj. euroa. Yhteenlaskettuna Kuopion kaupungin ja merkittävimpien konserniyhtiöiden suunnitellut investoinnit vuonna 2024 ovat 165,4 milj. euroa.

Mikäli Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskentän stadionin uudishanke etenee suunnitellusti, nykyinen kiinteistöyhtiö lakkaa ja samassa yhteydessä tulee tehtäväksi yhtiön lainojen uudelleenjärjestely.

Osana vuoden 2024 talousarviovalmistelua on tavoiteltua osinkotuottoa kokonaisuutena kasvatettu 1,0 milj. eurolla vuoden 2023 tasosta, joka asettaa odotuksia myös kaupungin konserniyhteisöille. Riskinä on yhtiöiden kyky maksaa osinkoa haastavassa markkinatilanteessa, erityisesti energiatoimialalla.

Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet 2024

Konserniyhtiöillä on merkittävä rooli kaupungin strategian toteuttamisessa ja kaikkien konserniyhteisöjen tulee omalla toiminnallaan tukea kaupungin strategian toteuttamista.

Kaikkia konserniyhteisöjä koskevat seuraavat yhteiset tavoitteet:

- Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen
- Osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen mm. harjoittelupaikkoja tarjoamalla
- Resurssiviisauden ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttaminen investoinneissa, hankinnoissa ja palvelutuotannossa

Konserniyhtiöiden tavoitteiden asetantaa on tarkoitus kehittää vuoden 2024 aikana valmistuvien uusien, yhteisökohtaisten omistajastrategioiden myötä.

Merkittävimpien konserniyhteisöjen talousarvioiden tunnusluvut vuonna 2024

Yhteisön nimi (M €)	Omistus- osuus %	Liike- vaihto	Liikevaih- don muu- tos	Investoin- nit	Kaupun- gilta saa- dut lainat	Takaukset kaupun- gilta	Tilikau- den tulos	Henki- löstö
Kuopion Energia Oy konserni	100	119,0	0,1	37,0	107,0	38,0	0,0	135
Kuopion Pysäköinti Oy	100	3,9	0,2	0,1	0,0	6,1	0,0	6
Kuopion Opiskelija- asunnot Oy	100	11,4	0,2	2,0	0,0	2,0	0,0	13
Niiralan Kulma Oy	100	58,3	2,0	25,0	0,6	33,4	0,0	140
Kuopion Vesi Oy	86	34,0	1,3	11,5	118,4	0,0	0,0	95
Savonia-ammattikor- keakoulu Oy	51	61,0	0,8	2,5	-	-	0,5	610
Kiinteistö Oy Kuo- pion Koulutilat	100	1,0	0,1	0,3	-	57,0	0,0	-
Kiinteistö Oy Kuo- pion Keskuskenttä	100	0,4	0,0	-	-	1,2	0,1	-
Kiinteistö Oy Kuo- pion Luukas	87,29	0,2	0,0	-	-	0,2	0,1	-
Servica Oy	47,41	163,0	2,8	3,0	1,9	-	4,1	1 850
Mestar Kuopio Oy	99,94	33,5	-1,8	-	5,2	0,0	0,4	189
Järviseudun Työter- veys Oy	60,2	12,2	0,1	0,0	-	-	0,15	90

Omistusosuus: kaupungin suora ja välillinen omistusosuus

Kuopio-konsernin strategiset yhtiöt

Kuopion Energia Oy konserni

Tehtävä: Tukkusähkön ja kaukolämmön myynti, sähkön ja lämmön tuotanto sekä sähkön siirto.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	111,8	123,0	118,9	119,0
Tuloutus omistajalle M€	8,9	9,2	9,0	9,0
Käyttökate-%	45,1	38,7	29,0	15,0
Omavaraisuusaste %	31,0	31,1	35,2	32,5
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	111,8	123,0	118,9	119,0
Investoinnit M€	12,2	18,5	15,0	37,0
Myynti kaupungille M€	6,9	5,5	6,7	7,7
Takaukset kaupungilta M€	55,3	48,8	39,5	38,0
Kaupungilta saadut lainat M€	119,1	115,0	111,0	107,0
Tilikauden tulos M€	18,9	16,8	5,5	0,0
Osingot ja korot kaupungille M€	8,9	9,2	9,0	9,0
Henkilöstölukumäärä 31.12. (sis. määräaikaiset)	133	132	135	135

Kuopion Pysäköinti Oy

Tehtävä: Harjoittaa pysäköinti- ja liiketoimintaa ja liiketilojen vuokrausta.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	3,5	3,8	3,7	3,9
Tilikauden tulos M€	-0,03	0,3	-0,3	0,0
Omavaraisuusaste %	87,8	89,4	90,0	90,5
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	3,5	3,8	3,7	3,9
Investoinnit M€	0,1	9,8	0,1	0,1
Takaukset kaupungilta M€	6,1	6,1	6,1	6,1
Kaupungilta saadut lainat M€	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos M€	-0,03	0,3	-0,3	0,0
Henkilöstölukumäärä 31.12. (sis. määräaikaiset)	6	6	6	6

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	10,7	11,4	11,4	11,4
Tilikauden tulos M€	0,0	0,0	0,0	0,0
Omavaraisuusaste %	90,5	93,2	94,0	94,0
Asuinneliövelka €/asm ²	684	672	670	780 (max)
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	10,7	11,4	11,4	11,4
Investoinnit M€	4,1	1,4	3,0	8,0
Takaukset kaupungilta M€	5,7	4,0	3,0	2,0
Kaupungilta saadut lainat M€	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos M€	0,0	0,0	0,0	0,0
Osingot ja korot kaupungille M€ (maksetut takausprovisiot lainoista)	0,1	0,1	0,1	0,1
Henkilöstölukumäärä 31.12.	15	14	13	13

Niiralan Kulma Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja M€	-8,5	5,7	1,9	3,2
Käyttöaste %	96,7	97,6	97,0	97,0
Asuinneliövelka €/asm ² max	570	546	<600	<600
Kiinteistöalan energiatehokkuussopimuksen vuokra-asuntoyhteisöjen toimenpideohjelma (parannus vuoden 2015 tasosta) %	5,2	6,5	7,2	7,5
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	44,1	54,6	56,3	58,3
Investoinnit M€	16,1	13,3	15,0	25,0
Myynti kaupungille M€	3,0	3,4	1,5	1,7
Takaukset kaupungilta M€	32,7	41,8	39,0	33,4
Kaupungilta saadut lainat M€	0,1	1,0	1,0	0,6
Tilikauden tulos M€	-9,6	0,0	0,0	0,0

Tunnusluvut				
Osingot ja korot kaupungille M€	0,1	0,2	0,2	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	146	140	144	140

Kuopion Vesi Oy

Tehtävä: Toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii viemäriverisien poisjohtamisesta ja käsittelystä.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	31,8	31,9	32,7	34,0
Tuloutus omistajalle, korot M€	4,4	4,4	4,3	4,2
Henkilöstön työhyvinvointi, sairauspoissaolot pv/htv	16,1	14,0	10,0	10,0
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja M€	0,9	0,4	-	0,2

Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	31,8	31,9	32,7	34,0
Investoinnit M€	12,6	10,1	12,5	11,5
Myynti kaupungille M€	1,2	1,2	1,2	1,2
Kaupungilta saadut lainat M€	123,7	120,2	120,2	118,4
Tilikauden tulos M€	-0,8	-0,8	-0,6	0,0
Osingot ja korot kaupungille M€	4,4	4,4	4,3	4,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	93	94	94	95

Savonia-ammattikorkeakoulu Oy

Tehtävä: Ammattikorkeakoululaissa määriteltujen tehtävien hoitaminen.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	56,6	59,1	60,2	61,0
Suoritetut tutkinnot kpl	1245	1319	1450	1460

Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	56,6	59,1	60,2	61,0
Investoinnit M€	1,6	2,2	2,8	2,5
Myynti kaupungille M€	0,1	0,1	0,1	0,1
Tilikauden tulos M€	6,6	0,2	0,6	0,5
Henkilöstölukumäärä 31.12.	544	569	600	610

Kaupungin palvelutuotannon tilojen hallintaan keskittyvät yhtiöt

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan koulu- ja päiväkotirakennuksia.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	1,0	1,0	0,9	1,0
Tilikauden tulos M€	0,0	0,0	0,0	0,0
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	1,0	1,0	0,9	1,0
Investoinnit M€	2,5	1,5	2,4	0,3
Takaukset kaupungilta M€	66,0	63,0	61,0	57,0

Kiinteistö Oy Kuopion Keskuskenttä

Tehtävä: Ylläpitää kiinteistöä.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	0,4	0,4	0,4	0,4
Tilikauden tulos ennen veroja M€	0,06	0,0	0,1	0,1
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	0,4	0,4	0,4	0,4
Myynti kaupungille M€	0,4	0,3	0,3	0,3
Takaukset kaupungilta M€	2,0	1,7	1,5	1,2
Tilikauden tulos M€	0,06	0,0	0,1	0,1

Kiinteistö Oy Kuopion Luukas

Tehtävä: Ylläpitää omistamiaan päiväkotirakennuksia

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Tilikauden tulos M€	-0,02	0,0	0,3	0,1
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	0,2	0,2	0,2	0,2
Takaukset kaupungilta M€	0,8	0,5	0,3	0,2
Tilikauden tulos M€	-0,02	0,0	0,3	0,1

Palveluliiketoiminnan yhtiöt, joiden kohdalla toimitaan in-house-periaatteella

Servica Oy

Tehtävä: Tukipalveluiden tuottaminen omistajille

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja M€	1,5	0,8	2,2	4,1
Asiakaskokemus 0–5	3,62	3,69	-	3,82
Henkilöstön sairaus- ja tapahtumapoissaolot vähenvät edellisestä vuodesta 1 pv/hlö	21,8	21,5	-	20,8
Henkilöstön hyvinvointi (työhyvinvointikyselyn kokonaistulos) 0–5	3,74	3,86	-	3,88
Myyntikate %	56,6	57,2	57,5	58,5
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	99,3	105,7	160,2	163,0
Investoinnit M€	0,5	2,4	3,9	3,0
Myynti kaupungille M€	43,5	47,4	25,0	30,0
Kaupungilta saadut lainat M€	3,1	2,7	2,3	1,9
Tilikauden tulos M€	1,5	0,8	2,2	4,1
Osingot ja korot kaupungille M€	0,2	0,2	0,2	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	1 207	1 326	1 800	1 850

Järviseudun Työterveys Oy

Tehtävä: Tuottaa laadukkaat työterveyshuoltopalvelut omistajilleen ja järjestämisvastuun mukaisesti alueen yrityksille.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	9,5	10,3	12,1	12,2
Tilikauden tulos M€	0,5	0,8	0,1	0,15
Omavaraisuusaste %	72,8	75,4	75,0	75,0
Asiakastyytyväisyys (4–10)	-	9	8,5	9
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	9,5	10,3	12,1	12,2
Myynti kaupungille M€	4,08	0,1	2,6	2,6
Investoinnit M€	0,2	0,0	0,0	0,0
Tilikauden tulos M€	0,5	0,8	0,1	0,15
Henkilöstölukumäärä 31.12.	92 (htv 69)	92	90	90

Mestar Kuopio Oy

Tehtävä: Kaupunkiympäristön rakentamisen ja kunnossapidon palvelujen tuottaminen Kuopio konsernille. Tavoitteena laadukkaan ja kustannustehokkaan palvelutuotannon lisäksi vastata osaltaan Kuopion kaupungin kokonaiselinvoiman lisäämisestä voimassa olevan strategian painopisteiden mukaisesti.

Tavoitteet	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto M€	36,4	33,0	35,3	33,5
Tilikauden tulos M€	0,4	0,6	0,5	0,4
Tunnusluvut				
Liikevaihto M€	36,4	33,0	35,3	33,5
Kaupungilta saadut lainat M€	6,2	5,9	5,5	5,2
Myynti kaupungille M€	32,1	32,7	34,9	33,0
Tilikauden tulos M€	0,4	0,6	0,4	0,4
Osingot ja korot kaupungille M€	0,26	0,2	0,2	0,2
Henkilöstölukumäärä 31.12.	187	193	189	189

Talousarvion perustelut

Talousarvio

Tuloslaskelma kaupunki ja taseyksiköt yhteensä

Tuloslaskelma M€	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA+M 2023	Ennuste 2023*	TA 2024
Toimintatulot	306,9	299,2	309,9	200,3	199,9	215,4
Toimintamenot	-996,1	-1 005,1	-1 072,2	-490,4	-493,9	-516,9
Toimintakate	-689,2	-705,9	-762,3	-290,1	-294,0	-301,5
Verotulot	486,2	524,2	549,6	307,0	307,0	298,9
Valtionosuudet	248,5	230,8	244,7	39,1	39,3	32,3
Rahoituserät, netto	12,1	12,0	13,1	8,6	9,4	7,8
Vuosikate	57,6	61,1	45,0	64,6	61,6	37,5
Poistot ja arvonalentumiset	-48,0	-48,8	-49,0	-54,9	-55,0	-58,0
Satunnaiset erät	9,2					
Tilikauden tulos	18,9	12,3	-4,0	9,7	6,6	-20,5
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Tilikauden yli/alijäämä	19,4	12,4	-3,9	9,7	6,6	-20,5
Taseen puskuri			184,4		191,0	170,5

*ennuste elokuun kuukausiraportin mukainen

Kaupungin ylijäämän arvioidaan vuoden 2023 tilinpäätöksessä olevan 6,6 milj. euroa. Keskeisenä tekijänä on verotulojen hyvä kehitys, joka sisällytettiin kesäkuussa kaupunginvaltuuston päättämään talousarviomuutokseen. Verotuloarviota nostettiin 8,6 milj. euroa. Ylijäämäennuste on kuitenkin ensimmäisen osavuositarkastuksen tilanteesta supistunut ja on muutettua talousarviota 3,1 milj. euroa pienempi. Toteumaan liittyy lisäksi merkittävä riski, mikäli työtuo-
mioistuimen lopullinen ratkaisu pelastuslaitoksen palkkasaatavista saadaan ja kaupungin on kirjattava se tulosvaikutteisesti kuluvan vuoden tilinpäätökseen.

Kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien taso muuttui olennaisesti vuoden 2023 alussa hyvinvointialuesiirtymän vuoksi. Lisäksi verotuloihin sisältyy vuonna 2023 vielä vuoden 2022 korkeammalla kunnallisveroprosentilla olevia tilityseriä, arviolta 21–22 milj. euron määrä. Näitä tilityksiä ei enää vuonna 2024 tule, mistä syystä kunnallisverotulot laskevat. Yritysten ennakkoerot ovat lähteneet laskuun jo kesällä 2023, minkä vuoksi yhteisöverotulojen arvioidaan pienenevän vuodelle 2024. Kiinteistöveron tuotossa näkyy vielä käynnissä olevien rakennushankkeiden vaikutus. Mutta kasvu maltillistuu tulevina vuosina asuntorakentamisen hiipuesssa.

Valtionosuuksien muutoksia on selostettu tarkemmin jäljempänä. Valtionosuuksien kokonaismäärän arvioidaan laskevan kuluva vuodesta 7 milj. euroa.

Kaupungin rahoituserissä osinkotuottojen arviota on nostettu konserniyhteisöjen tuloutustavoitteen mukaisesti. Kor-
korkomenojen kasvuun vaikuttaa sekä noussut korkotaso että lainanoton lisäykset. Poistoja kasvattavat valmistuneet ja valmistuvat merkittävät investoinnit, mm. edelleen jatkuvat Savilahden infrahankkeet, Riistaveden monitoimijatalo ja Savilahden Luola.

Yhteenlaskettu verorahoituksen tason noin 15 milj. euron lasku ja käyttötalouden kasvu aiheuttaa kaupungin talou-
teen merkittävän, noin 20 milj. euron alijäämän vuodelle 2024.

Verotulot

Verotulot 2023

Verotulojen kertymään vaikuttaa palkkasumman hyvä kehitys, joka kasvattaa kunnallisveron tuottoa. Kiinteistövero on noin 10 %:n kasvussa kiinteistöjen verotusarvojen nousun myötä. Yritysten maksamat ennakkoerot ovat pienentyneet, joka on vähentänyt tilityksiä. Verotulot ovat poikkeuksellisesti tällä tasolla ja vuonna 2024 tilitykset pienenevät. Kertymään vaikuttavat tänä vuonna kunnallisveroprosentilla 20,75 % tilitettävät erät, jotka täsmentyvät vielä syksyn aikana vuoden 2022 valmistuvan verotuksen osalta. Verotuloja arvioidaan kertyvän 307,0 milj. euroa kuluvana vuonna. Verotuloarviota kasvatettiin 8,6 milj. eurolla, jonka mukaisena päätettiin talousarvionmuutoksesta kesäkuussa.

Verotulot 2024

Verotuloarvio pohjautuu Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön tuottaman kuntakohtaisen veroennustekehikon tietoihin. Kunnallisveron tuottoa on arvioitu kertyvän maltillisesti enemmän kuin elokuussa valmistuneessa ennustekehikossa. Yhteisövero on talouden yleisen tilanteen heikkenemisen myötä laskussa. Tämä on näkynyt yritysten maksamissa ennakkoeroissa jo kuluvasta kesästä lähtien. Kiinteistöveron arvioidaan kasvavan edelleen kohtalaisesti, kun aloitetut rakennushankkeet valmistuvat ja valmistuvien asuntojen määrä pysyy edelleen korkeana vuonna 2023.

Talousarvioehdotus perustuu kunnallisveroprosenttiin 8,10 %. Veroprosentissa tapahtuu 0,01 %-yksikön alennus, koska jatkossa kuntien veroprosentit määräytyvät 0,1 %-yksikön tarkkuudella verotusmenettelystä annetun lain mukaisesti. Kiinteistöveroprosentit ovat ennallaan. Hallitusohjelman mukaisesti maapohjan kiinteistöveron alaraja ehdotetaan korotettavaksi 1,30 prosenttiin nykyisestä 0,93 prosentista. Se edellyttää maapohjan kiinteistöveroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Tällä ei ole vaikutusta Kuopion kaupungin kiinteistöveroprosentteihin.

Veroprosentit vuonna 2024 ovat:

- tuloveroprosentti 8,10 %
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,62 %
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,35 %
- voimalaitosrakennus 2,50 %
- rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentti 3,0 %
- yleishyödylliset yhteisöt 0,00 %

Verotulot vuosina 2020–2024

Verotulot M€	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA+M 2023	Enn 2023	TA 2024	Muutos M€	Muutos % 2023-2024
Kunnallisvero	421,6	437,8	457,5	225,6	225,6	218,8	-6,8	-3,0 %
Yhteisövero	27,5	41,7	44,3	30,9	30,9	26,0	-4,9	-15,7 %
Kiinteistövero	37,1	44,7	47,7	50,5	50,5	54,1	3,6	7,1 %
Verotulot yhteensä	486,2	524,2	549,6	307,0	307,0	298,9	-8,1	-2,6 %

Valtionosuudet

Valtionosuudet 2023

Tilinpäätösennusteessa valtionosuuksien määräksi arvioidaan 39,3 milj. euroa, mikä on 1,4 milj. euroa enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa. Ero johtuu pääosin hyvinvointialuerahoitukseen liittyneiden siirtymäerien muutoksista.

Valtionosuudet 2024

Kuntien valtionosuusrahoituksesta siirtyi vuonna 2023 merkittävä osa hyvinvointialueille. Sosiaali- ja terveystoimen palvelut siirtyivät pois kunnilta, mutta rahoitukseen nk. laahus jäi. Kuntien valtionosuusjärjestelmään jää eriä, jotka eivät perustu tulevaisuuden kunnan tehtäviin, vaan menneisyyden kunnan sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen kustannuksiin. Nämä ovat sote-muutosrajoitin ja siirtymätasaus, jotka ovat toistaiseksi pysyvä osa kuntien valtionosuuksia. Vuoden 2022 sote-kustannusten toteuma ratkaisi kuntien tulevan valtionosuuspohjan ja tämä merkitsi sitä, että vuoden 2023 valtionosuuksiin sisältyvien negatiivisten sote-erien lisäksi kuntien rahoitukseen tehdään vielä lisäleikkauksia. Kun sote-kulut osoittautuivat tilinpäätöksissä 2022 suuremmiksi kuin talousarvioissa 2022 ja verotulojen kasvu ei kata erotusta, kunnilta leikataan valtionosuuksia hyvinvointialueiden rahoitustarpeiden kattamiseksi. Kuopion lisäleikkaus vuodelle 2024 on 5,0 milj. euroa ja tähän lisätään vielä takautuva vuoden 2023 osuus 4,86 milj. euroa, joka vaikuttaa valtionosuuksiin 50 % vuonna 2024 ja 50 % vuonna 2025,

Nuorempien ikäluokkien eli 0–15-vuotiaiden perusteella määräytyy suurin osa valtionosuuksista. Valtionosuus ei kata täysimääräisesti kaikkia kustannuksia. Kunnalle itselleen jää suurin osa kustannuksista katettavaksi omilla verotuloillaan. Tämän kertoo myös valtionosuusprosentti, joka vuodelle 2024 on 21,92 %. Kunta ei voi omalla toiminnallaan, esimerkiksi kustannuksia lisäämällä, vaikuttaa saamansa valtionosuuden määrään. Kunta hyötyy, mikäli se järjestää palvelut valtionosuuden perusteena käytettävää laskennallista kustannusta edullisemmin. Vieraskielisyys, saaristisuus, asukastiheys, koulutustausta vaikuttavat laskennallisiin kustannuksiin. Samoin syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) ja väestön kasvu tuovat lisäosia peruspalvelujen valtionosuuteen.

Vuonna 2024 hallitusohjelman suorat leikkaukset kuntiin ovat pieniä. Kuntien peruspalvelujen valtionosuus pienenee. Valtionosuuteen sisältyy yhden prosenttiyksikön indeksijarru. Leikkauksia kohdistuu myös kotoutumiskorvauksiin ja työllisyysmäärärahoihin. Laajenevat tehtävät kompensoidaan, kuten aikaisemminkin.

Kunta- ja alueministeri asetti elokuun 2023 lopussa vuoden 2025 loppuun asti työskentelevän valmisteluryhmän, jonka tavoitteena on uudistaa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä hallitusohjelman linjausten mukaisesti sekä lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia peruspalvelujen järjestämisessä. Uudistuksen tavoitteena on varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaa huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden demografinen kehitys sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytyksiä investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia. Järjestelmän tulisi olla laskennallinen, selkeä ja vahvistaa kunnallista itsehallintoa. Kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus säilytetään ja kuntien tehtävien rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan. Uuden järjestelmän on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

Valtionosuudet vuosina 2020-2024

Valtionosuudet M€	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TA+M 2023	Ennuste 2023	TA 2024
Peruspalvelujen valtionosuus omarahoitusosuuden jälkeen	162,2	143,3	147,5	20,9	20,9	20,5
Kuntien välinen verotulojen taseaus	35,8	37,1	36,6	25,8	25,8	25,3
Verotulomenetyksen kompensatiot	53,5	53,5	62,2	19,5	19,2	19,6
Sote-uudistuksen siirtymätasaus				-6,5	-4,9	-4,1
Sote-uudistuksen muutosrajoitin				-6,2	-11,8	-12,5
Lopullisten HVA-siirtolaskelmien aiheuttama leikkaus						-7,4
Muut valtionosuuden lisäykset ja vähennykset				-13,8	-8,2	-7,4
Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-3,0	-3,1	-1,7	-1,7	-1,6	-1,6
Muut valtionosuudet	0,1					
Valtionosuudet yhteensä	248,5	230,8	244,7	37,9	39,3	32,3

Henkilöstö

Yleistä

Kaupungin strategisena tavoitteena on vahvistaa työnantajavetoa sekä kehittää henkilöstön koettua työhyvinvointia ja myönteistä työntekijäkokemusta. Painopisteenä on uudistuva johtaminen sekä osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoitteeseen pääsemiseksi edelleen kehitetään työnantajakuva mm. rekrytointiprosesseissa, oppilaitosyhteistyöllä, digitalisaatiota hyödyntämällä, työturvallisuudesta huolehtimalla, työkykyjohtamisella ja panostamalla ennakkoivaan henkilöstösuunnitteluun.

Vuoden 2024 talousarviossa palkkamenot ovat 159,8 milj. euroa, jossa on kasvua vuoden 2023 talousarvioon verrattuna 7,6 milj. euroa, 5,0 %. Kunta-alan virka- ja työehtosopimusratkaisu on kolmivuotinen ajalla 1.5.2022–30.4.2025. Sopimuskorotukset ovat vuonna 2024 yhteensä 1,9 %. Palkkoja korotetaan 1,5 % yleiskorotuksella 1.6.2024 lukien. Lisäksi sopimukseen sisältyy 1.6.2024 lukien 0,4 % suuruinen järjestelyerä. Korotusten arvioidaan kasvattavan kaupungin palkkamenoja noin 3,2 milj. euroa vuonna 2024.

Työllisyysrahasto esittää vuoden 2024 työttömyysvakuutusmaksuihin merkittäviä alennuksia. Kunta-alalla maksu alenee keskimäärin 0,90 prosenttiyksikköä, jonka mukaisena se on laskettu kaupungin talousarvion henkilösivukuluihin. Suomessa työllisyys on pysynyt edelleen hyvällä tasolla ja palkkasumma on kasvanut, mikä on lisännyt työttömyysvakuutusmaksujen tuottoa. Lisäksi näkymät taloudesta ja työllisyydestä sekä hallitusohjelman kirjausten arvioitu menoja alentava vaikutus ovat mahdollistaneet esityksen maksun alentamisesta. Verrattuna kuluvan vuoden maksuprosenttiin, alennuksen vaikutus henkilöstömenoihin on 1,5 milj. euroa. Alennus kohdistuu vain vuoteen 2024.

Jos kuitenkin tiettyjen verrokkialojen (mm. teknologiateollisuus, kemianteollisuus, auto- ja kuljetusala) kustannusvaikutus ylittää edellä mainitun 1,9 %, ylimenevästä osuudesta lisätään 70 % em. yleiskorotukseen ja 30 % jaetaan paikallisena järjestelyeränä (ns. perälauta). Tämän kustannusvaikutusta ei ole pystytty huomioimaan talousarviossa, koska kustannusvaikutusprosentti lasketaan verrokkialojen työehtosopimusten 1.2.2024 mennessä tiedossa olevien sopimusvuoden 2024 kustannusvaikutusten matemaattisena keskiarvona.

Hyvinvointialueelle tapahtuneesta henkilöstön liikkeen luovutuksesta aiheutuneita jälkitöitä mahdollisesti tehdään vielä vuoden 2024 aikana (mm. työkokemuslisäpäätöksiä ja työtodistuksia). Samaan aikaan valmistaudutaan lakiuudistukseen, jonka tarkoituksena on siirtää TE-palvelut kuntien ja työllisyysalueiden vastuulle 1.1.2025. TE-palveluiden uudistuksen yhteydessä maahan muuttaneiden kotouttamisen vastuu siirtyy kunnille.

Vuonna 2021 aloitettua Haltuun-projektin toimeenpanoa on toteutettu vuonna 2023. Haltuun projekti jatkuu vuoden 2024 aikana. Tarkoituksena on koota hallinto- ja tukipalvelut suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Tavoitteena on, että tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja henkilöstön moniosaamisen sekä digitalisaation hyödyntämisellä pystytään suoriutumaan vähemmällä henkilökuntamäärällä, sujuvoittamaan palveluprosesseja ja vähentämään henkilöriskejä.

Ennakoiva henkilöstösuunnittelu

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaupungin henkilöstörakenne on optimaalinen ja palveluja tuottaa riittävä määrä osaavaa henkilöstöä. Vuoden 2024 henkilöstösuunnitelmassa henkilötyövuosien kasvu on 54 ja kokonaismäärä noin 3 400. Kaupungin tavoitteena on henkilöstön osaamisen laajentaminen ja monipuolinen käyttö siten, että oikeat henkilöt ovat oikeissa tehtävissä. Palvelualueilta edellytetään kokonaisvaltaista henkilöstösuunnittelua; eläköitymisen ja vaihtuvuuden hyödyntämistä ja tehtäväjärjestelyjä organisaatorajat ylittäen. Täyttölupamenettely on pääosin käytössä. Täyttölupamenettelystä on vapautettu mm. opetuksen ja varhaiskasvatuksen suoraa asiakaspalvelutöitä tekevä mitoituksen mukainen henkilöstö, koulunkäynnin ohjaajat ja avustajat.

	HENKILÖTYÖVUODET							ELÄK.
	TP	KS	TA	MUUTOS	SUUNN.	SUUNN.	SUUNN.	ARVIO
	2022 htv	2023 htv	2024 htv	KS2023/ TA2024 htv	2025 htv	2026 htv	2027 htv	2024 hlöä
Tarkastustoimi	1,8	2,0	2,0	0,0	2	2	2	0
*) Yleishallinto	3,0	8,7	10,7	2,0	10	9	9	0
*) Elinvoima- ja konsernipalvelujen palvelualue	133,8	153,9	197,3	43,4	317	315	315	4
Kaupunkiympäristön palvelualue	210,0	230,9	235,9	5,0	236	236	236	8
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	388,0	399,1	405,1	6,0	406	407	408	15
*) Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 541,9	2 507,3	2 506,3	-1,0	2 528	2 528	2 528	63
YDINKAUPUNKI	3 278,5	3 301,9	3 357,3	55,4	3 499	3 497	3 498	90
Kuopion Tilapalvelut	42,9	45,0	44,0	-1,0	44	44	44	6
KAIKKI YHTEENSÄ	3 321,4	3 346,9	3 401,3	54,4	3 543	3 541	3 542	96

Lukuihin ei sisälly palkkatukityöllistetyt, kesätyöntekijät ja oppisopimuskoulutettavat.

*) Yleishallinnon vuoden 2022 luvusta on vähennetty hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö.

*) Elinvoima- ja konsernipalvelujen vuoden 2022 luvusta on vähennetty lomituspalvelu, joka siirtyi Iisalmen kaupungin hallinnoimaksi 1.1.2023 alkaen sekä hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö.

*) Kasvun ja oppimisen palvelualueen vuoden 2022 luvusta on vähennetty kasvun ja oppimisen tuen palveluista hyvinvointialueelle siirtynyt henkilöstö.

Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö

Työnantajamielikuvaan pyritään vaikuttamaan hyvinvoinnilla ja osaavalla henkilöstöllä. Työnantajamielikuvaa seurataan avoimena olevien työpaikkojen hakijoiden määrällä ja työnantajan suositteluindeksillä. Lisäksi rekrytoinnin yhteydessä toteutetaan hakijakyselyitä ja lähtökyselyitä.

Oppilaitosyhteistyötä tiivistetään ja kohdennetaan harjoittelijamarkkinointia niille aloille, joissa on rekrytointihaasteita. Lisäksi kannustetaan yksiköitä hyödyntämään opiskelijoita erilaisissa työelämän tarpeissa.

Työhyvinvoinnin edistäminen vaatii ennen kaikkea johdon, esihenkilöiden ja työntekijöiden yhteistyötä. Jokainen työyhteisön jäsen on vastuussa työn sujuvuudesta ja työilmapiiristä.

Työyksiköihin laaditaan työhyvinvointisuunnitelmat, joissa määritellään työyhteisön kehittämisen kohteet, toimenpiteet, vastuut ja aikataulu. Vuoden 2024 talousarvioon on esitetty erillinen 100 000 euron määräraha työhyvinvoinnin parantamiseen ja psykososiaaliseen tukeen. Liikunta-, kulttuuri ja hyvinvointiedun arvoksi esitetään 150 euroa/henkilö.

Jo useamman vuoden ajan kaupungin tavoitteena on ollut vähentää sairauspoissaoloja. Vuoteen 2027 mennessä tavoitteena on päästä sairauspoissaoloissa tasolle 12 pv/htv.

Syksyllä 2022 on otettu käyttöön Järvisseudun Työterveys Oy:n hankkima työkykyjohtamisen ja tiedolla johtamisen järjestelmä (Aino). Järjestelmän käyttöönotto mahdollistaa työntekijöiden työkyvyn ja työhyvinvoinnin seurannan. Aino työkykyjohtamisjärjestelmä mahdollistaa reaaliaikaisen raportoinnin ja näkyvyyden varhaisen tuen keskusteluihin. Järjestelmästä otetaan käyttöön alkuvaiheessa seuraavat osiot: vaikuttavuuden mittaamisen osio ja varhaisen välittämisen tuki, työhön paluun tuki, tietoturvallinen viestintä (esihenkilö, työntekijä, työterveyshuolto), osatyökykyisten hallinta ja päihdeohjelman hallinta osiot.

Kuopion kaupunki on mukana Työterveyslaitoksen kahden vuoden mittaisessa pitkäaikaistutkimuksessa Hyvinvointi ja yhteisöllisyys monipaikkatyön ytimessä 2023–2025. Hankkeessa tuotetaan uutta tietoa monipaikkatyön eli lähi-, hybridi- ja etätyön vaikutuksista työntekijöiden työhyvinvointiin, sosiaalisiin voimavaroihin ja työtoimintaan sekä käytännön keinoja näiden tekijöiden edistämiseen. Tutkimustiedon avulla työpaikoilla on mahdollista löytää parhaita käytänteitä sekä työmuotokohtaisia ratkaisuja niin johtaja-, työyhteisö- kuin työntekijälähtöisesti.

Kevan toteuttama työhyvinvointikysely toteutetaan syyskuussa 2024.

Henkilöstön osaamista ylläpidetään ja uudistetaan osana työtehtävää henkilön oman aikataulun mukaisesti pääsääntöisesti sähköisessä oppimisympäristössä. Keskitetyn henkilöstön osaamisen kehittämisen tehtävänä on tarjota selkeitä työnantajatasoisia oppimissisältöjä, joita Kuopion kaupungin työntekijät tarvitsevat menestyäkseen työssään. Tavoitteena on edistää jatkuvaa oppimista sekä työuran aikaista osaamisen kehittämistä. Työnantaja kannustaa henkilöstöä hyödyntämään keskitetyn koulutuksen tarjontaa ja myös omaehtoista opiskelua.

Esihenkilöiden työn merkitys korostuu, koska työntekeminen on muuttunut itseohjautuvampaan suuntaan. Esihenkilötyötä kehitetään mm. valmentavan johtamisen, yhteisohjautuvuuden, tiedolla johtamisen ja coachingtaitojen avulla. Tavoitteena on myös parantaa esihenkilöiden perehdyttämistä.

Tavoitteena vuodelle 2024 on, että digitaalinen oppimisympäristö on käytössä myös osaan palvelualueiden omia substanssikoulutuksia.

Vuoden 2024 jatkuvan oppimisen päätavoitteet ovat: EsihenkilöAkatemian käynnistys, tietosuoja- ja tietoturvakoulutukset, esihenkilöiden johtamisosaamisen kehittäminen ja lähiesihenkilöiden työn tukeminen.

Työturvallisuudesta huolehtiminen

Työantajan vastuulla on, että työntekijöillä on terveellinen ja turvallinen työympäristö. Työsuojelutyötä ja työturvallisuusjohtamista kehitetään vielä entistä enemmän etupainotteiseksi. Työsuojelun toimintaohjelman päivittäminen tulee ajankohtaiseksi loppuvuodesta ja saatetaan voimaan 2025 alusta. Työtapaturmien ehkäisyssä panostetaan mm. turvallisuusteemojen säännölliseen tiedottamiseen, vakavien tapaturmien järjestelmälliseen tutkintaan sekä poikkeamailmoitusten aktiiviseen seurantaan. Psykososiaalisen kuormituksen vähentämisen keinoja kehitetään yhdessä työterveyshuollon ja työyhteisöjen kanssa.

Työsuojeluun ja -turvallisuuteen liittyvää koulutusta järjestetään työyhteisöissä ja työpaikkojen riskien arvioinnit päivitetään tarvittaessa. Työpaikkaselvitysten toimintamallia tarkennetaan yhteistyössä työterveyden kanssa.

Työsuojelutoimikunnat toimivat aktiivisesti, niiden roolia ja tehtäviä selkeytetään.

Vaikutusten arviointi

Vaikutukset lapseen ja nuoriin

Lapsivaikutusten arviointi on osa kunnan hyvinvointitiedolla johtamisen kokonaisuutta. Lapsivaikutusten arviointi perustuu erityisesti YK:n lapsen oikeuksien yleisperiaatteeseen lapsen edun ensisijaisuudesta (Lasten oikeuksien sopimus 3.1 artikla). Muita ohjaavia periaatteita ovat syrjimättömyys (2 artikla), lapsen oikeus elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen (6 artikla), oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla). Jokaisella lapsella on oikeus muun muassa tasa-arvoon, turvallisuuteen, terveyteen ja koulutukseen.

Kuopion talousarvion lapsivaikutusten arvioinnissa tarkastellaan lapsen oikeuksien toteutumista määritettyjen toiminnan painopisteiden ja suunniteltujen toimenpiteiden osalta. Kaupungin jokaisen palvelualueen toimissa ja päätöksenteolla on joko suoraan tai välillisesti vaikutuksia lapseen, nuoriin tai heidän perheisiinsä. Lisäksi tarkastellaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten vaikutuksia.

Kuopion strategiassa 2030 korostetaan, että Kuopiossa lapset ja nuoret ovat etusijalle - täällä on hyvä kasvaa, harrastaa ja opiskella. Kuopion hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaava hyvinvointisuunnitelma nostaa esiin tavoitteita lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Suunnitelmaan kirjattuja tavoitteita ja toimenpiteitä niiden toteutumiseksi huomioidaan Kuopion talousarviossa. Hyvinvointisuunnitelman toimenpiteitä konketisoidaan muun muassa osana Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmia, kasvatus- ja koulutuspoliittista ohjelmaa sekä Lapsiystävällinen kunta -mallin toimintasuunnitelmaa. Toteutuakseen toimenpiteet vaativat yhteistyötä ja aktiivisia toimia jokaisella kaupungin palvelualueella.

Tuoreen kouluterveyskyselyn (2023) mukaan suurin osa kuopiolaisista lapsista ja nuorista voi hyvin ja kokee tyytyväisyyttä elämäänsä. Kysely nostaa kuitenkin esiin myös haasteita, niin mielenhyvinvoinnissa, sosiaalisissa suhteissa ja elintavoissa.

Toimintaympäristön muutokset lisäävät uhkaa lasten ja nuorten hyvinvoinnille, terveydelle ja turvallisuudelle. Elin-kustannusten nousu näkyy vahvasti perheiden arjessa ja sillä vaikutusta lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttaviin tekijöihin, kuten riittävän ravinnon saamiseen, harrastamiseen ja myös arjen fyysiseen aktiivisuuteen. Pahimmillaan elinkustannusten nousu lisää polarisaatiota ja syrjäytymistä. Koronapandemialla on edelleen heijastevaikutuksia hyvinvointiin, kuten myös Venäjän ja Ukrainan välisellä sodalla. Lisäksi toimintaympäristön monikulttuurisuuden kasvun ja digitalisaation eri ilmiöiden vaikutukset tulee huomioida palveluissa.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen jälkeen on edelleen huolehdittava, että hyvinvoinnin edistämiseen ja tukemiseen liittyvät yhdyspinnat toimivat alueen asukkaille jouhevasta, eikä pääse muodostumaan palveluaukkoja. Vuonna 2024 keskeisenä toiminnan painopisteenä onkin toimivien käytänteiden luominen hyvinvointialueen kanssa.

Lapsen oikeuksien toteutumista edistetään Kuopiossa myös UNICEFin lapsiystävällinen kunta -toimintamallin tuella. Osana toimintamallia on kehitetty Kuopion lapsivaikutusten arvioinnin prosessia. Tavoitteena on, että uudistuneen prosessin myötä lapsivaikutusten arviointia toteutetaan Kuopiossa aiempaa systemaattisemmin ja laadukkaammin. Arviointien seurantamalli on myös luotu osaksi prosessia.

Lapsen oikeuksien toteutumista varmistetaan vahvistamalla henkilöstön ja päättäjien osaamista lapsenoikeuksista ja hyvistä käytänteistä sekä käytäntöjen jalkauttamista. Lapsiystävällisyyden vahvistaminen edellyttää kaupungilta aktiivisia kehittämistoimia myös mm. lasten ja nuorten osallisuuden sekä lasten ja nuorten hyvinvointia kuvaavan tietopohjan osalta.

Toimintaympäristön voimakas ja nopeatahtinen muutos sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tila edellyttävät henkilöstöltä monialaista osaamista ja osaamisen kehittämistä. Palveluita tulee kehittää lapsia, nuoria ja perheitä osallistaen yhteistyössä eri palvelualueiden ja keskeisten sidosryhmien kera. Tässä tukena kannattaa hyödyntää palvelumuotoilua.

Ympäristövaikutukset

Ilmasto- ja resurssiviisaus sisältyvät vahvasti kaupungin strategiaan ja jalkautuvat siitä strategiaa toteuttaviin ohjelmiin kautta koko kaupunkikonsernin. Strategian kriittisinä menestystekijöinä ovat kiertotalouden, kestäväan kaupungin rakentamisen, viisaan liikkumisen ja energiatehokkuuden edistäminen sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luontokadon ehkäisy. Resurssi- ja ilmasto- ja elämäntapa mahdollistetaan Kuopiossa esimerkiksi kehittämällä tiivistä ja joukkoliikennettä suosivaa kaupunkirakennetta, huomioimalla pyöräilyn ja kävelyn toimintaedellytyksien edistäminen kaikessa suunnittelussa, kehittämällä hankintojen ympäristöosaamista ja ympäristökriteerien käyttöä sekä käyttämällä uusiomateriaaleja infran rakentamisessa. Huolehtimalla luonnon lajirikkuuden säilymisestä ja hoitamalla metsäomaisuutta ilmasto- ja elämäntapa ylläpidämme myös tärkeitä hiilinieluita. Kuopion kaupunkikonsernin yhteinen tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2030 mennessä on mahdollista saavuttaa aktiivisella ja rohkealla päätöksenteolla ja sen mukaisella suunnitelmallisella toiminnalla sekä riittävällä resurssoinnilla.

Kaupunkistrategian Ilmasto- ja resurssiviisaus Kuopio -tavoitetta toteutetaan resurssiviisausohjelman ja muiden teemakohtaisten ohjelmien, kuten ilmastopoliittisen ohjelman ja luonnon monimuotoisuusohjelman avulla. Resurssiviisausohjelma ja luonnon monimuotoisuusohjelma päivitetään vuosien 2022–2023 aikana. Hiilineutraaliuden lisäksi Kuopion kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan jätteenkierrätystä ja globaalisti kestäväan kulutuksen tasoa yhdessä muiden resurssiviisauden edelläkävijäkuntien FISU-verkoston kuuluvien kuntien kanssa. Kuopion kotitalousjätteen kierrätysasteen (47 %) parantaminen vaatii toimenpiteitä, jotta jätteet saadaan paremmin kiertoon. FISU-verkoston jäsenenä kaupunki on sitoutunut siihen, että kotitalousjätteen määrä vähenee ja kotitalousjätteen kierrätysaste nousee saavuttaen 65 % tason vuoteen 2030 mennessä. Vuoden 2023 aikana päivitetty jätteepoliittinen ohjelma sekä jätteenhuoltomääräykset parantavat jatkossa edellytyksiä kierrätysasteen nostamiseksi.

Vuoteen 2021 mennessä Kuopion asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt ovat pienentyneet noin 49 % vertailuvuoden 2007 tasosta. Suurimmat kasvihuonekaasujen päästölähteet muodostuvat tieliikenteestä (26 %), teollisuudesta ja työkaluista (21 %) sekä kaukolämmöstä (17 %). Tieliikenteen päästöjen vähentäminen vaatii joukkoliikenteen sekä kävely- ja pyöräilyolosuhteiden parantamista. Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksien edistäminen tullaankin huomioimaan kaikessa suunnittelussa. Lisäksi joukkoliikenneohjelma päivitetään, lipputuotteiden monikäyttöisyyttä tehostetaan ja runkolinjaston suunnittelua jatketaan.

Liikenteen päästöjen vähentämiseksi on erityisen tärkeää siirtyä fossiilisista liikenteen käyttövoimista uusiutuviin, kuten uusiutuvaan sähköön ja biokaasuun. Joukkoliikenteen paikallisliikenteessä liikennöidään jo nyt noin 80 prosenttisesti uusiutuvilla käyttövoimilla ja lisäksi kaikki tulevat kilpailutukset tehdään puhtailla käyttövoimilla. Maaseudun innovatiivisten liikkumismallien kehittämishanke (Mukke) jatkuu edelleen, parantaen vähäpäästöisemmän liikkumismallien edellytyksiä myös maaseudulla. Mahdollistamalla sähköautojen latauspisteiden ja biokaasuaseman rakentamista mm. maankäytön suunnittelun avulla, kaupunki parantaa uusiutuvien käyttövoimien lisääntymisen toimintaedellytyksiä.

Keskeisimpiä rakennuksen hiilijalanjälkeen vaikuttavia tekijöitä ovat rakennusmateriaalit ja rakennuksen energiatehokkuus. Edistämällä kaupunkistrategian ja MAL-sopimuksen mukaisesti puurakentamista asemakaavoituksella, suunnittelulla ja ohjauksella sekä tontinluovutuksen keinoin, kaupunki voi merkittävästi vähentää rakennusten elinkaaren aikaisia ilmasto- ja ympäristöhaittoja. Pitkäjänteinen työ rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi on tuonut kaupungille merkittäviä taloudellisia ja ympäristöllisiä säästöjä jo aikaisempina vuosina.

Euroopan laajuisen energiakriisin myötä kaupunki valmisteli syksyllä 2022 tehostettuja energiansäästötoimia, joita toteutettiin lämmityskauden 2022–2023 aikana. Tätä työtä jatketaan myös vastaisuudessa, sillä Tilapalvelut jatkaa energiansäästöohjelman toimenpiteiden toteuttamista yhteistyössä kaupunkiympäristön palvelualueen kanssa esimerkiksi toteuttamalla kiinteistöjen olosuhdeoptimointeja ja energiakatselmuksia. Tilapalvelut huomioi myös resurssiviisausohjelman tavoitteet ja vähähiilisyys edistämisen rakentamisessa ja rakennusten ylläpidossa ja Tilapalveluiden tavoitteena onkin energian käytön vähentäminen kaikissa toimitiloissa sekä uusiutuvan energian osuuden lisääminen energiantuotannossa.

Kuopion väestön kasvu ja rakennetun kaupunkialueen laajeneminen lisäävät lähtökohtaisesti energian- ja materiaalien kulutusta ja vaikuttavat siten myös kasvihuonekaasupäästöihin. Kaupungin asuntorakentamisen painopiste on siirtymässä Savilahteen. Tämä tukee pyrkimystä tiiviiseen ja energiatehokkaaseen yhdyskuntarakenteeseen. Myös

asuntotuotannon painottumista kerros- ja rivitalotuotantoon mm. Savilahdessa ja Lehtorinteellä voidaan pitää energiatehokkaana.

Kaupunkirakenteen laajeneminen Hiltulanlahdessa lisää sinne tulevan omakotirakentamisen myötä liikkumistarvetta ja sitä kautta liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä. Yhdyskuntarakenteen ja infran rakentaminen uusille alueille lisää rakentamisesta aiheutuvia päästöjä ja metsäkatoa. Yhdyskuntarakentamisessa on mahdollista pienentää merkittävästi elinkaaren aikaisia päästöjä mm. massakoordinaatiolla sekä uusio- ja kierrätysmateriaalien käytöllä ja tietomallinnuksella. Olemassa olevaa metsää ja kasvillisuutta jättämällä uusille rakentamisen alueille säilytetään viheralueita, jotka palvelevat asukkaita lähiluontokohteina, edistävät luonnon monimuotoisuutta ja toimivat hiilinieluinä.

Kuopion ilmastopoliittinen ohjelma sisältää suunnitelman ilmastomuutoksen sopeutumiseen ja varautumiseen. Erityisesti tiiviin rakentamisen alueilla on varauduttava vahvemmin ilmastomuutoksen tuomiin riskeihin, kuten rankkasateiden aiheuttamiin hulevesitulviin, myrskyihin ja helleaaltoihin. Nämä puolestaan voivat aiheuttaa sähkön jakeluhäiriöitä, teiden tukkeutumisia, puiden kaatumisia ja tieliikenneonnettomuuksia sekä vesivahinkoja rakennusten kellarikerroksiin. Kaupungin eri yksiköt ja palvelualueet ovat laatineet vuoden 2022 aikana omia ilmastosuunnitelmiaan ja näiden suunnitelmien vienti osaksi jokapäiväistä työtä on erityisen tärkeää.

Kaupungin ilmastotoimia vie eteenpäin myös toukokuussa 2023 käynnistynyt SISU-hanke (Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon), jonka avulla Kuopio vie ilmasto-ohjelmansa toimia käytäntöön ja jokapäiväiseen arkeen kaupungin eri toimialoilla sekä edistää ilmasto-osaamista niin ilmastomuutoksen hillinnän kuin sopeutumisenkin osalta. Ilmastotyötä tehdään jatkossa myös entistä laajemmin yhteistyössä muiden kuntien kanssa, sillä SISU-hankkeessa on mukana Kuopion lisäksi 14 muuta Pohjois-Savon kuntaa. Ensi vuoden aikana kaupunki tulee laatimaan myös ajantasaisia valmiussuunnitelmia. Hulevedet puolestaan huomioidaan Kuopion kaavaprosesseissa ja ilmastomuutos ja sään ääri-ilmiöiden vaikutukset tullaan huomioimaan etenkin kaupunkiympäristön palvelualueen suunnittelussa.

Ilmastomuutoksen hillintää edistetään yleisesti myös vihreän siirtymän avulla. Oleellinen osa vihreää siirtymää ovat usein hankkeet ja hankerahotus. Elinvoima- ja konsernipalveluiden osalta kaupungin yrityspalvelun toiminnassa painottuvatkin vuoden 2024 aikana erityisesti JTF-rahoituksen hankkeet. Lisäksi yrityspalveluissa on tunnistettu, että vihreään siirtymään varautuminen ja potentiaalin täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää tiedonhankintaa ja vihreän siirtymän yrityshankkeiden alustavaa valmistelua sekä potentiaalisten toimijoiden kartoittamista.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen ja varautumisen ohessa on erityisen tärkeää tehdä myös ripeitä toimia luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi ja edistämiseksi. Kuopio tulee huomioimaan uuden valtakunnallisen luonnonsuojelulain laajasti etenkin kaavoituksessa ja uusia toimintatapoja tutkitaan sen noudattamiseksi. Vuoden 2023 aikana päivitetyn luonnon monimuotoisuusohjelman toimia pannaan käytäntöön ja vieraslajien torjuntaa jatketaan aktiivisesti. Myös luonnonsuojelualueiden määrää pyritään lisäämään Kuopiossa. Kaupungin oma Metso-selvitys on tehty ja seuraavaksi määritetään suojeltava pinta-ala ja vuonna 2024 konkreettiset suojelukohteet.

Hankinnoilla on merkittävä rooli resurssiviisaus- ja ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Hankintaohjeisiin sisältyy ohje arvioida hankintojen ympäristövaikutus, ja seuraava askel olisi kehittää eteenpäin seuranta- ja mittarointia. Myös yksittäisten merkittävien hankkeiden ja toimenpiteiden ilmasto- ja ympäristövaikutuksia on tarpeen jatkossa arvioida ja seurata nykyistä tarkemmin. Henkilökunnan koulutus vähähiilisyyden ja kiertotalouden huomioimisessa hankintakriteereissä lisää osaamista. Elinvoima- ja konsernipalveluissa tullaankin kehittämään kaupungin strategista hankintaosaamista toimeenpanemalla hankintaohjelmaa, vahvistamalla kaupungin hankintaosaamista ja -resursseja sekä kehittämällä hankintojen raportointia. Myös muilla palvelualueella tehdään toimia hankintojen ympäristövaikutusten huomioimiseksi.

Kestävän elämäntavan edistämällä oppimisessa ja ympäristökasvatuksella on merkittävä rooli ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Kasvun ja oppimisen palvelualueella toiminnassa pyritään edistämään ja huomioimaan kestävän kehityksen periaatteita. Kestävän elämäntavan oleellinen osa ovat myös kestävät ruokavalinnat. Kuopion kouluissa ja päiväkodeissa pyritäänkin kiinnittämään lasten kanssa huomiota ruokahävikkiin ja ohjaamaan lapsia välttämään ruokahävikin syntymä.

Vuoden 2024 talousarviossa otetaan kattavasti huomioon strategian ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio -päämäärän nykyiselle valtuustokaudelle asetettuja tavoitteita. Ilmasto- ja resurssiviisaustoimet painottuvat luontaisesti etenkin

kaupunkiympäristön palvelualueelle ja toimenpiteitä onkin kirjattu sinne monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. Myös muilla palvelualueilla suunnitelmat sisältävät kiitettävästi ilmasto- ja resurssivisaustoimia, mutta osa toimenpiteistä kaipaasi paikoin hieman enemmän konkretiaa ja tarkennuksia ylätason kirjausten sijaan.

Yritysvaikutukset

Talousarvion yritysvaikutusten arvioinnin näkökulmana ovat laajemmat vaikutukset elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittämisedellytyksiin Kuopiossa.

Elinkeinoelämän kehittymisen edistäminen on ollut Kuopion kaupungin strategiassa painopisteenä pitkään. Kuopio 2030 -strategiassa keskeisiä painotuksia ovat mm. kestävä kasvu, kaupunkikehitys ja yhdyskuntarakenne sekä kilpailukykyinen yrittäjyyssympäristö. Yritysvaikutuksia sisältyy myös strategisina painotuksina oleviin matkailun ja tapahtumien sekä työn ja toimeentulon edistämiseen. Lisäksi Kuopiosta, erityisesti Savilahdesta pyritään tekemään yrityselämän tarpeita tukeva, vetovoimainen innovaatio-, tutkimus-, osaamis- ja koulutuskeskittymä. Vuoden 2024 talousarviossa mm. nämä strategiapainotukset näkyvät seuraavasti:

- Kaupungin investointitaso laskee edellisistä vuosista. Rakennushankkeissa korostuvat vähähiilisyyden edistäminen, energian käytön vähentäminen ja uusiutuvan energian käyttömahdollisuudet.
- Kaupungin elinkeinoelämän kehittämiseen käytettävissä olevat kehittämisvälineet ja -rahoitus säilyvät edellisvuosien tasolla.
- Elinkeinoelämän kehittymistä tuetaan kaavoittamalla monipuolisia yritystontteja Pieneen Neulamäkeen, Rasinmäkeen, Sorsasaloon ja Kelloniemeen.
- Asuntotuotantotavoite laskee 800 asuntoon/vuosi. Pientaloalueiden uudisrakentamisen painopiste on Hiltulanlahden III-alueella, josta luovutetaan noin 30 tonttia/vuosi. Uusien kerrostalojen rakentaminen painottuu pääosin Savilahden ja keskustaan. Lehtorinteeseen uudelle kaava-alueelle rakentuu rivitaloja. Uusien asuintalojen suunnittelussa ja vanhojen asuntojen peruskorjaamisessa korostuvat kohtuuhintainen asuntotuotanto, puurakentaminen sekä esteettömyys.
- Infrarakentaminen jatkuu keskeisillä kaupunkikehitysalueilla mm. Savilahdessa, Asemanseudulla, Mölymäellä ja Hiltulanlahdessa. Uusina infrarakentamiskohteina käynnistyvät mm. Tahkon keskustan alue, Kivilammen alue Jynkässä, uusi radan alikulku Niiralassa sekä vanhojen siltojen saneeraaminen. Vanhan Aseman ja Itkonniemen suunnittelu käynnistyy.
- Koulu- ja päiväkotirakentaminen on edelleen vilkasta. Rakentamis- tai toteutussuunnitteluhankkeina jatkuvat Pirtin ja Minna Canthin koulut sekä Jynkän, Pyörön, Sinikellon ja Saarikellon päiväkodit.
- Savilahden alueen toteutus jatkuu laajapohjaisena yhteistyöhankkeena. Alueella rakentamisen pääpaino on Vanhan Varikon alueella ja Savilahden pohjukassa. Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen rakentaminen jatkuu.
- Kuopion ydinkeskustan kaupallista vetovoimaa ja kaupunkikuvaa vahvistetaan torin länsipuolen rakennuskannan asemakaavan muutoksella.
- Matkailun investointihankkeita edistetään kaavoituksen, riittävien tonttiresurssien ja infrarakentamisen avulla. Kansainvälisen matkailun toimintaedellytysten parantaminen, matkailun verkosto- ja kehittämistyö sekä tapahtumien kehittäminen jatkuvat. Tilojen myyntiä tapahtumille tehostetaan uuden Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen valmistuttua.
- Maaseututaajamissa toteutetaan mm. katu- ja ulkoliikuntapaikkarakentamista. Maaseutukeskusten ja kyllien tonttitarjontaa edistetään. Maaningan, Nilsian ja Vehmersalmen kunnossapidon alueurakat tulevat päätettäväksi.
- Alkutuotannossa tuetaan paikallista maa- ja elintarviketaloutta tarjoamalla lähellä tuotettua ja ilmastoviihettä ruokaa huoltovarmuuden parantamiseksi. Puupohjaisten polttoaineiden saantia markkinoille edistetään puun myynnin kilpailuttamisen avulla.
- Yrityspalveluiden kehittäminen ja toteuttaminen yhteistyössä kumppaneiden (mm. Business Center, Uusyrityskeskus) kanssa jatkuu.
- Kuopion kaupunkiseudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen toteutusta jatketaan ja uuden sopimuskauden valmistelu käynnistyy.
- Innovaatioekosysteemisopimuksen toteuttaminen jatkuu. Terveys- ja hyvinvointiteknologian sekä vesiklusterin yritysten toimintaympäristöä kehitetään.

- Itä-Suomen yliopiston teknillisen fysiikan sulautetut järjestelmät -lahjoitusprofessorin rahoittamista jatketaan osana DI-koulutuksen toteuttamista.
- Kuopion kaupunki ottaa vastuun yhteensä 11 kunnan työllisyyspalveluista 1.1.2025 alkaen. Käynnistetään Kuopion työllisyysalueen toiminta. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu viedään loppuun. Kansainvälisten työntekijöiden kotoutumista edistävän International House Kuopio -ohjaus- ja neuvontapalvelun toteutus jatkuu.
- Toteutetaan ja rahoitetaan yrityksiin kohdistuvia hankkeita, joilla on mm. seuraavia vaikutuksia: työvoiman saatavuuden paraneminen (Pohjois-Savon osaajavetovoimamalli), kv-opiskelijoiden kiinnittyminen alueelle (Talent Hub Eastern Finland), yhteistyössä tuotetut ja tuotteistetut tapahtumat (Matkailullisesti merkittävien tapahtumien yhteistuotantomalli), Vuoksen vesistöalueen rahtiliikenteen kasvaminen (Logistiikan Vuoksi), maaseudun kuljetusten turvaaminen (MUKKE) sekä ilmasto- ja kiertotalousnäkökohtien sisällyttäminen hankintoihin ja investointiprosesseihin (SISU).
- Yritysyhteistyön ja palvelukumppanuuksien edistäminen jatkuu. Mm. hankinnoissa edistetään kumppanuuteen perustuvia hankintamuotoja.

Vuoden 2024 talousarviossa korostuvat erityisesti digitaalisen teknologian, älykkäiden järjestelmien ja datan tehokkaampi hyödyntäminen sekä ilmasto- ja resurssiviisaat ratkaisut.

Yksittäisten hankkeiden ja toimenpiteiden yritysvaikutukset arvioidaan erikseen käytössä olevan ohjeistuksen mukaisesti asian valmistelun yhteydessä.

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarvion rakenne

Talousarviossa on strategia-, käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosa. Strategiaosassa esitetään kaupunginvaltuustoon nähten kaupunkistrategiaa vuonna 2024 toteuttavat sitovat tavoitteet.

Talousarvion sitovuus

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetään sitovuustasosta. Sitovuustaso määritellään talousarvion käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosalle sekä taseyksikölle erikseen osoittamalla, mitkä erät ovat valtuustoon nähten sitovia. Vuoden 2024 talousarvion sitovat erät ovat taulukkoon merkityn mukaiset.

	TP	TA+M	TA
	2022	2023	2024
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Käyttötalous (toimintakate)			
Elinvoima- ja konsernipalvelut	-25 105	-28 167	-29 661
Kaupunkiympäristön palvelualue	2 101	174	-425
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-44 267	-46 982	-49 182
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-221 874	-237 775	-244 684
Keskusvaalilautakunta	-274	-200	-483
Tarkastustoimi	-265	-302	-323
Yleishallinto	-24 961	-15 060	-16 293
Tuloslaskelma			
Verotulot	549 551	307 000	298 900
Valtionosuudet	244 657	39 100	32 300
Rahoitustulot ja -menot, netto	27 919	8 584	7 788
Rahoituslaskelma			
Antolainasaamisten lisäykset	-37		
Antolainasaamisten vähennykset	7 599	6 500	6 500
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	70 000	90 000	100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-53 603	-64 405	-61 300

	TP	TA+M	TA
	2022	2023	2024
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Investointiosa			
ICT-hankinnat, tietokoneohjelmistot			
Kaupunginhallitus, menot	-3	-99	
ICT-hankinnat, tietokone- ja viestintälaitteet			
Kaupunginhallitus, menot	-758	-692	-670
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta, menot	-212	-150	-86
Kasvun ja oppimisen lautakunta, menot	-1 968	-1 490	-1 618
ICT-hankinnat yhteensä, menot	-2 941	-2 431	-2 374
Maa- ja vesialueet, tulot	96	1 500	500
Maa- ja vesialueet, menot	-3 130	-12 200	-3 000
Lähiliikuntapaikat, menot		-100	-50
Satamat, menot	-69	-80	-130
Kunnallistekniikka, tulot	1 069	3 000	2 350
Kunnallistekniikka, menot	-28 447	-24 130	-29 150
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet, tulot	304		195
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet, menot	-3 503	-4 680	-3 670
Liikuntapaikat, tulot	816		450
Liikuntapaikat, menot	-4 607	-4 000	-3 080
Koneet ja kalusto			
Kaupunginhallitus, menot			-20
Kaupunkirakennelautakunta, menot	-93	-55	-140
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta, menot	-1 330	-1 093	-1 645
Kasvun ja oppimisen lautakunta, menot	-2 516	-2 692	-1 141
Koneet ja kalusto yhteensä, menot	-4 192	-3 840	-2 946
Muut aineelliset hyödykkeet, menot	-105	-80	-80
Osakkeet ja osuudet, tulot	3 159	1 620	1 610
Osakkeet ja osuudet, menot	-9 988	-915	-925
Taseyksikkö			
Tilapalvelut			
Tuloslaskelma			
Korvaus peruspääomasta	-14 550	-14 550	-14 550
Tilikauden yli-/alijäämä	99	818	822
Investoinnit			
Investointitulot ja -menot investointiosassa esitetyllä hanketasolla			

Käyttötaloulosassa palvelualueita sitoo toimintakate. Lautakunnilla on oikeus tehdä palvelualueiden tuloarvioiden ja määrärahojen muutoksia, kun ne eivät muuta toimintakatetta. Toimintakatteeseen vaikuttavat ja palvelualueiden väliset muutokset on valtuuston hyväksyttävä.

Tuloslaskelmaosassa sitovia eriä ovat verotulot ja valtionosuudet, rahoitustulojen ja -menojen yhteismäärä.

Rahoitusosassa sitovia eriä ovat antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos.

Investointiosassa ydinkaupungin ja taseyksikön investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähden sitovia hanketsolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia.

Talousarvion liitteet sisältävät informaatiota mm. yhdyskuntarakentamisen investointihankkeista ja väestökehityksestä. Liitteet eivät ole talousarvion sitova osa.

Lautakunnilla on oikeus tehdä omien investointihankkeidensa välisiä määrärahasiirtoja. Määrärahaa ei kuitenkaan voi siirtää sellaiselle hankkeelle tai kohteelle, johon talousarviovuodelle ei ole varattu määrärahaa. Kaikki talousarvion investointihankkeet, joiden kustannusarviot tai lopullisiksi kokonaiskustannuksiksi tarkoitetut rahoitusvaraukset nousevat enemmän kuin 20 % tai 0,5 milj. euroa, on käsiteltävä uudelleen kaupunginhallituksessa.

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältävät investointisuunnitelman vuosille 2024–2027. Valtuustoon nähden sitovia ovat investointimäärärahat vuodelle 2024.

Sitovuustason puitteissa tehdyt talousarviomuutokset tuodaan valtuustolle tiedoksi. Tekniset talousarviomuutokset voidaan toteuttaa palvelualueen sisällä lautakunnan päätöksellä. Kaikki talousarviomuutokset on käsiteltävä talousarviovuoden aikana.

Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet

Investoinnit

Talousarviossa on varattava toteutettavia investointeja varten määräraha. Investointihankkeisiin saatava valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitusosuus tulee huomioida hankkeen tuloarviona. Mikäli talousarviossa ei ole määrärahavarausta tulee tehdä talousarviomuutos ennen investoinnin toteuttamis- tai rakentamispäätöstä. Omaisuuden myynneistä budjetoidaan tuloksi kohteen tasearvo.

Kaupunginhallitus vastaa talonrakennushankkeiden toteuttamisesta ja rahoituksen varaamisesta talousarvioon. Palvelualueen näkemys sen toimintaa varten tehtävän tilahankkeen sisällöstä välittyy hankesuunnitelman kautta.

Kaupunginvaltuusto antaa talousarviossa valtuutuksen jatkaa jo aloitetut, mutta useammalle vuodelle jakautuvat, keskeneräiset investointihankkeet vuodelle 2024 varatun kohdekohtaisen määrärahan puitteissa tai sisältyen nk. hankkeiden päättämiseen varattuun määrärahaan.

Kaupunginvaltuusto antaa kaupunginhallitukselle valtuuden käynnistää uusien yritystilojen ja -alueiden rakentamis- ja ostohankkeita sekä kaupungin kehityksen kannalta olennaisia investointeina käsiteltäviä kumppanuus- ja kehityshankkeita kokonaiskustannusarvioltaan enintään 5 milj. euron rajaon saakka. Mahdolliset hankkeet tuodaan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi talousarviomuutoksina. Mikäli yritystilojen osalta toteutustapa on sitova lunastussopimus, siirtyy hankkeen investointikustannus lainaamiseksi sopimusosapuolelta ja lunastushinta käsitellään investointitulona kaupungin kirjanpidossa.

Pitkäaikaisten lainojen ottaminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa talousarvion rahoitusosan sitovien erien osoittamissa rajoissa. Lisäksi kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen ylittämään lainojen nettomuutoksen sillä määrällä, millä talousarvioon sisällyttömiä investointihankkeita toteutetaan edellä mainitun 5 milj. euron käynnistämisvaltuuden puitteissa talousarviovuoden aikana.

Tilapäisluoton ottaminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 50 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Talousarvioon sisältyvät riskit

Riskianalyysi on luonteeltaan jatkuvasti elävä dokumentti. Kuopion kaupunkikonsernissa vuosittainen riskien arviointi toteutetaan talousarvion laadinnan yhteydessä. Riskianalyysi laaditaan vähintään palvelualueetasolla. Organisaation johtoryhmä hyväksyy riskien arvioinnit sekä niiden hallitsemiseksi määritetyt toimenpiteet.

Riskianalyysin laatimisessa noudatetaan ohjetta Sisäinen valvonta osana hyvää hallinto- ja johtamistapaa Kuopion kaupungissa.

Riskiluokat

Tällä kuvalla esitetään Kuopion kaupunkikonsernin riskien luokittelu sekä esimerkkejä kunkin riskiluokan mukaisista riskeistä. Listaukset ovat vain esimerkinomaisia, ja niiden tarkoituksena on auttaa hahmottamaan kunkin riskiluokan sisältö.

Politiittiset ja taloudelliset epävarmuustekijät	Virheet ja puutteet sisäisissä prosesseissa
Strategian toteuttamiseen liittyvät riskit	Toiminnalle kriittisten tietojärjestelmien toimintahäiriöt ja keskeytykset
Toimintaympäristön hallitsemattomat muutokset	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys sekä avainhenkilöriskit
Merkittävä palvelutarpeen kasvu, jota ei ole kyetty huomioimaan mm. resursoinnissa	Henkilöstön jaksaminen ja toimintakyky
Toimintojen sopeuttaminen mahdollisiin lainsäädännön ja määräysten muutoksiin	Toiminnan kannalta kriittisen materiaalin/vast. saatavuus
Strategisen merkityksen omaavien hankkeiden ja projektien riskit	Palvelutuotannon jatkuvuutta uhkaavat muut riskit
Voi olla myös johonkin muuhun riskiluokkaan kuuluva riski, jos sillä on toteutuessaan strateginen vaikutus	Riippuvuus ulkoisista palveluntuottajista
Pitkäaikainen negatiivinen vaikutus organisaation maineeseen ja julkisuuskuvaan	Toiminnan kannalta merkittäviin projekteihin liittyvät riskit

Strateginen riski	Operatiivinen (toiminnallinen) riski
Organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin liittyvät riskit	Organisaation päivittäisen toiminnan jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavat riskit
Taloudellinen riski	Vahinkoriski
Talouden tasapainoon, investointeihin sekä rahoitukseen, sijoituksiin ja maksuvalmiuteen liittyvät riskit	Riski, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilö- tai omaisuusvahinkoja tai haittaa ympäristölle

Verotulojen määrässä tapahtuvat negatiiviset muutokset	Henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltilanteet
Menojen budjetoitua suurempi kasvu	Työtapaturmat, onnettomuudet
Kaupungin hallitsematon velkaantuminen	Kaupungin omaisuuteen kohdistuvat rikosriskit ja vahingonteot (ilkkivalta)
Korkoriski	Kiinteistöjen kosteusvahingot ja sisäilmaongelmat
Lakisääteisten palvelujen palvelutarpeen huomattava kasvu	Kuntalaisiin kohdistuvat tapaturmat, joista kaupunki on vastuussa
Merkittävien hankkeiden tai projektien investointeihin liittyvät riskit	Tulipalo
	Poikkeavat luonnonilmiöt ja näistä aiheutuvat vahingot, kuten tulvat, sähkökatkokset, jne.

Strategiset riskit

Strategiset riskit liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin sisäisiin tai ulkoisiin epävarmuustekijöihin. Strategisia riskejä arvioidaan muun muassa osana toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seuranta.

Strategiset riskit					
Riskin kuvaus	Seuraukset riskin toteutuessa	Riskiluku	Riskin vaikutukset muihin toimijoihin	Hallintatoimenpide	Tila
HVA-uudistuksen myötä muuttuva tulo rakenne ja uudistuksen valmisteluun liittyvät riskit	Pitkän aikavälin ei-toivottuja seurauksia, kuten verotulojen merkittävä lasku, jolla on negatiivinen vaikutus kaupungin talouteen, erityisesti investointien rahoitusmahdollisuuksiin. Siirtymävaiheen hallinta sitoo voimavaroja ja vastuunjaon sekä käytänteiden yhteensovittaminen vie aikaa. Uudistuksen seurauksena talouden ennustettavuus paranee. Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteistyö korostuu.	Tod. näk.: 4 Seuraus: 3 12	Koko konserni	Seurataan tilannetta aktiivisesti, yhteistyö hyvinvointialueen ja muiden sidosryhmien kanssa, edunvalvonta.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Resurssit ylittävä kuntalaisten palvelutarpeen kasvu	Resurssit eivät riitä vastaamaan palvelutarpeen kasvua toimintaympäristön tai valtiollisen ohjauksen muutoksista johtuen. Palvelutarve kasvaa nopeammin kuin resurssit. Asetettuja tavoitteita ei kyetä saavuttamaan. Negatiivinen vaikutus verotuloon. Maineriski kaupungille.	Tod. näk.: 4 Seuraus: 3 12	Lakisääteinen palvelutuotanto	Tilanteen ja väestömuutosten seuranta ja ennakointi, prosessien tehostaminen, tuottavuustoimenpiteiden jatkaminen, suunnitellut palvelutuotannon lisäämiseen (esim. ostopalveluilla).	Riski arvo pysynyt ennallaan
Strategisten tavoitteiden johtamiseen ja toimeenpanoon liittyvät riskit	Asetellut tavoitteet eivät toteudu. Menetyt mahdollisuudet. Negatiivinen vaikutus organisaation maineeseen, asiakkaiden luottamus kaupungin toimintaan kärsii. Asetettuihin tavoitteisiin pääseminen edellyttää riittäviä resursseja.	Tod. näk.: 3 Seuraus: 3 9	Kaupunginjohto	Strategiatyö, seuranta, tiedolla johtaminen, strateginen viestintä, riittävä resursointi, teknologian ja verkostojen hyödyntäminen.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Sopimusten hallinta	Lisääntyvät kustannukset. Toimintaympäristön muutokset, toiminnan keskeytyminen tai viivästyminen, oikeudenkäyntikulut, sopimusriidat. Sopimusten hallinnointi. Haasteena tulevaisuuden ennakointi.	Tod. näk.: 3 Seuraus: 3 9	Palvelutuotanto, lakipalvelu	Hankintakokoukset, auditoinnit, sopimustenhallinta. Asiantuntijalausunnat, sisäiset tarkastukset.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Merkittävien kilpailutusten tai hankkeiden epäonnistuminen	Kaupungin toimintakyky heikkenee ja tuottavuus kärsii. Mahdolliset vahingonkorvaukset. Esimerkiksi välttämättömiä toimitiloja ei saada rakennettua aikataulussa. Keskeinen riski myös palveluhankintoihin liittyvissä kilpailutuksissa.	Tod. näk.: 2 Seuraus: 4 8	Palvelutuotanto, lakipalvelu	Hankintaohjeistus, projektien hallintamallin käyttö, seurantapalaverit. Varmistetaan, että kuhunkin kilpailutukseen valitaan sopivin kilpailutusmenetelmä. Resursoidaan kilpailutuksiin ja kärkehankkeisiin riittävästi henkilöstöä. Varmistetaan, että kilpailutus järjestetään järjestelmällisesti. Tarkennetaan ohjeistusta ja toimintamalleja.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Ilmastonmuutokseen liittyvässä riskienhallinnassa ja sopeutumisessa epäonnistuminen	Maineen huononeminen. Vaikutukset elin- ja asuinympäristön ja palvelutuotannon heikkenemiseen (mm. Poikkeuksellisten sääilmiöiden vaikutukset) mikäli niihin ei ole varauduttu.	Tod. näk.: 3 Seuraus: 3 9	Koko konserni	Riskitietoisuuden edistäminen, skenaarioanalyysit, alueiden ja maankäytön suunnittelu, rakennusten sijoittelu, maa- ja vesirakentamisen ennakko- ja kehittäminen, energiatehokkuus, hiilijalanjäljen pienentäminen, joukko- ja kevyenliikenteen kehittäminen, hulevesien hallinta, ääriämpötilat ja -olosuhteet (lumikuorma, myrskytuulet) huomioiva toimitilarakentaminen.	Riski arvo pysynyt ennallaan

Operatiiviset riskit

Operatiiviset riskit ovat kaupungin organisaation päivittäisen toiminnan ja palvelutuotannon jatkuvuutta, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavia riskejä. Kuopion kaupungissa keskeisiksi toiminnallisiksi riskeiksi on arvioitu muun muassa henkilöstön vaihtuvuus ja rekrytointihaasteet, palveluketjujen toimimattomuus, elintärkeiden palvelujen keskeytymisestä aiheutuvat seurannaisvaikutukset, toiminnalle kriittisten tietojärjestelmien toimimattomuus sekä avainhenkilöihin, työhyvinvointiin ja henkilöstön työkykyyn liittyvät riskit.

Operatiiviset riskit					
Riskin kuvaus	Seuraukset riskin toteutuessa	Riskiluku	Riskin vaikutukset muihin toimijoihin	Hallintatoimenpide	Tila
Henkilöstön vaihtuvuus ja rekrytointihaasteet	Ei saada rekrytoitua osaavaa henkilöstöä. Työntantajamielikuva voi heikentyä, mikä voi vaikeuttaa henkilöstön saatavuutta. Palvelu- ja laatuasio laskee.	Tod. näkö: 4 Seuraus: 4 16	Koko konserni	Työhyvinvoinnin, palkkauksen ja resursoinnin parantaminen. Työntantajakuva kehittämisen. Määräaikaisille työntekijöille hyviä kokemuksia. Perehdyttämisen.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Palveluketjujen toimimattomuus	Palveluja ei pystytä tarjoamaan lakien asettamissa määräajoin, kuntalaisten oikeudet vaarantuvat, palvelutaso laskee. Maineriski negatiivisen uutisoinnin kautta. Kaupungin ja hyvinvointialueen välisen yhteistyön toimivuus korostuu.	Tod. näkö: 3 Seuraus: 3 9	Koko konserni	Valvonta, palaute- ja laatu järjestelmät, sopimusten seuranta, pistokokeiden tekeminen.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Elintärkeiden palvelujen keskeyttämisestä aiheutuvat seurannaisvaikutukset	Kuntalaisille aiheutuvat henkilö- tai omaisuusvahingot, kaupungin korvausvastuu, negatiivinen vaikutus maineeseen sekä kuntalaisten turvallisuuden tunteeseen. Hyvinvointialueen alkamisen alentaa riskin toteutumista.	Tod. näkö: 4 Seuraus: 4 16	Koko konserni	Valmius- ja jatkuvuussuunnittelu, rakennusten ja toimintojen priorisointi, vakuuttaminen, varavalmajärjestelyt (kiinteät ja siirrettävät varavalmakoneet, sähkö-, lämpö- ja vesiliitäntöjen rakentaminen varajärjestelyille), varaviestintäjärjestelmät, varustehankinnat, toiminnan harjoittelu, säännusteiden seuranta.	Riski arvo noussut
Toiminnalle kriittisten tietojärjestelmien toimimattomuus	Organisaatioiden prosessit häiriintyvät, hidastuvat ja jopa pysähtyvät. Tiettyissä toiminnoissa negatiivinen vaikutus myös mm. potilasturvallisuuteen. Kriittisimmät tietojärjestelmät siirtyvät hyvinvointialueelle.	Tod. näkö: 4 Seuraus: 4 16	Koko konserni	Kriittisten tietojärjestelmien tunnistaminen, jatkuvuussuunnitelman laatinta, vaihtoehtoisten toimintamallien määrittäminen. Tietohallinto keskeinen toimija yhteistyössä toimilajien kanssa.	Riski arvo noussut
Vaarinkäytökset	Oikeudenkäyntikulut, sakot, vahingonkorvaukset. Negatiivinen vaikutus kaupungin julkisuuskuvaan ja maineeseen.	Tod. näkö: 2 Seuraus: 2 4	Kaupunginjohd	Vaarinkäytösten ennaltaehkäisy ohjeistuksella, seurannalla ja valvonnalla sekä tutkimalla aktiivisesti ja omaloitteisesti tapahtuneet poikkeamat.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Kaupunkia koskeva negatiivinen uutisointi (maineriski)	Maineriski: Negatiivinen vaikutus kaupungin julkisuuskuvaan ja maineeseen, asukkaiden ja kumppanien asenteisiin sekä henkilöstön motivaatioon. Mahdolliset eitoivotut talousvaikutukset. Vie palstatilaa positiivisilta uutisilta.	Tod. näkö: 3 Seuraus: 3 9	Kaupunginjohd	Hyvä johtaminen. Tilanne seuranta. Ennakoiva ja avoin monikanavainen viestintä.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Ukrainan kriisi	Pakolaisten vastaanottamiseen ja palveluiden järjestämiseen liittyvät haasteet (palveluketjujen toimimattomuus ja erisidosryhmien välinen yhteistyö).	Tod. näkö: 4 Seuraus: 3 12	Koko konserni	Hyvä johtaminen. Tilanne seuranta. Ennakoiva ja avoin monikanavainen viestintä. Moniviranomaisyhteistyö, valmius- ja jatkuvuussuunnittelu, harjoittelu, varustehankinnat.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Avainhenkilöihin, työhyvinvointiin ja henkilöstön työkykyyn liittyvät riskit	Osaaminen keskittyy, jollain henkilövaihdoksissa tai poistumisissa toiminnan jatkuvuus voi häiriintyä. Henkilöstön vaihtuminen rasittaa työyhteisöä ja kasvattaa virheiden mahdollisuutta. Mikäli työhyvinvointi koetaan puutteelliseksi, se aiheuttaa laskua työn tuottavuudessa ja voi aiheuttaa henkilöstön siirtymistä toisaalle. Mahdollinen negatiivinen vaikutus asiakastytyksyyteen. Henkilöstön sairauspoissaolot ovat merkittävästi lisääntyneet.	Tod. näkö: 4 Seuraus: 4 16	Koko konserni	Henkilöstösuunnitelman ajantasaisuus, hyvä johtaminen, työhyvinvointin kokonaisvaltainen kehittäminen. Avainhenkilöiden tunnistaminen. Toiminnan dokumentointi ja prosessien kuvaaminen, tehtävien jakaminen useammalle henkilölle. Rekrytointien tehostaminen, osamiskartoitukset, hyvän työntantajamineen ylläpitäminen.	Riski arvo pysynyt ennallaan

Taloudelliset riskit

Taloudellisiksi riskeiksi Kuopion kaupungilla on arvioitu muun muassa velkaantumisen jatkuminen, korkomaksujen kehitys, kaupungin toiminnan sopeuttaminen muuttuvassa taloustilanteessa sekä konserniyhtiöiden talouteen liittyvät riskit.

Taloudelliset riskit					
Riskin kuvaus	Seuraukset riskin toteutuessa	Riskiluku	Riskin vaikutukset muihin toimijoihin	Hallintatoimenpide	Tila
Velkaantumisen jatkuminen	Kaupungin talouden tasapaino vaarantuu, lainasalkun kasvu, infran ja palveluverkoston heikkeneminen, lomautukset, irtisanomiset, rakenteelliset muutokset, kiinteistömyynnit.	Tod. näk.: 4 Seuraus: 3 12	Koko konserni	Ammattitaitoinen talouden seuranta, suunnittelu, ennusteiden laatiminen, velkasalkun aktiivinen hoitaminen, investointien erilaisten toteutusmallien monipuolinen käyttö.	Riskiarvo pysynyt ennallaan
Korkomaksujen kehitys	Lainasalkun korkokustannusten huomattava kasvu, kaupungin talouden tasapaino vaarantuu.	Tod. näk.: 4 Seuraus: 3 12	Koko konserni	Tehokas varainhankinta, jälleennrahoitusriskin hallinta, rahoittajapohjan hajauttaminen ja vastapuoliriskin hallinta, likviditeetin hallinta, maksuvalmiusriskin hallinta, lainasalkun keskimääräinen korkosidonnaisuusaika, johdannaissovimusten käyttö.	Riskiarvo pysynyt ennallaan
Maaomaisuuteen liittyvien tulo-odotusten toteutumattomuus	Kaupunki saa odotettua vähemmän maaomaisuuden tuottoja (myyntivoitot, maankäyttö- ja kehittämissuoraukset). Säännölliset maanvuokratuotot tasaavat riskiä. Riskinä myös henkilöresurssien vähäisyys.	Tod. näk.: 3 Seuraus: 1 3	Kaupunkiympäristön palvelualue	Talousraportointi, markkinatilanteen seuranta, reagoidaan jatkuvasti tarjontaan ja kysyntään sekä talouden kehitykseen.	Riskiarvo pysynyt ennallaan
Kaupungin toiminnan sopeuttaminen muuttuvassa taloustilanteessa	Palveluverkoston heikkeneminen, lomautukset, irtisanomiset, rakenteelliset muutokset, työhyvinvoinnin heikkeneminen.	Tod. näk.: 4 Seuraus: 3 12	Koko konserni	Tiedolla johtaminen, tilanneseuranta, talousarvio- ja -suunnittelutyö, toimintojen ja osaamisen kriittinen tarkastelu, toimintaedellytysten turvaaminen lakisääteisissä toiminnoissa, monikäyttöiset tilaratkaisut.	Riskiarvo pysynyt ennallaan
Konserniyhtiöiden talouteen liittyvät riskit	Negatiivinen uutisointi, palvelujen heikkeneminen, lainoitustarve, konkurssi	Tod. näk.: 2 Seuraus: 2 4	Talous- ja omistajaohjaus	Strateginen omistajaohjaus, raportoinnin ja vuoropuhelun edistäminen, konserniohjeen ja hallitusten jäsenten valintaprosessin kehittäminen, yhtiöiden johdon liiketaloudellisen osaamisen varmistaminen, sisäinen valvonta ja tarkastus	Riskiarvo pysynyt ennallaan

Vahinkoriskit

Vahinkoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka toteutuessaan aiheuttaa taloudellisia menetyksiä, henkilövahinkoja tai haittaa ympäristölle. Vahinkoriski kohdistuu tyypillisesti tiettyyn kohteeseen. Vahinkoriskejä ovat esimerkiksi organisaation omaisuuden vaurioituminen, tuhoutuminen ja häviäminen esimerkiksi rikoksen tai tulipalon seurauksena.

Vahinkoriskit					
Riskin kuvaus	Seuraukset riskin toteutuessa	Riskiluku	Riskin vaikutukset muihin toimijoihin	Hallintatoimenpide	Tila
Henkilöstöön kohdistuvat uhka- ja väkivaltatilanteet sekä muut työturvallisuuspoikkeamat	Seurauksena voi olla henkilöstölle aiheutuvia henkilövahinkoja, mahdollisuus jopa vakavaan henkilövahinkoon. Henkilöstön työhyvinvointi ja työturvallisuus vaarantuvat, sairaslomat. Mahdollisista sijaisjärjestelyistä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. Organisaation palvelutoiminnan vaarantuminen työturvallisuusriskien toteutuessa. Hyvinvointialue alentaa riskiä osittain.	Tod. näk.: 4 Seuras: 4 16	Koko konserni	Työyksiköissä läpikäydty, päivitetty yksikkökohtaiset turvallisuus- ja pelastussuunnitelmat, henkilöstön kouluttaminen, riittävät vartija- ja vahtimestaripalvelut, työturvallisuuskoulutukset, henkilökohtaisten suoja- ja turvavälineiden hankinta. Viestintäkampanja asiakkaiden aiheuttamien uhka- ja väkivaltatilanteiden ehkäisemiseksi.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Toimitilojen turvallisuuteen, terveellisyteen ja käytettävyyteen liittyvät riskit (sisäilmaongelmat ja kosteusvahingot)	Mahdolliset terveyden vaarantumiset ja menettämiset sekä niistä aiheutuvat sairauspoissaolot. Ennakoimaton tilojen käyttökielto aiheuttaa ongelmia palveluiden järjestämisessä ja lisää kustannuksia. Negatiivinen vaikutus maineeseen.	Tod. näk.: 4 Seuras: 3 12	Tilapalvelut	Korjaustarpeiden ennakointi ja riittävien resurssien kohdentaminen kiinteistöjen kunnossapitoon. Investointiohjelmien päivittäminen taloustilanteen vaatimassa laajuudessa korjausvelan pitämiseksi kurissa. Riittävä valvonta rakentamis- ja kunnostamisvaiheissa. Vakuuttaminen, kiinteistöjen ylläpito, ilmastovaihtojen lisääminen, vuokrannostot, sopimusosaamisen tason parantaminen, kuntotutkimusten teko ennakoiden, kiinteistöhuollon valvonnan tehostaminen, uuden tekniikan hyödyntäminen (mm. kameravalvonta), vuotovahdit, vedenkulutuksen seuranta, sulkuventtiilien asennus, muu vahinkojen minimoiminen.	Riski arvo noussut
Kiinteistöihin ja omaisuuteen kohdistuvat rikolliset teot, kuten varkaudet ja vahingon teot	Kaupungin palvelutuotanto voi vaarantua keskeytyä omaisuusriskien tai vahingon tekojen myötä. Mahdolliset henkilövahingot, negatiivinen vaikutus talouteen. Kriittisten kohteiden turvallisuuden vaarantuminen voi aiheuttaa myös avainhenkilörisikin sekä mahdollisen mainehaitan.	Tod. näk.: 3 Seuras: 3 9	Tilapalvelut, kaupunkiympäristön palvelualue	Toimitilojen rakenteellisesti suojauksesta ja teknisestä valvonnasta sekä lukitusjärjestelmien ajantasaisuudesta huolehtiminen, henkilöstön kouluttaminen ja toimintamallien täsmäntäminen, riittävä vartija- ja vahtimestaripalvelu, vakuutusurvan ajantasaisuudesta ja kattavuudesta huolehtiminen.	Riski arvo pysynyt ennallaan
Muut vahingot, onnettomuudet, luonnonilmiöt ja tekniset viat	Kaupungin palvelutuotanto voi vaarantua keskeytyä, vahingonkorvausvaatimukset, henkilövahingot. Riskiä hallinnoidaan mm. vakuutuksilla.	Tod. näk.: 4 Seuras: 3 12	Koko konserni	Valmius-, jatkuvuus- ja pelastussuunnittelu, vakuuttaminen, varavaimajärjestelyt (kiinteät ja siirrettävät varavaimakoneet, sähkö-, lämpö- ja vesiliitäntöjen rakentaminen varajärjestelyille), varaviestintäjärjestelmät, varustehankinnat, toiminnan harjoittelu, sääennusteiden seuranta.	Riski arvo pysynyt ennallaan
ICT- ja kybertoimintaympäristöön sekä tiedonhallintaan liittyvät riskit	Kiristysuhkaohjelma, kryptovaluutan louhinta tai tietomurto tietovuoto voi pahimmillaan keskeyttää kriittisten tietojärjestelmien toiminnan, mikä vahingoittaa kaupungin mainetta ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia tai jopa vahingonkorvausvaateita.	Tod. näk.: 4 Seuras: 4 16	Koko konserni	Riittävä resursointi turvattava. Dokumentoidut käytännöt. Kaupunkitasoisen kybertoimintaympäristön tilannekuvan muodostaminen (kybermittarin käyttöönotto). Suojautuminen, havainnointi, tietoturvakoulutus, poikkeamien hallintamalli, identiteetti- ja pääsynhallinta, laitehallinta, arkitehtuuri, jatkuvuussuunnittelu, riippuvuuksien tunnistaminen, auditoinnit.	Riski arvo pysynyt ennallaan

Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta

Kaupunginhallitus seuraa talousarvion toteutumista erikseen sovittavan aikataulun puitteissa. Ensimmäinen toteutumaraportti tehdään maaliskuun lopun tilanteesta. Kuukausiraportissa selvitetään sekä talouden toteumaa että koko vuoden ennustetta. Kuukausiraporttiin sisältyvät palvelualueiden ja taseyksiköiden arviot koko vuoden toteutukseen liittyvistä riskeistä.

Kaupunginvaltuustolle raportoidaan neljä kertaa vuodessa, maaliskuu-, kesä-, syys- ja joulukuun toteutumatilanteen tietojen pohjalta. Puolivuotiskatsaus sisältää strategian ja tavoitteiden toteutumisen seurannan. Kaikki osavuositaukukset sisältävät talouden ja henkilöstön toteutumatiiedot ja talousennusteen sekä tietoja kaupunkikonsernista. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös ja se kattaa koko vuoden seurannan.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on annettava tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajien on tarkastettava, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Kuopion kaupunginhallitus on hyväksynyt 23.5.2022 Sisäinen valvonta osana hyvää hallinto- ja johtamistapaa Kuopion kaupungissa -asiakirjan.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon. Riskienhallinnalla varmistetaan, että toiminta jatkuu keskeytyksittä ja häiriöttä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kuopion kaupunkikonsernin päivitetyn riskienhallintapolitiikan 13.12.2021.

Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu johtamastaan toiminnasta ja sen valvonnasta.

Kuopion kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat

- kaupunginjohtaja
- apulaiskaupunginjohtajat
- asiakkuusjohtajat
 - Elinvoima- ja konsernipalvelut: elinkeinojohtaja, työllisyyspalvelujohtaja, strategiajohtaja, markkinointijohtaja, hallintojohtaja, henkilöstöjohtaja, talousjohtaja ja tietohallintojohtaja
 - Kaupunkiympäristön palvelualue: kaupunkisuunnittelujohtaja, kaupungininsinööri, kiinteistöjohtaja ja ympäristöjohtaja
 - Kasvun ja oppimisen palvelualue: opetusjohtaja ja kasvatusjohtaja
 - Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue: hyvinvoinnin edistämisen johtaja
- Savo-Pielisen jätelautakunnan esittelijä
- Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan esittelijä
- Tilapalvelujen toimitilajohtaja

Alijäämän kattamisvelvollisuus

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kaupungilla ei ole vuonna 2024 kuntalain mukaista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää.

Tilinpäätöksessä 2022 kumulatiivinen ylijäämä on 184,4 milj. euroa. Tilinpäätöksen vuodelta 2023 ennakoidaan elokuussa tehdyn ennusteen mukaan olevan 6,6 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden 2024 talousarvion tuloslaskelma näyttää -20,5 milj. euron alijäämää. Kumulatiivisen ylijäämän arvioidaan näillä tekijöillä olevan vuoden 2024 lopussa 170,5 milj. euroa.

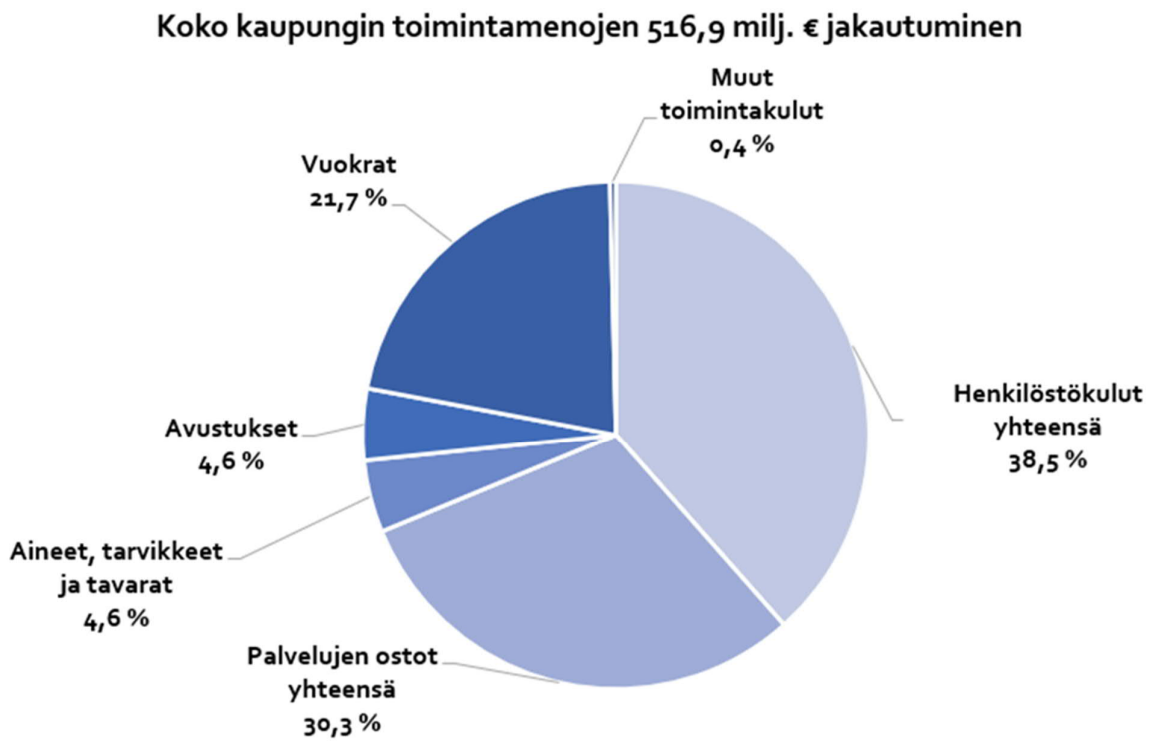
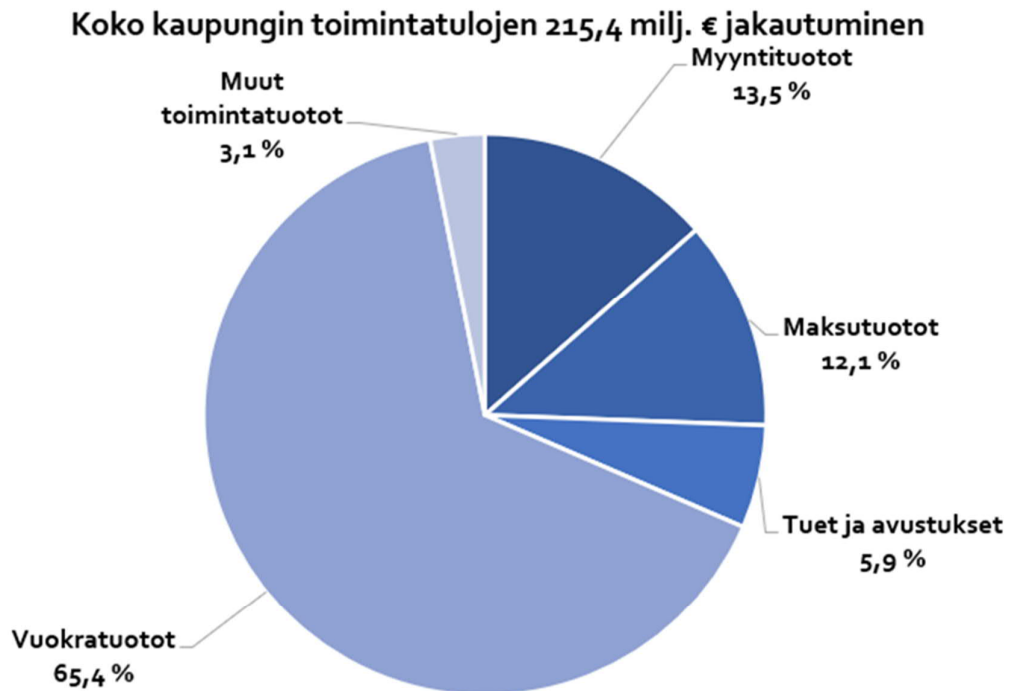
Kaupungin talous on taseessa olevasta ylijäämästä huolimatta rakenteellisesti alijäämäinen. Jo usean vuoden ajan talousarviovalmistelussa on näkynyt verorahoituksen ja toimintamenojen pysyvä epäsuhde, mikä ei ole poistunut. Vuonna 2024 verotulot laskevat, kun vuoden 2023 tilityksiin sisältyvät nk. verohännät poistuvat. Edessä on tuntuva talouden sopeuttaminen verorahoitustason mukaiseksi, samalla kun talouskehityksen kokonaiskuva on heikkenevässä.

Kaupungin on kyettävä tulevana vuosina tasapainoiseen talouteen, jotta se onnistuu kerryttämään riittävän tulorahoituksen investoinneille. Taloussuunnitelmavuosille valmistellaan talouden tasapainotusohjelma, jonka avulla kaupungin talous on ylijäämäinen viimeistään vuonna 2027. Tasapainotusohjelman valmistelu käynnistetään lokakuussa ja sen on tarkoitus olla valmiina maaliskuussa 2024, jolloin toimenpiteiden vaikutukset voidaan sisällyttää vuoden 2025 talousarviokehikseen.

Käyttötalousosa

Toimintatulojen ja -menojen jakautuminen

Elinvoima- ja konsernipalvelujen palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupungin toimintaympäristöä ovat merkittävästi muuttaneet Venäjän sota Ukrainassa ja sen seurannaisvaikutukset sekä hyvinvointialueiden aloittaminen itsenäisinä palvelunjärjestäjinä. Jatkossa toimintaympäristöön tulee keskeisesti vaikuttamaan myös työllisyyden hoidon vastuiden siirtyminen vuoden 2025 alussa. Lisäksi Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpanon valmistelu etenee.

Talouden epävarmuus, kustannusten kasvu ja korkojen ripeä nousu vaimentavat yritysten investointeja. Erityisesti asuinrakennusinvestoinnit ovat vähentyneet rajusti. Muutokset heikentävät työllisyyttä ja nostavat työttömyyttä. Erityisen haasteellinen tilanne tulee olemaan rakentamisessa. Tuotannollisia investointeja vaimentavat myös epävarmuus pitkän aikavälin kasvunäkymistä sekä korkojen pysyminen aiempaa korkeampina.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) rahoituksen käynnistyminen loppuvuodesta 2023 kiihdyttää yritysten investointeja Kuopion seudulla. Erityisesti matkailuinvestointeja on käynnistymässä Kuopion alueella hyvin paljon. Myös muut suuret rakennushankkeet, kuten FinVectorin uuden lääketehaan rakentamisen loppuvaihe pitävät rakentamisen volyymiä alueella yllä. Vihreään siirtymään liittyvät toimialat ja yritykset ovat enenevässä määrin aktiivisia etsimään uusia mahdollisuuksia liiketoiminnalle eri paikkakunnilla.

Työllisyyspalvelun toimintaympäristö muuttuu merkittävästi 1.1.2025, kun työvoimapalvelut siirtyvät kuntien/työllisyysalueiden vastuulle TE-palvelut -uudistuksen tavoitteiden mukaan. Kuopio on ottamassa vastuun yhteensä 11 kunnan työllisyyspalveluista toimimalla Kuopion työllisyysalueen vastuukuntana. Uudistuksen valmisteluun osallistuvat työllisyyspalvelun tukena myös palvelualueen muut vastuualueet.

Kaupunkien veto- ja pitovoimatutkimuksen (T-media 2023) mukaan Kuopion asema on säilynyt edelleen Tampereen jälkeen toisena. Kuopion kaupunki täyttää 250 vuotta vuonna 2025. Juhlavuosi on samalla Kuopiolle mahdollisuus kehittyä tapahtuma- ja kulttuurikaupunkina uusia sisältöjä tuottaen.

Kyberuhkataso on jäämässä geopoliittisen tilanteen takia pysyvästi kohonneelle tasolle, joka tulee huomioida kriittisten prosessien riskienhallinnassa ja jatkuvuussuunnittelussa. Lisäksi tekoälyn kehittyminen luo mahdollisuuksia, mutta myös haasteita, joihin tulee varautua.

Kaupungin talouden tilannekuva on haasteellinen ja edellyttää sopeutustoimia sekä toiminnan tehostamista. Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen kaupungin taloudessa on edelleen rakenteellinen tulojen ja menojen epätasapaino, jota rasittaa myös korkojen nouseminen. Kaupungin tiukentunut taloustilanne näkyy tekemisen priorisointina. Hyvinvointialuemuutoksen jälkeen myös kaupunkikonsernin merkitys on kasvanut.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Keskeisenä painopisteenä on Kuopion työllisyysalueen toiminnan valmistelu ja käynnistäminen. TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen kunnille vuoden 2025 alusta luo tarpeen arvioida kaupungin johtamisjärjestelmä uudelleen vuoden 2024 aikana. Samaan aikaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilu tulee viedä hallitusti loppuun ja siirtää toiminta jouhevasti työllisyysalueelle. Lisäksi yhteistyön rakentaminen Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa jatkuu työllisyyspalvelussa sekä muissa kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspinnoissa.

Yrityspalvelun toiminnassa painottuvat erityisesti JTF-rahoituksen hankkeet. Lisäksi on tunnistettu, että vihreään siirtymään varautuminen ja potentiaalın täysimääräinen hyödyntäminen edellyttää tiedonhankintaa ja vihreän siirtymän yrityshankkeiden alustavaa valmistelua sekä potentiaalisten toimijoiden kartoittamista. Myös turvallisuustoimialan kasvua voidaan edistää aktiivisella työotteella ja kasvuun liittyvillä projekteilla.

Hallituskauden vaihtuminen ja maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen sopimuskauden vaihtuminen korostavat edunvalvonnan ja vaikuttamisen merkitystä. Kuopion ja valtion välinen innovaatioekosysteemisopimus päivitetään ja sen vaikuttavuutta kehitetään.

Kuopio 250 -juhlavuosisprojekti kohdentuu sekä Kuopion kaupunkiorganisaation että tuki- ja avustusmekanismien kautta tapahtumatuottajiin ja järjestökenttään sekä sidosryhmätyöhön. Juhlavuosisprojektilla tavoitellaan vahvistavaa identiteettiä ja yhteenkuuluvuutta, taloudellista toimeliaisuutta ja vetovoimaa. Samanaikaisesti juhlavuoden rinnalla Kuopiota kehitetään tapahtumakaupunkina.

Markkinointiin ja viestintään lisätään kahta henkilötyövuotta vastaava määräraha, jolla tehostetaan Kuopion kaupungin tilojen ja alueiden tapahtumamyyntiä. Tällä saavutetaan talousarviossa laskettu myyntituottojen kasvu. Tarkeempi malli ja resurssien käyttö sekä mahdolliset uudet tehtävänimikkeet tuodaan erikseen kaupunginhallituksen päätettäväksi palvelualueen käyttösuunnitelman yhteydessä.

Osaajavetoimahanke yhdessä yritysten, oppilaitosten ja kuntien kanssa työvoiman saatavuuden edistämiseksi. Hankkeessa kehitetään verkostomaista yhteistyötä ja tukitoimia rekrytoinnin avuksi ja osaajapulan ympärille.

Hallinto- ja tukipalveluissa keskitytään palveluprosessien sujuvoittamiseen. Työnantajapalvelun painopisteinä ovat mm. esihenkilöiden osaamisen kehittäminen sekä palvelualueiden tukeminen työhyvinvoinnin ja työsuojelun tehtävissä. Lisäksi rekrytoinnin ja työnantajamielikuvan kehittämistä jatketaan. Talous- ja omistajaohjauksen keskiössä ovat mm. talouden prosessien kehittäminen ja automatisointi sekä omistajapolitiikan linjausten toimeenpano. Tietohallinto painottaa mm. ICT-palvelujen järjestämisen tehokkuutta ja laadun parantamista toimintamallien kehittämisen avulla. Lisäksi kaupungin eri tietovarastoissa olevien tietojen hyödyntämistä kehitetään käytössä olevien alustojen avulla, jotta tarjotaan enemmän dataa tiedolla johtamisen avuksi.

Henkilöstösuunnittelu

Elinvoima- ja konsernipalvelujen henkilöstössä on ollut useiden keskeisten virkatehtävien osalta vaihtuvuutta. Lisäksi palvelualueella on pyritty edistämään tehtävien organisointia uudelleen. Palvelualueen henkilötyövuosimäärä kasvaa 43,4 htv:lla vuodesta 2023 vuoteen 2024. Merkittävimmät lisäykset tulevat hallinto- ja tukipalvelujen Haltuun-projektissa tapahtuvissa kaupungin sisäisistä tehtäväsiirroista ja työllisyyspalvelusta, jossa valmistaudutaan TE-palvelujen järjestämisvastuuseen. Vastuualueilla tapahtuu talousarviovuonna 2024 ja suunnitelmavuosina 2025–2027 myös useita henkilövaihdoksia eläkkeelle siirtymisten takia.

Meneillään olevan Haltuun-projektin tarkoituksena on koota hallinto- ja tukipalvelut suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Tavoitteena on, että tehtävien uudelleenjärjestelyillä ja henkilöstön moniosaamisen sekä digitalisaation hyödyntämisellä pystytään suoriutumaan vähemmällä henkilöstömäärällä, sujuvoittamaan palveluprosesseja ja vähentämään henkilöriskejä. Valtuuston vuodelle 2021 hyväksytyn talousarvion mukaan palvelualueiden johdon tukipalvelujen talous-, henkilöstö- ja yleishallinnon tehtävissä työskentelevät henkilöt kootaan henkilöstöhallinnollisesti talousjohtajan, henkilöstöjohtajan ja hallintojohtajan alaisuuteen. Haltuun-projektiin on sisällytetty myös tietohallinnon tehtävissä työskentelevien henkilöiden kokoaminen henkilöstöhallinnollisesti tietohallintojohtajan alaisuuteen.

Haltuun-projekti kasvattaa palvelualueen henkilöstöä yhteensä 24 htv:lla, joista 7 htv siirtyy työnantajapalveluun, 8 htv siirtyy talous- ja omistajaohjaukseen ja 9 htv siirtyy tietohallintoon. Kaupunginkanslian, työnantajapalvelun, talous- ja omistajaohjauksen sekä tietohallinnon tehtäväkentät uudistuvat hallinnon, henkilöstön, talouden ja tietohallinnon tehtäviä keskitettäessä Haltuun-projektin tavoitteiden mukaisesti.

Työllisyyspalvelun henkilöstömäärä kasvaa yhteensä 80 htv:een. Lisäystä tulee työllisyysalueen valmistelun vahvistamisesta, ostopalvelujen siirtämisestä omaksi toiminnaksi ja uusien työllisyys Hankkeiden käynnistämisestä.

Kaupungin hankintaosaamista sekä strategista hankintajohtamista kehitetään ja hankintaorganisaatiota vahvistetaan hankintapäällikön rekrytoinnilla.

Määrärahat vastualueittain

Yrityspalvelu	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	334	146	2	-144	-98,6 %
TOIMINTAMENOT	-1 689	-2 004	-1 906	98	-4,89 %
TOIMINTAKATE	-1 355	-1 858	-1 904	-46	2,5 %

Työllisyyspalvelu	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	2 340	1 225	2 138	913	74,5 %
TOIMINTAMENOT	-19 760	-19 167	-20 009	-842	4,4 %
TOIMINTAKATE	-17 420	-17 942	-17 871	71	-0,4 %

Strategia ja kehittäminen	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	23	28	52	24	85,7 %
TOIMINTAMENOT	-502	-771	-919	-148	19,2 %
TOIMINTAKATE	-479	-743	-867	-124	16,7 %

Markkinointi ja viestintä	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	14	4	4	0	0,0 %
TOIMINTAMENOT	-1 900	-1 892	-2 416	-524	27,7 %
TOIMINTAKATE	-1 886	-1 888	-2 412	-524	27,8 %

Kaupunginkanslia	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	77	353	362	9	2,5 %
TOIMINTAMENOT	-1 621	-2 193	-2 282	-90	4,1 %
TOIMINTAKATE	-1 543	-1 840	-1 920	-80	4,4 %

Työnantajapalvelu	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	1	2	4	2	100,0 %
TOIMINTAMENOT	-903	-1 232	-1 570	-338	27,4 %
TOIMINTAKATE	-902	-1 230	-1 566	-336	27,3 %

Talous- ja omistajaohjaus	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	6	2	4	1	50,0 %
TOIMINTAMENOT	-967	-1 271	-1 609	-338	26,6 %
TOIMINTAKATE	-961	-1 269	-1 606	-338	26,6 %

Tietohallinto	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	61	45	65	20	44,4 %
TOIMINTAMENOT	-767	-1 444	-1 580	-136	9,5 %
TOIMINTAKATE	-707	-1 399	-1 515	-116	8,3 %

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia	Asukkaiden vaikuttaminen itseään koskeviin asioihin	Osallistutaan tulevan osallisuus- ja lähidemokratiamallin laatimiseen. Tavoitteena, että päätös mallista keväällä 2024. Otetaan huomioon monikulttuurisuus asukkaita osallistaessa ja viestinnässä. Suunnitellaan mahdollisimman osallistava strategiaprosessi vuodelle 2025.
1.3. Elinikäinen oppiminen, työ ja toimeentulo	Pitkäaikaistyöttömyys ja nuoriso-työttömyys vähenevät	Pitkäaikaistyöttömien määrä Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä Alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä	Valmistellaan työllisyysalueella tarvittavat päätöksenteko- ja organisaatiorakenteet, palvelumallit ja -prosessit sekä käynnistetään Kuopion työllisyysalueen toiminta. Viedään työllisyyden edistämisen kuntakokeilu hallitusti loppuun ja siirretään lakisääteiset toiminnot työllisyysalueelle.
1.3. Elinikäinen oppiminen, työ ja toimeentulo	Vahvistamme työikäisten työkykyä sekä työssä jaksamista	Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus työikäisistä Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	Jatketaan työttömien työkyvyn tuen palvelujen ja niihin liittyvien yhteistyömallien kehittämistä hyvinvointialueen kanssa.

KASVAVA JA ELINVOIMAINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyysympäristö	Tuemme yhdessä eri toimijoiden kanssa yrittäjyyskasvatusta, uutta yritystoimintaa sekä olemassa olevien yritysten kasvua ja elinvoimaa	Liikevaihdon ja viennin kehitys Yrityskanta / 1000 as. Uudet yritykset / 1000 as. Yritysmönteisyysmittaukset	Laadukkaiden yrityspalveluiden kehittäminen ja ylläpito yhdessä kumppaneiden (mm. Business Center, Uusyrityskeskus) kanssa.
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyysympäristö	Tonttitarjontamme on riittävä ja monipuolinen	Yritystontit (sopivuus, määrä)	Elinkeinoelämän tarpeiden huomioiminen kaupunkisuunnittelussa, kaavoituksen ja maanhankinnan elinkeinoelämälähtöisyyden varmistaminen. Uusien yritysalueiden kaavoitus (esim. Pieni Neulamäki), ennakoiva strateginen maanhankinta.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyysympäristö	Yritykset saavat osaavaa työvoimaa	Pk-yritysten osuus (%), joissa työvoiman saatavuus merkittävin työllistämisen este Työllisyysaste Avoimet työpaikat	Käynnistetään työnantaja- ja yrityspalveluita sekä International House Kuopion toimintaa vahvistava ja työvoiman kohtaantoa edistävä hanke. Osaajavetovoimahanke
2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	Kaupunkikeskusta, lähiöt ja maaseutu ovat elinvoimaisia ja viihtyisiä	Asuntotuotanto (lkm, tyyppi, hallintasuhde) Asuntotuotannon tonttireservi, vuotta Maaseutuohjelman toteuttaminen	Edistetään ja seurataan kaupunkiseudun MAL-sopimuksen toteutumista sekä valmistelaan uutta sopimuskautta. Toteutetaan maaseutuohjelman seuranta ja edistetään ohjelman toimenpiteitä yhdessä maaseututoimijoiden kanssa. Kaupunginosien identiteettityön käynnistys.
2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	Kehitämme Savilahtea kärkihankkeena	Savilahden rakentamisen eteneminen	Savilahden toimijoiden yhteistyön edistäminen (Savilahti foorumi) Savilahden innovaatiopalvelut Savilahden markkinointi
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Kuopio on vetovoimainen opiskelukaupunki	Koulutuksen vetovoimaisuus, hakijamäärät; UEF, Savonia, Sakky Alueelle jäävien valmistuneiden osuus Kaupungin harjoittelupaikkojen määrä	Tarjotaan harjoittelupaikkoja Kuopiossa opiskeleville. Tuetaan oppilaitosten vetämän Talent Hub Eastern Finland hankkeen toimintaa ja kehitystyötä, jolla opiskelijat saadaan kiinnittymään alueelle paremmin.
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Koulutus vastaa ennakkoivasti työelämän muuttuviin tarpeisiin		Elinkeinoelämän tulevaisuuden työvoimatarpeiden ennakointi / tiedolla johtaminen Korkeakoulujen ja oppilaitosten toimintaedellytysten edunvalvonta Tekniikan koulutuksen lahjoitusprofessori
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Innovaatioekosysteemi edistää liiketoiminnan kasvua ja houkuttelee uusia toimijoita alueelle	Panostukset t&k toimintaan	Ekosysteemisopimus, kärkitoimialojen innovatiiviset kehittämishankkeet

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.4. Kasvava ja vastuullinen matkailu	Edistämme monimuotoista kaupunkikulttuuria, tapahtumia ja matkailua	Tapahtuma-avustukset Tapahtumakävijät	Tapahtumajärjestäjäpalveluiden kehittäminen ja tapahtumien hyödyntäminen Kuopion markkinoinnissa: vahvistetaan tapahtumatuotantoa kaupunkikehittämisen näkökulmasta ja laaditaan toimintaperiaatteet tapahtumajärjestäjän palvelukokemuksen vahvistamiseksi. Tehostetaan kaupungin tilojen myyntiä tapahtumille
2.4. Kasvava ja vastuullinen matkailu	Kehitämme matkailun kärkihankkeena Tahkoa sekä Kuopion muita matkailualueita yhdessä toimijoiden kanssa	Matkailijoiden yöpymiset Hankkeiden eteneminen	Edistetään matkailun investointihankkeita ja varmistetaan niiden toteutuminen kaavoituksen ja riittävien tonttiresurssien avulla. Kansainvälisen matkailun toimintaedellytysten parantaminen ja matkailun verkosto- ja kehittämistyö.
2.5. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Aktiivinen, ennakoiva edunvalvonta ja vaikuttaminen tukee Kuopion tunnettuutta ja kehittymistä. Painopisteenä alueen saavuttavuuden (tie-, raide-, lento-, vesiliikenne ja ICT-yhteydet) parantaminen.	Imago- ja mainetutkimukset Onnistuminen edunvalvonnassa	Parannetaan edunvalvonnan osaamista ja tiivistetään toimijoiden yhteistyötä. Päivitetään edunvalvontasuunnitelma. Keskeiset painopisteet edunvalvonnassa ovat: saavutettavuuden parantaminen, koulutuksen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan edellytyksistä huolehtiminen, kaupunkipolitiikan vahvistaminen ja sopimusselliset kumppanuudet valtion kanssa sekä kokonaisturvallisuuden osaamiskeskuksen perustaminen Kuopioon.

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS KUPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Kuopiossa on vahva kiertotalouden yritysverkosto ja sitä tukevaa koulutus- ja innovaatiotoimintaa	Kiertotalousyritysten määrä Hankkeiden eteneminen	Mahdollistetaan ja edistetään kiertotalouteen liittyviä yrityksiä ja kehittämishankkeita.
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Hankintamme ovat vastuullisia ja hiilineutraaleja	Ympäristökriteerit sisältävät kilpailutukset (M€/v, kpl/v, %)	Kehitetään kaupungin strategista hankintaosaamista: hankintaohjelman toimeenpano, vahvistetaan kaupungin hankintaosaamista ja -resursseja, kehitetään hankintojen raportointia.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tuemme paikallista maataloutta ja elintarviketuotantoa tarjoamalla lähellä tuotettua ja ilmasto- viisasta ruokaa huoltovarmuuden parantamiseksi sekä vähennämme ruokahävikkiä	Lähiruuan osuus Kasviproteiinien osuus Ruokahävikin määrä (kg)	Tilaisuuksien tarjoilut toteutetaan lähtökohtaisesti tavoitteen mukaisesti ilmastoviisaasti ja lähituotantoa hyödyntäen

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitämme palvelujamme (ml. digipalvelut) asiakaslähtöisesti ja ratkaisukeskeisesti organisaatio- rajat ylittäen ja teemme aktiivista verkostoyhteistyötä palvelujen kehittämiseksi	Palvelujen digitalisaatioaste Tyytyväisyys palveluihin	Tuetaan ja edistetään palvelujen ja digikehittämistä kaupunkitasoisesti Toteutetaan digitiekartan toimenpiteitä
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lisäämme hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja asukkaiden vaikuttamisen mahdollisuuksia	Kuntalais- ja asiakaspalautteet Kuntalaisaloitteet Avointen tilaisuuksien määrä	Järjestetään avoimia, monikanavaisia kuntalaistilaisuuksia kuntalaisia kiinnostavista ajankohtaisista teemoista. Osallistutaan eurooppalaisten kuntien hallinnon laatupalkintoarviointiin ja kehitetään toimintaa arvioinnin perusteella.
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa	Tehtyjen lapsivaikutusarviointien määrä	Seurataan tehtyjen arviointien määrää kaupunkitasoisesti
4.2. Uudistuva johtaminen	Vahvistamme Kuopion työnantajavetoa	Hakijoita / avoin työpaikka Työnantajan suositteluindeksi Yhteistyökumppaneiden määrä Harjoittelijoiden ja työssä oppijoiden määrä Opinnäytetöiden määrä	Vahvistetaan positiivista työnantajamielikuvaa Tiivistetään oppilaitosyhteistyötä Kohdennetaan harjoittelijamarkkinointia niille aloille, joissa rekrytointihaasteita Kannustetaan yksiköitä hyödyntämään opiskelijoita erilaisissa työelämän tarpeissa.
4.2. Uudistuva johtaminen	Kehitämme laadukasta päätöksentekoa, johtamista sekä hyvää ilmapiiriä ja varmistamme toimivat rakenteet	Toimielinten itsearviointien kehitys	Toimielinten osaamisen ja toimintakulttuurin kehittäminen itsearviointien pohjalta. Nykyisen johtamisjärjestelmän arviointi ja mahdollisten uudistusten valmistelu tulevaa valtuustokautta varten.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.2. Uudistuva johtaminen	Tuemme esimiestyötä ja kehitämme esimiesten osaamista	Johtamisen arvioinnit Esihenkilötyöhön liittyvät koulutuspäivät/esihenkilö Henkilöstökyselyt esihenkilöiden toiminnasta	Käynnistetään kaikkia esihenkilöitä koskevan esihenkilöiden ja johtoryhmien osaamisen vahvistamisen kokonaisuuden ja esimiesarvioinnit Järjestetään kaikkia esihenkilöitä velvoittavia seminaareja 3 krt/v Laaditaan henkilöstökyselyjen tulosten pohjalta kehittämissuunnitelmat
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Varmistamme henkilöstön osaamisen ja urakehityksen	Koulutuspäivät / htv Priiman käyttäjien määrä Sisäisesti täytetyt avoimet työpaikat Kehityskeskustelut ja varhaisen välittämisen keskustelut	Kannustetaan ja mahdollistetaan henkilöstölle työhön liittyvän osaamisen kehittämisen Kannustetaan henkilöstöä jatkuvaan oppimiseen Priima-oppimisympäristössä Avoimet tehtävät ovat sisäisesti haettavana seitsemän (7) päivää Käydään säännölliset kehityskeskustelut ja tarvittaessa varhaisen välittämisen keskustelut Aino-työkykyjohtamisjärjestelmällä Kannustetaan henkilöstöä työkiertoon Varmistetaan koulutuksella projektitehtävissä olevan henkilöstön osaamista

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Lisäämme henkilöstön koettua työhyvinvointia ja myönteistä työntekijäkokemusta	Työhyvinvointikyselyn tulokset Kehityskeskustelut ja varhaisen välittämisen keskustelut Perehdytysten määrä Tehdyt vaarojen ja haittojen arvioinnit Työnantajapalvelun kyselyn tulokset	Suunnitellaan ja toteutetaan syksyn 2023 tyhy-kyselyn pohjalta työhyvinvointia edistäviä toimenpiteitä yhdessä henkilöstön kanssa Käydään säännölliset kehityskeskustelut ja tarvittaessa varhaisen välittämisen keskustelut Aino-työkykyjohtamisen järjestelmällä Kehitetään edelleen perehdyttämistä Intro-perehdyttämishojelman kautta WPro-työturvallisuusjärjestelmän käyttö ja seuranta Johtamis- ja työyhteisötaitojen kehittäminen, työntekijän omasta työhyvinvoinnista huolehtiminen Välittämisen vastuukorttien käyttö
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kannustamme henkilöstöä oman työn ja työyhteisön kehittämiseen. Tuemme kokeilukulttuuria ja kehitämme osallisuuden rakenteita/foorumeita	Henkilöstön kehittämisaloitteiden määrä	Aktivoidaan henkilöstöä mm. Ideapulputtamossa järjestettyjen kampanjoiden kautta osallistumaan kaupungin toimintojen kehittämiseen
4.4. Kestävä talous	Kehitämme toimintaa ja talouttamme siten, että tulorahoitus mahdollistaa toimivat palvelut ja tarvittavat investoinnit	Vuosikate % poistoista Investointien tulorahoitus % Lainamäärä € / asukas	Toimeenpannaan talouden tasapainotusohjelma. Kehitetään tukipalveluprosesseja. Hyödynnetään tehokkaasti ulkoista (mm. EU) kehittämisrahoitusta.
4.4. Kestävä talous	Mitoitamme palveluverkostomme asiakastarpeen ja talouden kestävyyn mukaistesti ja pidämme palvelutuotannon tarvitsemat kiinteistöt kunnossa	Tilakustannukset % kokonaiskustannuksista	Hallintotilat mitoitetaan todellisen tarpeen mukaan vastamaan hybridityöskentelyä ja monikanavaista palvelua Osana kaupungin talouden tasapainotusohjelmaa osallistumme aktiivisesti palveluverkoston tehokkuutta ja taloudellisuutta edistävien ratkaisujen rakentamiseen.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.4. Kestävä talous	Uudistamme konsernin toimintaa kunnan roolin muutoksen mukaisesti ja olemme vastuullinen ja aktiivinen omistaja. Edellytämme omistamiemme yhteisöjen toimivan tehokkaasti ja tuloksellisesti strategian toteutumista tukien.	Konsernilainojen määrä € / asukas	Toimeenpannaan omistajapolitiikan mukaiset linjaukset. Ajantasaistetaan konserniohje.

Kaupunkiympäristön palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupunkiympäristön palvelualueen toiminta toteuttaa merkittävältä osin kaupungin kasvu- ja kilpailukykystrategian tavoitteita infrastruktuurin, tonttitarjonnan, liikennejärjestelmän sekä kaupunkiympäristön toimivuuden ja laadun osalta. Toiminta vaikuttaa merkittävästi kaupungin vetovoimaisuuteen ja asiakastyytyväisyyteen. Kaupunkistrategian tavoitteiden toteutuminen edellyttää riittävää ja monipuolista asuin- ja yritystonttivarantoa. Kaupungin tavoite täydennysrakentamisen lisäämisestä nykyistä kaupunkirakennetta tiivistämällä edellyttää onnistuakseen hyvää avointa vuorovaikutusta ja osallistamista.

Kansainvälinen yleistilanne on tasaantunut edellisestä vuodesta, mutta kustannustaso on jäänyt jonkin verran aikaisempaa korkeammalle. Toimitila- ja asuntorakentaminen on selvästi hiipunut vuoden 2023 aikana, mutta ei vielä infarakentamisen puolella.

Viisaan liikkumisen tukeminen sekä taloudellisesti tehokkaan joukkoliikenteen toimintaedellytysten luominen on yksi kaupunkiympäristön palvelualueen keskeisimpiä läpileikkaavia teemoja, joka näkyy suunnittelun kaikilla tasoilla. Myös kävelyn ja pyöräilyn edistäminen on keskiössä.

Hyvinvoiva Kuopio -ohjelman toteuttaminen ja tukeminen otetaan huomioon kaupunkisuunnittelun, rakentamisen ja kunnossapidon erilaisissa toiminnoissa. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö luodaan tekemällä riittävät tilavaraukset kaavoihin. Kävelyreitit, kadut ja puistot suunnitellaan turvallisuuden ja viihtyisyyden ehdoilla. Toimenpiteillä tuetaan kestävää ja vähähiilistä liikennejärjestelmää. Tasapainoinen asukasrakenne ehkäisee sosiaalisten ongelmien kärjistymistä ja eriarvoistumista alueilla.

Kuopion kaupunkiseutu on mukana valtion ja kaupunkiseutujen välisessä MAL-sopimusmenettelyssä (maankäyttö, asuminen, liikenne). Sopimus perustuu Kuopion kaupunkiseudun kuuden kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Tarkoituksena on vahvistaa kuntien keskinäistä yhteistyötä sekä seudun ja valtion yhteistä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja niiden edellyttämiin toimenpiteisiin. Uusi sopimus valmistellaan syksyn 2023 aikana. Sopimus tarkistetaan rullaavasti eduskuntavaalikausittain. Sopimuksen keskeisiä tavoitteita ovat kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä, kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö sekä elinvoimainen Kuopion kaupunkiseutu. MAL-sopimuksessa sovitut konkreettiset toimenpiteet ohjaavat osaltaan kaupunkisuunnittelua ja edellyttävät myös pitkän tähtäimen resursointia.

Yritystonttivaranto on käynyt määrältään vähäiseksi ja sijainniltaan yksipuoliseksi. Käynnistynyt Pienen Neulamäen asemakaavan laajennustyö parantaa tilannetta tulevaisuudessa. Vaihtoehtoja erilaisille yritysajainneille kuitenkin kaivataan enemmän, jotta erilaisten yritysten tarpeisiin voitaisiin paremmin reagoida. Sopivien alueiden löytäminen nykyisestä kaupunkirakenteesta on haasteellista, mutta työtä jatketaan.

Kaupungin maanhankinnassa on viime vuosina onnistuttu hyvin, jonka myötä raakamaavaranto on hyvällä tasolla. Tätä maapoliittista linjaa jatketaan. Valtakunnan tasolla lainsäädäntöön kaavaillaan muutoksia, joiden seurauksena kunnan vahva ja hyvissä ajoin hankittu maanomistus muodostuu entistä tärkeämmäksi.

Kuopion kaupungin strategisena tavoitteena on aktiivisuuteen innostava arki. Keskeinen tekijä tavoitteen saavuttamisessa ovat toimivat retkeilyn ja virkistyskäytön palvelut sekä niiden käyttöön kannustaminen. Ulkoilijoiden määrä ja retkeilyn merkitys on viime vuosina kohonnut merkittävästi ja näyttää myös pysyvän korkealla tasolla. Retkeilyreittien ja taukopaikkojen ylläpitoon onkin panostettu kasvaneen kysynnän vuoksi. Ulkoilu ja retkeily ovat ennaltaehkäisevää toimintaa ihmisten fyysisen terveyden ja mielenterveyden hoidossa.

Rahtisatamatoiminnassa Saimaan kanavan sulkeutuminen on vähentänyt ulkomaan rahtiliikennettä. Pakotteet ovat muuttaneet erityisesti raakapuun osalta logistiikkaketjuja siten, että puukuljetusmäärät ovat kasvaneet rahtisatamassa merkittävästi. Kaupunki on osallistunut Logistiikan Vuoksi -hankkeeseen, jonka painopiste on Vuoksen vesistöalueen rahtiliikenteen kehittämisessä. Vesiliikenne kuljetusmuotona on ympäristöystävällistä ja tavoitteena onkin selvittää, miten tätä rahtimuotoa voidaan Kuopiossa edistää.

Maarakentamisessa hyödynnetään jo varsin laajasti maamassoja, myös aikaisemmin jätteeksi luokiteltuja betoneja ja tuhkia. Vaihtoehtoisten voimanlähteiden osalta toiminta on ollut vielä tarkkailua. Maarakentamisen synnyttämää hiilijalanjälkeä selvitetään kustannuslaskentaohjelmien avulla.

Ilmastomuutos synnyttää sään ääri-ilmiöitä, kuten myrskyjä ja rankkasateita. Tähän liittyen tulvariskialueet ja hulevesien hallinta otetaan toiminnassa entistä paremmin huomioon.

Asukkaiden osallistumiseen etsitään uusia muotoja mm. digitalisaation mukanaan tuomilla uusilla mahdollisuuksilla. Tulevaisuuden toimintaympäristöä analysoidessa suoritetaan digitaalisten mahdollisuuksien arviointi ja mahdollisimman monipuolinen hyödyntäminen osana toiminnan kehittämistä. Mahdollisuuksia avaavat myös kannustavat älykkäät järjestelmät, mm. tietomallinnuksen käyttö suunnittelusta toteutukseen ja eri älyjärjestelmien datan hyödyntäminen mm. kaupunkisuunnittelussa. Digitaalisuus tuo muutoksia myös infran hallintaan. Kun infrakohteen kunto hallitaan, kunnossapito- ja saneeraushankkeiden priorisointi on helpompaa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kuopion asuntorakentaminen vähenee viime vuosiin verrattuna. Tällä hetkellä näyttää siltä, että MAL-tavoitetasosta (1200 asuntoa/vuosi) jäädään selkeästi. Tulevan viisivuotiskauden asunto-ohjelmoinnin mukaan tuotantomäärä jää noin 800 asunnon tasolle vuosina 2024–2025, jonka jälkeen se nousee vähitellen takaisin tavoitetasolle. Asuintonttien valmistuneet ja suunnittelussa olevat kaavat mahdollistavat tavoitellun asuntotuotannon, kun asuntotuotanto jälleen vilkastuu. Alueiden toteutus vaatii yhdyskuntatekniikan suunnittelua ja -investointeja.

Kuopion asuntorakentamisen painopiste on siirtymässä Savilahden. Ensimmäiset Vanhan Varikon alueen asuntorakentamisen kerrostalot valmistunevat vuonna 2024. Savilahden pohjukassa Kuopaksen opiskelija-asuintalot ovat myös lähdyssä toteutukseen. Uusia kerrostaloja on rakenteilla myös keskustassa. Lehtorinteen uudelle kaava-alueelle on rakenteilla rivitaloja.

Pientaloalueiden uudisrakentamisen painopiste on siirtynyt Hiltulanlahden III-alueelle. Tulevina vuosina tältä alueelta luovutetaan noin 30 tonttia/vuosi rakentajille ja nämä Hiltulanlahden viimeiset alueet riittävät vielä vuosille 2024–2027. Lisäksi voidaan luovuttaa pieniä määriä tontteja muilta alueilta ja maaseutukeskusten ja kylien tontit ovat jatkuvassa haussa. Myös maaseututaajamien omakoti- ja yritystonttien markkinoinnista huolehditaan.

Elinkeinoelämän kehittymistä tuetaan kaavoittamalla monipuolisia yritystontteja Pieneen Neulamäkeen, Rasinmäkeen, Sorsasaloön ja Kelloniemeen.

MAL-sopimuksen tavoitteisiin pääseminen edellyttää puurakentamisen lisäämistä tulevassa asuntotuotannossa sekä nykyistä laadukkaampia ja viihtyisämpiä asuinalueita, keskustan kauppohenkilöiden kilpailukykyä ja palvelutarjontaa. Keskustan kaupallista elinvoimaa ja kaupunkikuvaa vahvistetaan torin länsipuolen rakennuskannan asemakaavan muutoksella yhteistyössä kiinteistöjen omistajien kanssa. Savilahti 2030 kaupunkikehityshanke toimii uusien ratkaisujen kokeilualustana luotaessa kestävä ja vähähiilistä yhdyskuntarakennetta.

Joukkoliikenteen runkolinjaston suunnittelua sekä infran rankentamista ja kehittämistä jatketaan. Runkolinjastolla aloitetaan liikennöinti 2026. Työ- ja opiskelumatkojen kestävyttä ja sujuvuutta kehitetään. Kuopion Matkakeskusten ja Savilahden informaatiojärjestelmiä kehitetään yhdessä eri tahojen kanssa. Vuorotarjontaa parannetaan joukkoliikenteen houkuttelevuuden lisäämiseksi sekä matkaketjuja kehitetään mm. pyöräpysäköintijärjestelyin ja kaupunkipyörien avulla. Joukkoliikenneinfraa parannetaan esteettömyys huomioiden. Lipputuotteita kehitetään ja niiden monikäyttöisyyttä tehostetaan. Tulevissa kilpailutuksissa edellytetään puhtaita käyttövoimia koko paikallisliikenteeltä.

MUKKE-hanketta (Mukattomia kuljetuspalveluita kaikkiin elämäntilanteisiin Kuopion seudulla) jatketaan maaseudun kuljetusten turvaamiseksi. Hankkeessa kehitetään maaseudun innovatiivisia liikkumismalleja yhteistyössä naapurikuntien, Pohjois-Savon liiton ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Hankkeen vetovastuu on Sansia Oy:llä.

Infran rakentaminen jatkuu keskeisillä kaupunkikehitysalueilla kuten Savilahti, Asemanseutu, Mölymäki ja Hiltulanlahti. Savilahden alueella rakentamisen pääpaino on siirtynyt Savilahdentien valmistumisen myötä Vanhan Varikon

alueelle. Asemanseudon kokonaisuudessa tehdään Väyläviraston ratapihauudistukseen liittyviä töitä. Kivilammen alue Jynkässä lähtee käyntiin. Etelä-Kuopiossa varaudutaan yritysalueiden rakentamiseen Pienessä Neulamäessä sekä Kaatopaikantien ja Lapinmäentien alueilla. Vanhan Aseman ja Itkonniemen suunnittelu jatkuu. Tahkon keskus-tan rakentaminen käynnistyy.

Kaupunkialueen liikenneturvallisuutta parannetaan erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden avulla. Yksi vaikuttavim-mista hankkeista on uuden alikulun rakentaminen radan alitse Niiralaan korvaamaan ahdasta jalankulku- ja pyöräily-väylää Niiralankadulla.

Vuonna 2024 aloitetaan viisikymmentä vuotta vanhojen siltojen saneeraaminen. Ensimmäisenä saneerataan mootto-ritien ylittävä silta Puijonkadulla. Seuraavana tulevat Karjalankadun sillat moottoritien ja Puijonlaaksontien yli, joiden suunnitelmat tehdään vuoden 2024 aikana. Myös Kullervonkadun silta radan ylitse sekä Leväsellä olevan moottori-tien ylittävä silta ovat lähivuosien kohteita.

Vesihuollon kehittämissuunnitelmaa vuoteen 2032 saakka on tehty yhteistyössä Kuopion Vesi Oy:n ja Siilinjärven kunnan kanssa. Kehittämissuunnitelma on tarkoitus asettaa nähtäville elo-syyskuussa 2023 ja saada hyväksyttyä vuoden loppuun mennessä. Toimenpiteet aloitetaan vuodesta 2024 alkaen.

Kunnossapidon osalta vuoden 2024 aikana on päätettävä Maaningan, Nilsin ja Vehmersalmen alueurakoiden jat-kosta sekä keskeisen kaupunkialueen läntisen alueen jatkosta. Kunnossapidon alueiden kartta- ja määrätietojen päi-vittäminen jatkuu. Samalla kehitetään omaisuudenhallintajärjestelmän ja urakoiden yhteensopivuutta. Katujen kor-jausvelan kasvu jatkuu. Kaupunkilaisille tämä näkyy päällystevaurioina erityisesti talven jälkeen. Vuoden 2024 tavoit-teena on jatkaa päällysteiden kunnon mittauksia toimenpiteiden optimoimiseksi ja riittävien rahallisten resurssien varmistamiseksi.

Resurssiviisaisohjelma päivitetään ja aloitetaan uuden ohjelman toimeenpano sekä Sisu-hankkeen toteuttaminen. Ympäristöterveydenhuollossa kerätään kokemuksia viranomaistehtävien ulkoistamisesta sekä myymisestä toiselle kunnalle. Uuden jättepoliittisen ohjelman ja jätehuollon palvelutason jalkautus jatkuvat.

Asiakaspalvelun kehittäminen jatkuu ja palveluja suunnataan entistä enemmän digitaaliseen muotoon. Käyntiasioin-tiverkostoa integroidaan osaksi kaupungin muita palveluja. Asiakkaita palvelee yhä enemmän sähköisesti, jolloin asiantuntijatyö on yhä vähemmän paikkasidonnaista. Myös työhyvinvoinnin näkökulmasta suosimme monipaikkaista työskentelykulttuuria, joka näkyy konkreettisina toimenpiteinä tilojen käytön tehostamisena.

Digitaalisia palveluja kehitetään ja 3D-kaupunkimallin käyttöä suunnittelussa ja asukkaiden vuorovaikutuksessa jat-ketaan. Vuonna 2022 aloitettu rajapintapalveluiden kehittäminen tukee tiedon jakamista ja avoimen tiedon julkaisua. Kehitystyö ja tietosisältöjen laajentaminen jatkuu myös vuonna 2024.

Henkilöstösuunnittelu

Kaupunkiympäristön palvelualueella on tehty henkilöstösuunnitelma useammalle vuodelle eteenpäin ja suunnitel-maa tarkennetaan vuosittain. Lähivuosina palvelualueen henkilöstöstä huomattava määrä on eläköitymässä. Suunni-telman pohjaksi on käyty keskusteluja yksiköissä tuotettavista välttämättömistä palveluista ja niistä, joita voidaan vähentää. Palveluista on tunnistettu ydintehtävät, joiden tuottaminen ja resurssit on pystyttävä varmistamaan. Li-säksi tehtävien jakoa yksiköiden välillä on mietitty uudelleen ja resursseja kohdennetaan strategisesti tärkeisiin pal-veluihin. Tehtäväkuvia laajennetaan ja virkanimikkeitä muutetaan vastaamaan paremmin tarvetta vastaaviksi.

Kaupunkiympäristön palvelualueen henkilöstöresursseissa on niukkuutta ja saatavuushaasteita. Henkilöstön liikku-vuus ja hakeutuminen toisten työnantajien palvelukseen on lisääntynyt. Myös lainsäädännön muutokset, joilla mm. on siirretty valvontatehtäviä valtiolta (ELY) kunnille, ovat lisänneet työmäärää. Nämä kuormittavat henkilöstöä ja aiheuttavat viivästymistä aikatauluissa sekä hiljaisen tiedon poistumista organisaatiosta. Resurssivajasta täydenne-tään uusrekrytoinneilla. Henkilöresurssien lisäksi tarvitaan jatkuvasti asiantuntijapalveluita ostopalveluna. Henkilös-töresurssien osalta vaikein tilanne on tällä hetkellä kunnallistekniikan suunnittelussa sekä maaomaisuuden hallin-nassa. Maaseututaajamien ja kylien tonttitarjonnan ja vetovoiman lisäämiseksi (mm. Riistavesi – Melalahti) sekä

kehittämishankkeiden koordinoimiseksi rekrytoidaan kaavoittaja ja varataan määräraha asiantuntijapalveluiden os-
topalveluihin aluekehittämiseen. Kaavoitusresurssin sijoittuminen kaupunkisuunnittelupalveluissa päätetään palvelu-
alueen käyttötaloussuunnitelmassa.

Hankintaosaamisen merkitys on kasvanut. Kustannusseurantaan ja toiminnan taloudellisuuteen panostetaan entistä
enemmän. Koulutusta tarvitaan myös lainsäädännössä tapahtuvien muutosten myötä. Sähköisten palveluiden käyt-
tönoton laajentaminen vaatii edelleen palveluprosessien uudelleen tarkastelua ja henkilöstön perehdyttämistä uu-
siin toimintatapoihin. Jatkuvasti kasvavat kunnossapitoalueet sekä monipuolinen ja laajentuva rakentamistoiminta
asettavat haasteita henkilöstön osaamiselle. Oman kouluttautumisen lisäksi yksiköt tarvitsevat asiantuntija-apua ja
tietoa hyvistä käytännöistä, jotta digitaalisuus kehittyisi. Erityisiä tarpeita on edelleen esim. omaisuudenhallinnassa
(tietomalli-paikkatieto-ketjussa), digipalvelujen asiakaslähtöisessä kehittämisessä ja palvelupolkujen sujuvoittami-
sessa.

Henkilöstön monitaitoisuutta edistetään ja tuetaan monipaikkaista työskentelykulttuuria. Vuorovaikutustaidot, tie-
donkulku ja kokonaisvaltainen ympäristöosaaminen korostuvat. Näiden taitojen ylläpitäminen ja hyödyntäminen
edellyttävät työssä jaksamiseen panostamista mm. koulutuksen ja työhyvinvoinnin osalta. Ammatillisella tasolla ta-
pahtuvaa uudistumista ja ajankohtaisuuksia seurataan verkostoitumalla valtakunnallisesti.

Kaupunkiympäristön palvelualue tarjoaa harjoittelupaikkoja alan opiskelijoille edistääkseen tulevaisuuden työvoiman
saatavuutta.

Määrärahat vastuualueittain

Kaupunkisuunnittelupalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	19 101	16 557	17 659	1 102	6,7 %
TOIMINTAMENOT	-28 385	-26 135	-27 851	-1 716	6,6 %
TOIMINTAKATE	-9 284	-9 578	-10 192	-614	6,4 %

Kaupunkitekniikan palvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	8 803	8 035	8 376	341	4,2 %
TOIMINTAMENOT	-21 335	-23 425	-26 697	-3 272	14,0 %
TOIMINTAKATE	-12 531	-15 390	-18 321	-2 931	19,0 %

Maaomaisuuden hallintapalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	34 612	37 043	40 527	3 484	9,4 %
TOIMINTAMENOT	-5 421	-5 454	-5 719	-265	4,9 %
TOIMINTAKATE	29 190	31 589	34 808	3 219	10,2 %

Ympäristö- ja rakennusvalvontapal- velut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	2 712	3 429	3 530	101	2,9 %
TOIMINTAMENOT	-5 791	-7 165	-7 331	-166	2,3 %
TOIMINTAKATE	-3 079	-3 736	-3 801	-65	1,7 %

Kaupunkiympäristön johdon tuki- palvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	521	358	179	-179	-50,0 %
TOIMINTAMENOT	-2 715	-3 069	-3 098	-29	0,9 %
TOIMINTAKATE	-2 195	-2 711	-2 919	-208	7,7 %

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Kuopiolaisten tyytyväisyys asuin- ympäristöön säilyy korkeana ja asunnottomuus vähenee	Asunnottomuus Ympäristön viihtyvyys ja kunnossapito (kadut ja puistot)	Asuin ympäristön viihtyisyys, terveellisyys ja turvallisuus huomioidaan maankäytön suunnittelussa ja rakentamishakkeissa. Pidetään huolta, että Kuopioon saadaan toteutumaan monipuolisia asuinalueita mukaan lukien kohtuuhintainen asuntotuotanto. Valvotaan ja kehitetään kunnossapitourakoiden sopimuksen mukaisen laadun toteutumista.
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia	Asukkaiden vaikuttaminen itseään koskeviin asioihin	Asukkaiden osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia kehitetään yhteistyössä eri tahojen kanssa digitaalisia välineitä hyödyntäen. Edistetään erilaisten sidosryhmien välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta esim. Savilahti-projektissa Yhteistyöryhmä, Savilahti-foorumi ja sisältötiimi-toiminta. Osallistutaan FCG-vuosittaiseen asiakastytyytyväisyyskyselyyn. Resurssivisausohjelman päivityksessä tehdään vielä kuntalaiskysely. Toteutetaan asiakaskyselyt ympäristöterveydenhuollossa ja jätehuollon viranomaispalveluissa.
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Parannamme arjen turvallisuutta ja ympäristön esteettömyyttä	Asukkaiden tyytyväisyys oman asuinalueen turvallisuuteen Katuturvallisuusindeksi Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä	Esteettömyys huomioidaan suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa. Asuntotuotannon (hankkeet) ja asuin ympäristön esteettömyyteen kiinnitetään erityistä huomiota vanhenevan väestön tarpeita ajatellen. Edistetään esteettömyysprojektia tuottamalla maastoaineistoa suojaiteiden ym. läheisyydestä. Jatketaan liukkauden varoittamispalvelua jalankulkijoille (liukastumisvaroit.us.fi).

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia kohtaamispaikkoja ja luonnon saavutettavuutta	Virkistys- ja urheilualueiden määrä / 1000 asukasta Asukastoiminnan ja nuorisotilojen kävijämäärät	Kaavoituksella turvataan riittävät viherympäristöt ja -yhteydet. Otetaan käyttöön viherkerroin -työkalu riittävien viherialueiden ja kasvillisuuden turvaamiseksi. Huolehditaan monipuolisista retkeilyn ja ulkoilun palveluista. Toteutetaan ulkoalueita / kaupunkitiloja Puijolla, Mölymäellä ja Savilahdessa. Edistetään Savilahden virkistysverkoston / -reitistöjen suunnittelua/toteutumista ja kytkeytymistä lähialueisiin esim. Puijo, Neulaniemi. RECIPE-hankkeessa tutkitaan, miten kaupunki- ja viheraluesuunnittelulla voidaan edistää terveyttä, hyvinvointia ja fyysistä aktiivisuutta

KASVAVA JA ELINVOIMAINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyyssympäristö	Tonttitarjontamme on riittävä ja monipuolinen	Yritystontit (sopivuus, määrä)	Vahvistetaan elinvoimaa riittäväällä ja monipuolisella yritystonttitarjonnalla. Pidetään huolta riittävästä maareservistä.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	Kaupunkikeskusta, lähiöt ja maaseutu ovat elinvoimaisia ja viihtyisiä	Asuntotuotanto (lkm, tyyppi, halintasuhde) Asuntotuotannon tonttireservi, vuotta Maaseutuohjelman toteuttaminen	Varmistetaan kaavoituksella monipuolisen asuntotuotannon tonttivarannot pitkälle tulevaisuuteen. Kaupunkirakennesuunnitelma 2040 viedään päätöksentekoon. Edistetään eri alueiden täydennysrakentamista vaikuttavuuden pohjalta. Kaupunkikeskustaa kehitetään mm. Torin länsilaidan asemakaavalla ja keskustan Master-Planilla. Tutkitaan mahdollisuutta maaseututaajamien ja kylien tonttitarjonnan lisäämiseksi (mm. Riistavesi – Melalahti) Neuvotellaan keskustan täydennysrakentamiseen liittyvät maankäyttösopimukset.
2.2. Rohkea ja kestävä kaupunkikehitys	Kehitämme Savilahtea kärkihankkeena	Savilahden rakentamisen eteneminen	Savilahden toiminta- ja etenemissuunnitelma päivitetään. Tuetaan erityisesti Vanhan Varikon kokonaisuuden ja Savilahdentien varren (Yliopistoranta) toimia, että tonttiluovutukset ja rakennushankkeiden etenemiset ovat mahdollisia. Tuetaan toiminnan ja sisällön kehittämisessä yhteistyön lisääntymistä ja alueen tunnetavuuden kasvattamista.
2.4. Kasvava ja vastuullinen matkailu	Kehitämme matkailun kärkihankkeena Tahkoa sekä Kuopion muita matkailualueita yhdessä toimijoiden kanssa	Matkailijoiden yöpymiset Hankkeiden eteneminen	Jatketaan Tahkon alueen kaavoittamista sekä tuetaan Tahkon keskustan ympäristön rakentumista. Rakennetaan Tahkon keskustan infraa. Jatketaan Tahkon alueen retkeilypalveluiden tuottamista ja kehittämistä.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.5. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Aktiivinen, ennakkoiva edunvalvonta ja vaikuttaminen tukee Kuopion tunnettuutta ja kehittymistä. Painopisteenä alueen saavuttavuuden (tie-, raide-, lento-, vesiliikenne ja ICT-yhteydet) parantaminen.	Imago- ja mainetutkimukset Onnistuminen edunvalvonnessa	Palveluyksiköt osallistuvat aktiivisesti kaupungin markkinointiin eri tavoin. Asiantuntijat ottavat kantaa valtakunnallisiin laki- ja asetushankkeisiin sekä osallistuvat käynnissä olevaan ajankohtaiseen keskusteluun. Jatketaan vahvaa osallistumista liikennejärjestelmätyöhön ja kaupunkipuistoverkostotoimintaan. Aktiivinen viestintä ja edunvalvonta yhteistyöverkostoissa.

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS KUPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Edistämme puurakentamista mm. kaavoituksen keinoin	Toteutuneet puurakennushankkeet	Edistetään puurakentamista asemakaavoituksella, suunnittelulla ja ohjauksella (yksityiset ja julkiset) sekä tontinluovutuksen keinoin.
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Kuopiossa on vahva kiertotalouden yritysverkosto ja sitä tukevaa koulutus- ja innovaatiotoimintaa	Kiertotalousyritysten määrä	Tehdään yhteistyötä Savilahdessa sijaitsevien eri koulutusasteiden, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa. Tuetaan alueen toimijoita kärkialojen toiminnassaan ja annetaan mahdollisuus Savilahden toimia testialustana uusille ratkaisuille.
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Hankintamme ovat vastuullisia ja hiilineutraaleja	Ympäristökriteerit sisältävät kilpailutukset (M€/v, kpl/v, %)	Joukkoliikenteen paikallisliikenteen kaikki kilpailutukset tehdään puhtailla käyttövoimilla. Kehitetään hankintojen ympäristöosaamista ja ympäristökriteerien käyttöä ja seurantaa. Infran rakentamisessa käytetään uusiomateriaaleja kaikissa niihin soveltuvissa hankkeissa.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
3.2. Viisas liikkuminen ja kestävä yhdyskuntarakenne	Suunnittelemme ja toteutamme kestävää ja vähähiilistä yhdyskuntarakennetta mm. edistämällä vaihtoehtoisen lataus- ja tankkausverkoston rakentumista	Tieliikenteen CO2-päästöt kt CO2-ekv	Täydennysrakentamisella edistetään tiivistä ja joukkoliikennettä suosivaa kaupunkirakennetta. Maankäytön suunnittelussa huomioidaan vaihtoehtoinen lataus- ja tankkausverkosto. Kuopion älykäs liikenneinfra -hankkeessa toteutettuja älyratkaisuja kehitetään eteenpäin ja Data liikenteeseen -hankkeessa parannetaan eri lähteistä tulevan liikennedatan laatua ja kehitetään liikenteen tilannekuvaratkaisuja. Mahdollistetaan kaasutankkausaseman sijoittuminen Haapaniemelle kaavoitettavalle yritystontille. Selvitetään myös muiden vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelun sijoittumismahdollisuuksia.
3.2. Viisas liikkuminen ja kestävä yhdyskuntarakenne	Edistämme kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, kävely, pyöräily, yhteiskäyttöautot) käyttöä ja toimintaedellytyksiä	Joukkoliikenteen matkustajamäärä / v Kestävien liikennemuotojen osuus matkoista	Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksien edistäminen huomioidaan kaikessa suunnittelussa. Joukkoliikenneohjelman päivitys. Lipputuotteiden monikäyttöisyyden tehostaminen. Runkolinjaston suunnittelun jatkaminen ja infran rakentaminen. Kannustetaan henkilökuntaa käyttämään yhteiskäyttöistä sähköautoa.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta- voite	Mittari	Toimenpiteet
3.3. Luonnon moni- muotoisuuden edis- täminen ja luontoka- don torjunta	Otamme maankäytönsuunnitte- lussa sekä metsien ja viheraluei- den hoidossa huomioon luonnon monimuotoisuuden	Luonnonsuojelualueiden määrä Vanhojen metsien osuus Lehtipuuston osuus	Uusi luonnonsuojelulaki huomi- oidaan kaavoituksessa ja uusia toimintatapoja tutkitaan sen noudattamiseksi. Uuden luonnon monimuotoi- suusohjelman toimeenpano. Huolehditaan vieraslajien tor- junnasta. Pyritään lisäämään luonnon- suojelualueiden määrää. Kau- pungin oma Metso-selvitys on jo tehty, seuraavaksi määrite- tään suojeltava pinta-ala ja vuonna 2024 konkreettiset kohteet. Lisätään lehtipuuston osuutta ja vanhojen metsien määrää kaupungin metsissä. Myös la- hopuun määrää lisätään. Jatke- taan ELY:n kanssa neuvotteluja luonnonsuojelualueiden lisää- misestä.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Teemme aktiivisesti toimia ilmas- tonmuutoksen hillitsemiseksi ja il- mastoriskien (mm. sään ääri-il- miöt) pienentämiseksi	CO ₂ -päästöt / asukas (t CO ₂ -ekv / as)	SISU-hankkeen toteuttaminen ja päivitetyn resurssivisausoh- jelman jalkautus. Kaupunkirakennesuunnitel- massa ja kaavoituksessa alueita tarkastellaan ilmaston muutok- sen hillitsemisen, viheralueiden ja ekosysteemipalveluiden nä- kökulmasta. Hulevedet huomioidaan kaava- prosesseissa. Ilmastomuutos ja sään ääri-ilmiöiden vaikutuk- set huomioidaan suunnitte- lussa. Ajantasaisia valmius- suunnitelmia laaditaan. Pidetään kaupungin metsät elinvoimaisina ja kasvavina, että ne toimivat tehokkaasti hiilinieluina.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tuemme paikallista maataloutta ja elintarviketuotantoa tarjoamalla lähellä tuotettua ja ilmasto- viisasta ruokaa huoltovarmuuden parantamiseksi sekä vähennämme ruokahävikkiä	Lähiruuan osuus Kasviproteiinien osuus Ruokahävikin määrä (kg)	Tutkitaan kaupunkiviljelyn mahdollisuuksia myös kaupunkialueilla. Vierastarjoiluissa suosimme ilmastoviisaita elintarvikkeita. Ilmastoviisaiden ruokavalintojen suosiminen hankkeen oppien mukaisesti.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tehostamme energiankäyttöä 10 prosenttia ja lisäämme uusiutuvien energiamuotojen käyttöä	Sähkön ja lämmön ominaiskulutus kaupungin kiinteistöissä (kWh / r-m3) Uusiutuvan energian osuus tuotetusta energiasta (%)	Asemakaavoissa hyödynnetään aurinko- ja geoenergiapotentiaalia. Tuulivoimakaavoja edistetään työohjelmissa. Teetätetään kiinteistöjen energiakatselmuksia ja olosuhdeoptimointeja yhteistyössä Tilapalvelun kanssa. Energiansäästöohjelman toteuttamista jatketaan. Edistetään puupohjaisten polttoaineiden saantia markkinoille puun myynnin kilpailuttamisen avulla. Myytävä puutavara kilpailutetaan puutavaralajeittain. Näin pystytään ohjaamaan puutavaralajit niitä tarvitseville toimijoille (esim. tukkipuu saha- ja sorviteollisuuteen ja kuitupuu selluteollisuuteen ja energiapuuksi). Savilahdessa tuetaan uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja kehitetään kiinteistöauto- maatioratkaisuja.

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta-voite	Mittari	Toimenpiteet
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitämme palvelujamme (ml. digipalvelut) asiakaslähtöisesti ja ratkaisukeskeisesti organisaatio-rajat ylittäen ja teemme aktiivista verkostoyhteistyötä palvelujen kehittämiseksi	Palvelujen digitalisaatioaste Tyytyväisyys palveluihin	Osallisuutta ja tiedottamista kehitetään. Palveluverkosto-suunnittelulla pyritään vahvaan yhteistyöhön eri asiantuntijoiden kesken ja eri suunnittelu-vaiheissa. Palveluverkoston päätöksenteon toimintamallia tehostetaan. Tuetaan tietohallintoa tietoliikenneverkkokonseptin ja Data-jalostamo-älykaupunkialustan sovellusten käyttöönotossa Kehitetään edelleen sähköistä palvelua mm. tonttipalveluissa
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lisäämme hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja asukkaiden vaikuttamisen mahdollisuuksia	Kuntalais- ja asiakaspalautteet Kuntalaisaloitteet	Päätöksenteon avoimuutta ja asukkaiden osallistumista kehitetään sekä tiedottamista kohdennetaan eri käyttäjäryhmille. Asukkaiden osallistumiseen etsitään uusia muotoja käyttämällä digitalisaation mahdollisuuksia.
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa	Tehtyjen lapsivaikutusarviointien määrä	Lapsivaikutusten arviointi on otettu käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa. Esihenkilöt käyvät lapsivaikutusarviointikoulutuksen.
4.2. Uudistuva johtaminen	Vahvistamme Kuopion työnantajavetovoimaa	Hakijoita / avoin työpaikka Työnantajan suositteluindeksi	Huolehditaan laadukkaista rekrytointiprosesseista. Palkataan kesäharjoittelijoita sekä tuotetaan koululaisten TET-harjoittelua. Oppilaitosyhteistyötä Savonin, Sakkyn ja Itä-Suomen yliopiston kanssa jatketaan.
4.2. Uudistuva johtaminen	Kehitämme laadukasta päätöksentekoa, johtamista sekä hyvää ilmapiiriä ja varmistamme toimivat rakenteet	Toimielinten itsearviointien kehitys	Huolehditaan riittävästä henkilöresursseista ja varahenkilöjärjestelmästä sekä varmistetaan tehtäväsisältöjen toimivuus organisaatiossa.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta- voite	Mittari	Toimenpiteet
4.2. Uudistuva johta- minen	Tuemme esimiestyötä ja kehi- tämme esimiesten osaamista	Johtamisen arvioinnit	Järjestetään esihenkilökoulu- tusta ja kehitetään esihenkilöi- den viestintätaitoja. Huolehditaan itsearviointien ja -seurantojen tekemisestä ja pi- detään säännölliset osaamis- ja valmennuskeskustelut.
4.3. Osaava ja hyvin- voiva henkilöstö	Varmistamme henkilöstön osaa- misen ja urakehityksen	Koulutuspäivät / htv Työkierto Sisäisesti täytetyt avoimet työpai- kat	Järjestetään säännöllisesti yh- teistä koulutusta asiakkaiden kohtaamiseen ja palvelujen asiakaslähtöiseen kehittämi- seen, myös vaativien asiakkai- den kohtaamiseen. Henkilöstön moniosaamista ja tehtäväkiertoa toteutetaan suunnitelmallisesti.
4.3. Osaava ja hyvin- voiva henkilöstö	Lisäämme henkilöstön koettua työhyvinvointia ja myönteistä työntekijäkokemusta	Työhyvinvointikysely Sairauspoissaolot	Kehitetään henkilöstön moni- osaamista ja parannetaan vies- tintää. Huolehditaan riittävistä henkilöstöresursseista, yhtei- söllisyydestä ja tyhy-toimin- nasta, mm. kuntavierailut. Huolehditaan, että työergono- mia on kunnossa. Pidetään säännölliset osaamis- ja valmennuskeskustelut.
4.3. Osaava ja hyvin- voiva henkilöstö	Kannustamme henkilöstöä oman työn ja työyhteisön kehittämi- seen. Tuemme kokeilukulttuuria ja kehitämme osallisuuden raken- teita/foorumeita.	Henkilöstön kehittämisaloitteiden määrä Etätyötä tehneet henkilöt ja etä- työpäivät	Mahdollistetaan monipaikkai- nen työskentelykulttuuri, luo- daan uusia käytäntöjä ja toi- mintamalleja. Etätyötä ja hybridimallityös- kentelyä jatketaan. Tällä var- mistetaan osaavan työvoiman saatavuus, työn joustavuus ja houkuttelevuus myös jatkossa.
4.4. Kestävä talous	Kehitämme toimintaa ja talout- tamme siten, että tulorahoitus mahdollistaa toimivat palvelut ja tarvittavat investoinnit	Vuosikate % poistoista Investointien tulorahoitus % Lainamäärä € / asukas	Pidetään tonttien hinnat mark- kinahintatasolla (pl. ARA-ton- tit). Hyödynnetään investoinneissa eri rahoituslähteitä.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.4. Kestävä talous	Mitoitamme palveluverkostomme asiakastarpeen ja talouden kesto- kyvyn mukaistesti ja pidämme palvelutuotannon tarvitsemat kiinteistöt kunnossa	Tilakustannukset % kokonaiskustannuksista	Totutellaan uusiin optimoituihin työtiloihin ja selvitetään, onko parannettavaa. Kehitetään etä- ja hybridityömalleja tiivistetyissä toimitiloissa. Osana kaupungin talouden tasapainotusohjelmaa osallistutaan aktiivisesti palveluverkoston tehokkuutta ja taloudellisuutta edistävien ratkaisujen rakentamiseen.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä sekä ehkäisee asukkaiden sosiaalista eriarvoistumista. Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen tuottamilla palveluilla tuotetaan ennaltaehkäiseviä palveluita ja vahvistetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kaupungin vetovoimaisuutta ja pitovoimaa. Palvelut koostuvat omatoimisesta ja ohjatusta hyvinvointia edistävästä toiminnasta sekä taidepalveluista.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen toimintaa ohjaa Kuopion strategia ja sen eri toteuttamisohjelmat. Palvelualueen toiminnan ja palvelutarjonnan kehittämistä linjaa erityisesti Hyvinvoiva Kuopio -ohjelma. Hyvinvoiva Kuopio -ohjelman mukaisella, pitkäjänteisellä ja tutkittuun tietoon perustuvalla toimintakulttuurin sekä toiminnan kehittämällä tähdätään kuopiolaisten nykyistä parempaan hyvinvointiin. Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueella on keskeinen rooli, kun toimintaa kehitetään Kuopion hyvinvointikertomuksen ja kaupunkitasoisen hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja painopisteiden linjassa muun muassa vuonna 2023 valmistuneiden Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmien toimenpiteissä. Näiden rinnalle toimintaa ohjaamaan on rakennettu lisäksi Meidän Kuopio -periaatteet, jotka tähtäävät asukkaiden osallistamiseen kaupunkia kehitettäessä sekä kaupungin palvelutarjontaa suunniteltaessa ja toteutettaessa sekä asukastoimintaa ja lähidemokratiatoimintaa kehitettäessä kaupungin eri alueilla.

Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut ja yhteistyötahot tarjoavat monipuoliset toimintaympäristöt sekä mahdollisuudet ja olosuhteet omatoimiselle tekemiselle, kokemiselle, tiedonhauille ja harrastamiselle. Kaupungin omia palveluita tuottavat kaupunginkirjasto, liikuntapaikat ja museokeskus.

Kirjastopalvelut tarjoavat kokoelmien, asiakas- ja tietopalvelujen, tilojen ja tapahtumien avulla yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, tietoon, oppimiseen ja aktiiviseen kansalaisuuteen, edistävät kulttuurista vuoropuhelua, demokratiaa ja sananvapautta sekä monilukutaitoa ja lukevaa Kuopiota. Maksuttomina ja helposti saavutettavina palveluina ne ehkäisevät syrjäytymistä ja edistävät kaikkien kuntalaisten yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia. Kirjastot toimivat yhteistyössä muiden toimijoiden (esim. koulut, varhaiskasvatus, järjestöt) kanssa palvelujen tuottamisessa eri kohderyhmille. Kirjastopalvelujen painopisteinä ovat lasten- ja nuorten kirjastopalvelut, monilukutaidon edistäminen, kirjastojen kehittäminen kohtaamispaikkoina sekä osallistumisen ja osallisuuden paikkoina sekä verkkopalveluiden kehittäminen edelleen. Kirjastopalveluja säätelee laki yleisistä kirjastoista (1492/2016). Kirjastopalveluja tarjotaan kuntalaisille pääkirjastossa, 13 lähikirjastossa, joista kahdeksan on kehitetty omatoimikirjastoiksi, kolmessa kirjastoautossa ja verkko- ja mobiilikirjastossa. Kuopion kaupunginkirjasto toimii OKM:n asetuksella ja rahoituksella alueellisen kehittämistehtävän kirjastona Etelä- ja Pohjois-Savon alueilla.

Museokeskus koostuu Kuopion kulttuurihistoriallisesta museosta, Kuopion luonnontieteellisestä museosta ja Kuopion taidemuseosta. Museoiden toimintaa säätelee museolaki, ja toiminta perustuu Kuopion kaupungin museosäännössä vahvistettuihin museoiden tehtäviin. Museot ovat hyvinvointia edistäviä, toiminnallisia ja elämyksellisiä oppimisympäristöjä ja aktiivisia kulttuurilaitoksia. Ne tuottavat näyttelyitä ja tapahtumia ja osaltaan vahvistavat Kuopion kaupungin vetovoimaa ja kaupunkikeskustan palveluita. Tallentamis- ja säilyttämistehtäviensä lisäksi museot tuottavat ja popularisoivat tutkimukseen perustuvaa tietoa ja tarjoavat monipuolisia asiantuntijapalveluita. Kuopion kaupunki saa museoiden toimintaa ja palveluita vastaan henkilötyövuosiin perustuvaa valtionosuutta. Kaikki Kuopion kaupungin museot ovat oman toimialansa alueellisia vastuumuseoita Pohjois-Savossa, luonnontieteellisen museon vastualueeseen kuuluvat lisäksi Etelä-Savo, Pohjois-Karjala ja Etelä-Karjala. Alueellisilla vastuumuseoilla on museolakiin perustuvat, valtionosuusrahoitetut alueelliset tehtävänsä. Museokeskus edistää osaltaan Kulttuuri Kuopio -ohjelman tavoitteiden toteutumista.

Kantin palvelukokonaisuus valmistui toukokuussa 2022, kun Kuopion museon perusnäyttelykokonaisuus avattiin yleisölle. Kantissa Museokeskus ja Pääkirjasto tuottavat hyvinvointia edistäviä, eri kohderyhmiä monipuolisesti huomioivia palveluita. Kulttuurihistoriallisen museon ja luonnontieteellisen museon keskitetty työskentely- ja asiakaspalvelutila entisessä pääpostissa, Kuopion museon välittömässä läheisyydessä, otetaan kokonaisuudessaan käyttöön joulukuusta 2023 alkaen. Taidemuseon taidekokoelmien muutto Kelloniemeen rakennettuun uuteen kokoelmatilaan on käynnistynyt, ja se saatetaan loppuun kevään 2024 aikana.

Liikuntapaikkapalvelut edistävät osaltansa Liikkuva Kuopio -ohjelman tavoitteita. Liikuntapaikkapalvelut tarjoavat kuntalaisille kattavasti palveluita sisä- ja ulkoliikuntapaikoilla, jotka mahdollistavat omatoimisen liikkumisen lisäksi ohjatun liikunnan harrastamiseen niin kuopiolaisille kuin valtakunnallisille sekä kansainvälisille liikkujille ja urheilijoille. Liikuntapaikoilla on myös mahdollista järjestää kaiken kokoisia tapahtumia niin liikunnan, urheilun kuin muidenkin tapahtumien muodossa.

Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoisen oppimisen palvelut aktivoivat yhteistyössä kaupungin muiden palvelualueiden, järjestöjen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa kaupunkilaisia toimimaan oman ja toistensa hyvinvoinnin ja terveyden edistäjinä. Kaupungin omia palveluita tuottavat kansalaistoiminnan palvelut sekä kansalaisopisto.

Kansalaistoiminnan palvelut koostuvat avustus- ja järjestöpalveluista, liikunnan ja kulttuuritoiminnan edistämisen palveluista, Kino Kuvakukon elokuvatoiminnasta, asukastoiminnasta, hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen sekä ehkäisevän päihdetyön koordinoimisesta. Hyvinvoiva Kuopio, LiikkuvaKuopio ja KulttuuriKuopio -ohjelmia ja Meidän Kuopio -toimintamallia kehittämällä ja toimintaa koordinoimalla edistetään kuopiolaisten hyvinvointia monialaisesti. Kansalaistoiminnan palvelut vastaavat kuntien kulttuuripalveluiden digitaalisen kehittämisen KUDOS-hankeyhteistyöstä Kuopion kaupungin organisaatiossa sekä yleisen kulttuuritoiminnan kehittämistehtävästä Pohjois-Savon alueella. Yksikön vastuulle kuuluu myös poikkihallinnollinen palveluiden asiakaslähtöinen kehittäminen palvelumuotoilun menetelmin ja HYTE-yhteistyö hyvinvointialueen kanssa.

Kansalaisopisto on yksi vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoista. Vapaan sivistystyön tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta edistää ihmisten monipuolista kehittymistä ja järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Koulutukseen hakeutuminen on avointa kaikille. Kansalaisopisto-opetuksen keskiössä ovat kansalaistaidot eri muodoissaan, yhdessä oppimisen ja opiskelijoiden omien vahvuuksien tunnistamisen kautta tuetaan kuntalaisten valmiuksia toimia aktiivisina kansalaisina. Erityisesti ikääntyneiden suhteellisen osuuden lisääntyminen väestössä lisää elinikäisen oppimisen palvelutarvetta. Verkkokurssitarjontaa ja monimuotoista opetusta kehitetään aktiivisesti etäosallistujien tarpeisiin.

Taidepalvelut edistävät Kuopion ja ympäristökuntien asukkaiden viihtyvyyttä ja hyvinvointia järjestämällä teatteri-, musiikki- ja muita kulttuurielämyksiä ja tapahtumia sekä kokous- ja kongressitoimintaa. Taidepalvelut ovat yksi keskeinen vetovoimatekijä ja taidepalvelut lisäävät myös kaupungin elinvoimaa. Kaupungin omia palveluita tuottavat kaupunginteatteri, kaupunginorkesteri ja musiikkikeskus. Tilaisuuksia ja esityksiä striimataan, jolloin esteettömyys ja saavutettavuus paranevat ja paikkasidonnaisuus vähenee. Kaupunginorkesterin eri kokoonpanot jalkautuvat esiintymään myös kaupungin muihin tilaisuuksiin sekä pitäjäraatialueille. Kaupunginorkesterin ja kaupunginteatterin toimintaa säätelee laki esittävän taiteen edistämisestä ja toiminta on valtionosuuksien alaista.

Kuopiolaisten hyvinvoinnin tila, ikärakenteen muutos ja muut toimintaympäristön muutokset edellyttävät palveluiden kehittämistä. Tavoitteena on ennaltaehkäisevien palveluiden käytön lisääminen. Hyvinvoinnin edistämisen palvelut edistävät edellä mainittujen strategisten tavoitteiden lisäksi myös kaupungin tunnettuutta ja veto- ja pitovoimaa, mikä näkyy asukastytyväisyytenä, muuttovoittona sekä matkailun lisääntymisenä ja kansainvälistymisenä. Palvelujen kehittämiseen vaikuttaa lisäksi yleisen vaatimustason nousu ja eri kohderyhmien muuttuvat palvelutarpeet. Kuopion hyvinvointia edistävät palvelut palvelevat koko maakuntaa ja laajemminkin koko Itä-Suomea.

Eri toimintoja ja palveluja kehitetään yhdessä asukkaiden ja asiakkaiden kanssa sekä kumppanuuteen perustuvissa yhteistyöverkostoissa. Kehittämistyössä painotetaan ennaltaehkäisyä, varhaista tukemista ja poikkihallinnollista sekä monitoimijaista yhteistyötä. Asukkaiden osallistuminen suunnitteluun ja toteutukseen on normaali toimintatapa kaikkien palvelujen kehittämisessä.

Viime vuosina kaupunki on investoinut liikunta- ja kulttuuritiloihin merkittävästi. Menossa on Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen toteutus sekä Keskuskentän jalkapallostadionin hankkeen loppuun saattaminen. Kaupungin omat investointitarpeet näihin tiloihin vähenevät. Suurempia tulevia investointitarpeita ovat museoiden kokoelmatalaratkaisut, Väinölänniemen stadionin peruskorjaus ja pääkirjaston peruskorjaus.

Kaupungin tuottamien liikuntapaikkapalvelujen lisäksi asukkaiden kysyntään vastaavat myös yksityiset palveluntuottajat. Kaupunki on edistänyt yksityisen palvelutuotannon kehittymistä harkinnanvaraisesti tukemalla investointiavuuksin ja hankkimalla käyttöaikaa kaupungin tuottamien palveluiden tarpeisiin.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Hyvinvointia edistävien palveluiden palvelumuotoilua jatketaan, ja niiden yhteistä tiedotusta, markkinointia ja viestintää lisätään. Tavoitteena on saada palvelut kohtaamaan erityisesti ne kuntalaiset, jotka niitä eniten tarvitsevat. Tämä huomioidaan palveluverkoston kehittämistyössä ja palvelutarjonnassa.

Digitaalisuutta lisätään asiakaspalvelun parantamiseksi, palvelujen tehostamiseksi ja resurssiviisaan toiminnan kehittämiseksi. Resurssiviisaus huomioidaan mm. kirjastopalveluiden kehittämisessä uuden kirjastoauton suunnittelussa vanhentuvan kirjastoauton tilalle. Kulunvalvonta- ja älylukitusjärjestelmien sekä verkkomaksamisen kehittämistä jatketaan ja tuetaan tiedolla johtamisen ratkaisuiden kautta. Toimintaympäristön muuttuessa henkilöstön osaamista ja digikyvykkyyttä kehitetään jatkuvasti. Kumppanuus viranomaisten, yritysten, tutkimuslaitosten ja järjestöjen kanssa lisääntyy. Asukkaiden osallistumismahdollisuudet palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen kasvavat myös virtuaalisten palvelukanavien ja alustojen myötä.

Tuetaan asukkaiden omaehtoista toimintaa ja yleistä asukastoimintaa osallistuvan budjetoinnin toimintamallin pilotoinnilla lähiöalueilla. Avustus- ja maksupolitiikan uudistaminen jatkuu yhteistyössä muiden suurten/keskisuurten kaupunkien kanssa. Asukkaiden hyvinvointiin liittyvän tiedonkeruun ja analysoinnin menetelmiä sekä hyvinvointiviestintää kehitetään tukemaan kaupungin hyvinvointityötä.

Keskeisten kulttuuri- ja liikuntatilojen uudistukset lisäävät asukkaiden vapaa-ajan toimintamahdollisuuksien lisäksi myös tapahtumien, kokousten ja kongressien järjestämismahdollisuuksia Kuopiossa. Kokous- ja kongressitekniikkaa pidetään ajantasaisena ja palvelua kehitetään määrätietoisesti niin lähi- kuin etäosallistumismahdollisuuksien osalta.

Henkilöstösuunnittelu

Kirjastopalvelujen henkilöstösuunnittelussa on huomioitava kirjastotyön painottuminen vuorovaikutustaitoja, verkostoitumistaitoja, pedagogisia taitoja, asiantuntijuutta ja digiosaamista edellyttäviin tehtäviin. Työ painottuu vahvasti kokoelmatyön lisäksi tapahtumatuotantoon ja mediakasvatukseen. Tämä huomioidaan sekä osaamisen kehittämisessä että rekrytoinnissa, joiden avulla mahdollistetaan laadukkaiden ja ajantasaisten kirjastopalveluiden tuottaminen ja niiden kehittäminen. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan myös hallintopalveluiden riittävyys kirjastopalveluissa.

Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskuksen avauduttua rekrytoidaan 4 htv tai toimintatapojen uudistamisella pyritään tehostamaan toimintaa siten, että osaa vaadittavista palkkarahoista käytetään työn vaativuuden vaatimiin palkkauksen muutoksiin.

Kansalaistoiminnan palveluissa on 2 htv:n lisäys vuodelle 2024; Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori 1 htv sekä viestintäasiantuntija 1 htv.

Määrärahat vastualueittain

Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	5 698	5 926	6 226	300	5,1 %
TOIMINTAMENOT	-30 723	-33 158	-37 188	-3 910	11,7 %
TOIMINTAKATE	-25 026	-27 232	-30 962	-3 610	13,2 %

Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoi- sen oppimisen palvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	2 290	2 320	2 320	0	0,0 %
TOIMINTAMENOT	-11 586	-12 096	-12 534	-438	3,6 %
TOIMINTAKATE	-9 296	-9 776	-10 214	-438	4,5 %

Taidepalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	2 773	3 337	3 337	0	0,0 %
TOIMINTAMENOT	-12 172	-12 808	-12 979	-171	1,3 %
TOIMINTAKATE	-9 399	-9 471	-9 642	-171	1,8 %

Hyvinvoinnin edistämisen palvelu- alueen tukipalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	852	986	2 986	2 000	202,8 %
TOIMINTAMENOT	-1 399	-1 489	-1 350	140	-9,4 %
TOIMINTAKATE	-546	-503	1 636	2 140	-425,1 %

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia	Asukkaiden vaikuttaminen itseään koskeviin asioihin	Osallistetaan ja luodaan osallisuutta asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Kehitetään digitaalisia osallistumisen mahdollisuuksia ja siihen liittyvää viestintää. Toiveita ja palautteita seurataan aktiivisesti.
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Parannamme arjen turvallisuutta ja ympäristön esteettömyyttä	Asukkaiden tyytyväisyys oman asuinalueen turvallisuuteen Katuturvallisuusindeksi Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä	Lähipalvelut luovat arjen turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Ne ovat helposti saavutettavia ja esteettömyyttä kehitetään kaiken aikaa.
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia kohtaamispaikkoja ja luonnon saavutettavuutta	Virkistys- ja urheilualueiden määrä / 1000 asukasta Asukastoiminnan ja nuorisotilojen kävijämäärät	Palveluverkkoa ja palvelutarjontaa kehitetään aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä edistäviksi helposti saavutettaviksi kohtaamispaikoiksi. Saavutettavuutta lisätään mm. kehittämällä digitaalisia palveluita.
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäryhmissä	Lasten ja nuorten liikkuminen, aikuisten liikkuminen Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden osuus ikäluokasta	Tarjotaan asukkaille monipuolisesti maksuttomia ja kohtuuhintaisia mahdollisuuksia liikkumiseen. Palvelutarjontaa, viestintää ja markkinointia kehitetään laaja-alaisesti edistämään asukkaiden fyysistä aktiivisuutta. Lisäksi yhdistysten toimintaa, vapaaehtoistyötä ja asukastoimintaa tuetaan mahdollistamaan asukkaiden fyysisen aktiivisuus. Liikkuva Kuopio -ohjelma ohjaa palvelujen kehittämistä.
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Päihdemyönteisyys ja päihteiden käyttö vähenevät kaikissa ikäryhmissä	Nuorten päihdemyönteisyys ja päihteiden käyttö Aikuisten päihteiden käyttö	Palvelutarjonta ja toiminta tukee päihde- ja pelikasvatuksen toteutumista systemaattisesti.
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Asukkaiden, erityisesti nuorten, mielen hyvinvointi kohenee	Positiivista mielenterveyttä kokeiden osuus	Edistetään laaja-alaisesti kaikissa palveluissa (kulttuuri, liikunta, osallisuus, yhteisöllisyys, ehkäisevä päihdetyö) asukkaiden mielen hyvinvointia ja mielenterveyttä. Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -ohjelmien mukainen kehittäminen tukee mielen hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Yksinäisyyden kokeminen vähenee	Lasten ja nuorten kokemys yksinäisyyttä Aikuisten kokemys yksinäisyyttä	Viestitään aktiivisesti yksinäisyydestä hyvinvoinnin riskitekijänä ja pyritään kaikissa palveluissa osallisuuden edistämiseen ja yksinäisyyden tunteen vähenemiseen. Lisäksi palvelutarjonta ja toiminta mahdollistaa asukkaiden sosiaalisen pääoman kertymisen.
1.5. Vapaa-ajan mielekäs tekeminen ja kokeminen	Tarjoamme eri-ikäisille merkityksellistä tekemistä ja kokemista, muun muassa kulttuurista, harrastuksista ja vapaaehtoistoiminnasta yhdenvertaisesti	Kulttuuritilojen kävijämäärät Kansalaisopiston opiskelijamäärä ja opetustunnit Sisä- ja ulkoliikuntatilojen sekä kaupallisten tilaisuuksien käyntikerrat	Tuetaan harrastamisen ja tekemisen mahdollisuuksia tarjoamalla alustan eri toimijoille tuottaa toimintaa, tuottamalla itse palveluja ja tapahtumia, toimimalla laajan toimijaverkoston kanssa yhteistyössä (mm. järjestöt, muut palvelualueet ja yksiköt) sekä avustamalla taloudellisesti toimijoita tuottamaan palveluja.

KASVAVA JA ELINVOIMAINEN KUPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.4. Kasvava ja vastuullinen matkailu	Edistämme monimuotoista kaupunkikulttuuria, tapahtumia ja matkailua	Tapahtuma-avustukset Tapahtumakävijät	Palveluverkosto toimii alustana monipuoliselle tapahtumatoiminnalle. Palvelualue mahdollistaa osaltaan kuntalaisten aktiivisen osallisuuden sekä kaupunki- ja maaseutukulttuurin elävöittämisen. Lisäksi tuetaan erilaisin avustuksin ja tuotantoin kaupunkikulttuuria ja tapahtumatuotantoa. Kehitetään Liikkuva Kuopio ja Kulttuuri Kuopio -viestinnän keinoin palvelujen saavutettavuutta myös matkailijoille. Tuotetaan laajaa Meidän Kuopio -festivaalia yhä laajemmaksi ja saavutettavammaksi. Tehostetaan kaupungin tilojen myyntiä tapahtumille.
2.5. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta	Aktiivinen, ennakkoiva edunvalvonta ja vaikuttaminen tukee Kuopion tunnettuutta ja kehittymistä. Painopisteenä alueen saavutettavuuden (tie-, raide-, lento-, vesiliikenne ja ICT-yhteydet) parantaminen.	Imago- ja mainetutkimukset Onnistuminen edunvalvonnessa	Lisätään kaupungin tunnettuutta toimimalla aktiivisesti alueellisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa.

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Hankintamme ovat vastuullisia ja hiilineutraaleja	Ympäristökriteerit sisältävät kilpailutukset (M€/v, kpl/v, %)	Hankinnat suoritetaan kilpailutetuista paikoista huomioiden vastuullisesti ympäristövaikutukset sekä toiminnassa huomioidaan resurssiviisaus.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Teemme aktiivisesti toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja ilmastoriskien (mm. sään ääri-ilmiöt) pienentämiseksi	CO ₂ -päästöt / asukas (t CO ₂ -ekv / as)	Tehdään yhteistyötä kaupunkiympäristön palvelualueen ja tilapalveluiden kanssa ympäristöystävällisen toimintaympäristön kehittämiseksi ja pyritään edistämään asukkaiden ympäristöystävällistä asenneilmapiiriä ja toimintatapoja.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tuemme paikallista maataloutta ja elintarviketuotantoa tarjoamalla lähellä tuotettua ja ilmasto- viisasta ruokaa huoltovarmuuden parantamiseksi sekä vähennämme ruokahävikkiä	Lähiruuan osuus Kasviproteiinien osuus Ruokahävikin määrä (kg)	Edistetään kestäväää kehitystä tukevia ruokailutottumuksia laajasti eri toimijoiden yhteistyöllä tutkittuun tietoon pohjautuen.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tehostamme energiankäyttöä 10 prosenttia ja lisäämme uusiutuvien energiamuotojen käyttöä	Sähkön ja lämmön ominaiskulutus kaupungin kiinteistöissä (kWh / r-m ³) Uusiutuvan energian osuus tuotetusta energiasta (%)	Huomioidaan sähkön- ja lämmönkulutus yhteistyössä Tilapalveluiden kanssa.

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitämme palvelujamme (ml. digipalvelut) asiakaslähtöisesti ja ratkaisukeskeisesti organisaatio- rajat ylittäen ja teemme aktiivista verkostoyhteistyötä palvelujen kehittämiseksi	Palvelujen digitalisaatioaste Tyytyväisyys palveluihin	Palveluja ja toimintaa kehitetään ja muotoillaan yhteistyössä asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa sekä hyödynnetään digitaalisia ratkaisuja palveluiden kehittämisessä.
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lisäämme hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja asukkaiden vaikuttamisen mahdollisuuksia	Kuntalais- ja asiakaspalautteet Kuntalaisaloitteet	Kehitetään asukkaiden osallisuutta ja lähidemokratiaa yhteistyössä asukkaiden ja eri toimijoiden kanssa palvelumuotoilun keinoin ja lähiöohjelmasuunnitelman mukaisesti.
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa	Tehtyjen lapsivaikutusarviointien määrä	Otetaan käyttöön lapsivaikutusten arviointi yhteisten arviointiperiaatteiden mukaisesti.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.2. Uudistuva johtaminen	Vahvistamme Kuopion työnantajavetoa	Hakijoita / avoin työpaikka Työnantajan suositteluindeksi	Rekrytointiprosesseissa ja muussa toiminnassa huolehditaan myös hyvästä työnantajakuvasta.
4.2. Uudistuva johtaminen	Kehitämme laadukasta päätöksentekoa, johtamista sekä hyvää ilmapiiriä ja varmistamme toimivat rakenteet	Toimielinten itsearviointien kehitys	Varmistetaan toimivat rakenteet laadukkaalle päätöksenteolle, johtamiselle sekä kannustavalle ja hyvälle ilmapiirille.
4.2. Uudistuva johtaminen	Tuemme esimiestyötä ja kehitämme esimiesten osaamista	Johtamisen arvioinnit	Läsnä olevaa ja vuorovaikutuksellista esimiestyötä tuetaan ja esihenkilöiden osaamista kehitetään koulutuksin.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Varmistamme henkilöstön osaamisen ja urakehityksen	Koulutuspäivät / htv Työkierto Sisäisesti täytetyt avoimet työpaikat	Henkilöstön osaamista kehitetään ja osaamistarpeita kartoitetaan. Henkilöstölle mahdollistetaan ammatillista koulutusta osaamisen kehittämiseksi.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Lisäämme henkilöstön koettua työhyvinvointia ja myönteistä työntekijäkokemusta	Työhyvinvointikysely Sairauspoissaolot	Palveluyksiköissä tehdään vuosittaiset työhyvinvointisuunnitelmat, joiden mukaisesti työhyvinvointia ja osaamista kehitetään ja seurataan. Työhyvinvointiin liittyvät asiat käydään läpi myös kehityskeskusteluissa.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kannustamme henkilöstöä oman työn ja työyhteisön kehittämiseen. Tuemme kokeilukulttuuria ja kehitämme osallisuuden rakenteita/foorumeita.	Henkilöstön kehittämisaloitteiden määrä Etätyötä tehneet henkilöt ja etätyöpäivät	Toimintatapana on työn kehittäminen ja erityisesti työhyvinvoinnin vahvistaminen. Työkulttuuriin kuuluu henkilöstön mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön.
4.4. Kestävä talous	Kehitämme toimintaa ja talouttamme siten, että tulorahoitus mahdollistaa toimivat palvelut ja tarvittavat investoinnit	Vuosikate % poistoista Investointien tulorahoitus % Lainamäärä € / asukas	Palvelualueen vastuulla olevat toiminnot järjestetään ja kehitetään talousraamin puitteissa. Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen käyttömaksut päätetään lautakunnan linjausten mukaisesti.
4.4. Kestävä talous	Mitoitamme palveluverkostomme asiakastarpeen ja talouden kestävyvyn mukaistesti ja pidämme palvelutuotannon tarvitsemat kiinteistöt kunnossa	Tilakustannukset % kokonaiskustannuksista	Palvelualueen palveluverkosto mitoitetaan tehtävien, asiakastarpeen ja talouden kestävyvyn mukaisesti. Osana kaupungin talouden tasapainotusohjelmaa osallistutaan aktiivisesti palveluverkoston tehokkuutta ja taloudellisuutta edistävien ratkaisujen rakentamiseen.

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Epävarma maailmantilanne, polarisaatiokehitys, sosiaalisen median ilmiöt ja perheiden jaksaminen ovat koronapandemian jälkiseurausten lisäksi vaikuttaneet lasten ja nuorten hyvinvointiin. Varhaiskasvatuksen ja opetuksen palvelujen tarve on kasvanut. Lakimuutokset sekä lain edellyttämät mitoitusvaatimukset lisäävät järjestämiskustannuksia kuten myös kasvava henkilöstö ja tilatarpeet. Kuopion kaupungin laajan ja saaristomaisen alueen vuoksi palvelutarpeen kasvu on alueellisesti epätasaista. Työvoiman saanti reuna-alueille heikkenee.

Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntään vaikuttaa edelleen jatkuva syntyvyyden lasku, mutta asiakasmaksujen aleneminen puolestaan voi nostaa osallistumisastetta. Perhevapaauudistuksen seurauksena yhä pienempiä lapsia tulee varhaiskasvatuspalveluiden piiriin ja vuorohoidon tarve on kasvussa. Siten lapsimäärä varhaiskasvatuspalveluissa tulee todennäköisesti pysymään nykyisellä tasolla.

Perusopetuksen oppilaiden kokonaismäärän ennakoitaan vähenevän syksystä 2024 alkaen edelliseen lukuvuoteen verrattuna, mutta alueiden väliset erot ovat suuret. Oppilasmäärissä odotetaan pientä kasvua eteläisellä maaseutualueella ja väheneminen on voimakkainta Niilsän ja Juankosken alueilla. Muilla alueilla oppilasmäärä pysyy melko tasaisena tai vähenee.

Palveluverkoston ja opetusresurssin tarkastelussa otetaan huomioon tilojen monipuolinen käyttö, monialaisen ja uudenlaisen palvelu- ja toimintakulttuurin kehittäminen ja alueiden tarpeet.

Oppivelvollisuuden laajeneminen ja maksuton toinen aste (laitteiden ja materiaalien hankinta ja hallinnointi) lisäävät kustannuksia vielä vuonna 2024, minkä jälkeen kustannusvaikutus tasaantuu, kun kaikki lukiolaiset ovat maksuttomuuden piirissä. Lukiokoulutuksessa on aloitettu erilaisia tukimuotoja opiskelijoiden jaksamisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunnan valvontavelvollisuus ja opiskelupaikan osoittamistehtävä ovat tuoneet mukanaan lisävastuita. Tehostuneen valvonnan yhteydessä on löytynyt lisää koulua käymättömiä oppivelvollisia, joita varten on kehitettävä vahvaa tukea tarjoavaa TUV A-koulutusta.

Pohjois-Savon hyvinvointialue aloitti toimintansa vuoden 2023 alusta. Yhteistyön rakenteiden luominen on kesken. Keskeneräiset rakenteet sekä lakien ristiriidat ja tulkintavaikkeudet hankaloittavat opiskeluhoitoa ja tuen järjestämistä ja siten lasten ja nuorten edun toteutumista.

Kasvun ja oppimisen lautakunta hyväksyi uuden kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelman, joka viitoittaa toimintaa vuoteen 2030 saakka. Kevään 2023 aikana päiväkodinjohtajat ja rehtorit konkretisoivat ja priorisoivat ohjelman toimenpiteet vuosille 2023–2024.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaa ja erityisen tuen lainsäädäntöä on uudistettu. Ne edellyttävät kouluun kiinnittymisen ja erityisen tuen kokonaisuuden tarkastelua vuonna 2024.

Ensimmäinen Nuorisopalvelujen perussuunnitelma (NUPS) on valmisteilla ja otetaan käyttöön vuoden 2024 aikana. Nuorten vapaa-ajan digitalisoituminen vaatii nuorisopalveluilta työn kehittämistä ja suuntaamista digitaalisten nuorisopalveluiden kehittämiseen enenevässä määrin. Nuorisopalvelujen kokonaisuutta tarkastellaan, sillä myös koulu- ja oppilaitosyhteistyön, alueille ns. jalkautumisen ja liikkuvan nuorisotyön avulla tavoitetaan niitä nuoria, jotka eivät käy tai pysty käymään nuorisotiloilla.

Digitaalisten palveluiden (esim. laitteet, sovellukset ja oppimisympäristöt) käyttöä osana kasvatusta, opetusta ja oppimista kehitetään vastaamaan valtakunnallisia linjauksia, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön Uudet lukutaidot -kehittämishjelmaa. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret saavuttavat yhdenvertaiset ja riittävät digitaaliset taidot, jotta heillä on valmiudet toimia yhteiskunnassa digitaalisten palveluiden aktiivisina ja tuottajina. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi henkilöstön digi- ja tietoturvaosaamista päivitetään valtakunnallisten linjausten mukaisesti. Lisäksi kiinnitetään huomiota digitalisaatiota edistävien hankkeiden vaikuttavuusarviointiin, jotta voidaan todentaa digitalisaation edistymistä sekä seurata digitalisaatiolla tavoiteltavien säästötavoitteiden toteutumista.

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavien lasten ja nuorten määrä jatkaa kasvuaan. Maahanmuuttajille annetaan kohdennettuja palveluja ja tukea. Sotaa pakenevia varten on moninkertaistettu perusopetukseen valmistavaa opetusta ja käynnistetty tutkintokoulutukseen valmistava (TUVA) suomi toisena kielenä (S2) koulutus. Palvelutarpeita lisää myös Kuopioon kesällä 2023 perustettu Maahanmuuttoviraston 21-paikkainen alaikäisyksikkö. Sen jatkoksi suunnitellaan perheryhmäkodin perustamista Kuopioon. Työperäisen kansainvälistymisen tukemiseksi on luotu kansainvälinen kasvun ja oppimisen polku perusopetukseen, English Transition Class. Kotikansainvälisyyden lisäksi toteutetaan erilaisia kansainvälisyshankkeita ja -yhteistyötoimintoja.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Väestöennusteiden mukaan lasten määrä vähenee haja-asutusalueilla, joilla lapsi- ja oppilasmäärät ovat pieniä. Tällä on vaikutuksia laadukkaan kasvatus- ja opetussuunnitelman mukaisen opetuksen järjestämiseen, kustannuksiin ja haasteisiin saada osaavaa henkilökuntaa.

Varhaiskasvatuksessa opettajien ja erityisopettajien rekrytointi on haasteellista koko kaupungin alueella kuten valtakunnallisestikin. Varhaiskasvatuksessa henkilöstörakennetta koskeva muutos tulee voimaan 1.1.2030 alkaen, jolloin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta mitoitukseen laskettavasta henkilökunnasta kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Kyseisestä kahdesta kolmasosasta vähintään puolella tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus. Lakimuutos huomioidaan jatkossa rekrytointiprosesseissa.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluverkostoa, sen laajuutta ja palvelevuutta tarkastellaan jatkuvana prosessina eri palvelutoimintojen näkökulmat ja alueiden kehitys huomioiden. Kasvun ja oppimisen palvelut osallistuvat aktiivisesti dynaamisen ja ajantasaisen palveluverkostotyön kehittämiseen. Samalla kehitetään myös palvelukonsepteja tilojen yhteiskäytön mahdollistamiseksi ja tilatarpeen optimoimiseksi.

Kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma on uudistettu varhaiskasvatuksen, opetuksen ja nuorisopalvelujen yhteiseksi toimintaa ohjaavaksi asiakirjaksi, kasvatus- ja koulutuspoliittiseksi ohjelmaksi. Ohjelmaa toteutetaan lukuvuosittain priorisoitujen toimenpiteiden avulla.

Yhtenä päätoimenpiteistä on varmistaa jokaisen lapsen ja nuoren pääsy omaan parhaaseensa. Varhaisen tuen kysyntä kasvaa kaikissa lasten ja nuorten palveluissa. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tiivistetään ja kehitetään varhaisen tuen palvelujen kehittämiseksi. Tavoitteena on kehittää toimintamalleja, joissa jatkuvaan kysynnän kasvuun pystytään vastaamaan varhaisessa vaiheessa. Lasten ja nuorten palveluissa on käytössä Yhdessä aika -toimintamalli (Perhekeskus), jota kehitetään edelleen yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa.

Toisena päätoimenpiteenä tuetaan ryhmään kuulumista ja kiinnittymistä. Vuoden 2024 aikana edistetään tunne ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä, poissaolojen seurantaa ja puuttumista sekä kiusaamisen ehkäistystä ja siihen tarttumista. Lisäksi vahvistetaan henkilöstön pysyvyyttä. Työssä painotetaan toimintakulttuurin ja laadun kehittämistä, yhdenvertaisuutta, hyvinvointia sekä lapsi/nuori -keskiössä -periaatetta.

Toimintaympäristön voimakas muuttuminen edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä. Osaamisen kehittämisen suunnitelmallisuutta ja yhteis-/tiimityötä parannetaan sekä toteutetaan myös alueellisena yhteistyönä. Digitaalisten palvelujen tulee olla jokaisen lapsen, nuoren sekä opetus- ja kasvatushenkilöstön aktiivisessa käytössä. Hanke ja digiasioden merkitys ja määrä on kasvanut. Niiden hallintoa varhaiskasvatuksessa ja opetuspalveluissa on välttämätöntä kehittää. Digitaalista teknologiaa (esim. laitteet ja AV-tekniikka) ylläpidetään ja päivitetään siten, että se tukee pedagogisia ratkaisuja varmistamaan tietoturvallisen ja ajanmukaisen käytön.

Toiminnan laadun seuraamiseksi ja kehittämiseksi luodaan perusopetukseen toistuva asiakaskysely.

Lukioiden yhteistoimintaa tiivistetään ja kehitetään digitaalisin ja monimuoto-opetuksen keinoin lukiokoulutuksen saatavuuden turvaamiseksi. Keskustakampuksen hallintomallia kehitetään yhdessä kolmen lukion kanssa. Toisen kampuksen suunnittelua tutkitaan "Koulu palveluna" (koulu oppimista tukevien resurssien verkostona) konseptin avulla, jossa mahdollinen siirtyminen Savilahden tiedekampuksen alueelle voisi olla mahdollista 5–10 vuoden aikajännteellä.

Yhdessä tekeminen verkostoissa on yksi painopiste toiminnassa. Osallistutaan kansallisiin ja kansainvälisiin kasvatuksista, oppimisesta ja opetuksesta edistäviin verkostoihin. Integroidutaan aikaisempaa paremmin paikalliseen lähiyhteisöön (yritykset, kolmas sektori, asukasyhdistykset ym.). Innovaatioita ja uuden kehittämistä edistetään kokeilukulttuurilla.

Riistaveden monitoimijatalo, jossa toimivat yhtenäiskoulu, kirjasto sekä nuorisopalvelut, aloitti toimintansa elokuussa 2023. Pirtin koulun (0–6) palveluntuottajahankinta etenee loppuvuoden 2023 aikana ja suunnitelmien kehitysvaihe ajoittuu keväälle 2024. Pyörön ja Jynkän päiväkotien palveluntuottajahankinta ja suunnitelmien kehitysvaihe etenevät loppuvuoden 2023 sekä kevään 2024 aikana. Sinikellon päiväkodin uudisrakennus otetaan käyttöön loppuvuodesta 2024. Tarveselvityksiä on käynnissä seuraavilla alueilla: Särkiniemi-Jynkkä-Neulamäki-Savilahti (perusopetus & Särkiniemen varhaiskasvatus), Neulamäki-Savilahti (vaka) sekä Inkilänmäki-Kettulanlahti (vaka & perusopetus).

Eteläisellä alueella erityisesti Pirtin, Hiltulanlahden ja Martti Ahtisaaren koulun oppilasmäärä kasvaa edelleen ja koulut tarvitsevat lisätilaa. Eteläisen alueen yläkoululaisten määrän kasvuun on varauduttava.

Määrärahat vastuualueittain

Varhaiskasvatuspalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	5 321	4 905	4 105	-800	-16,3 %
TOIMINTAMENOT	-90 768	-96 125	-98 225	-2 101	2,2 %
TOIMINTAKATE	-85 447	-91 220	-94 120	-2 901	3,2 %

Perusopetus- ja nuorisopalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	6 693	7 575	7 575	0	0,0 %
TOIMINTAMENOT	-119 617	-130 395	-134 368	-3 973	3,0 %
TOIMINTAKATE	-112 924	-122 820	-126 793	-3 973	3,2 %

Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyön palvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	1 461	1 343	1 343	0	0,0 %
TOIMINTAMENOT	-20 792	-24 104	-24 654	-550	2,3 %
TOIMINTAKATE	-19 332	-22 761	-23 311	-550	2,4 %

Kasvun ja oppimisen palvelualueen tukipalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	2	2	2	0	0,0 %
TOIMINTAMENOT	-1 333	-975	-462	514	-52,7 %
TOIMINTAKATE	-1 331	-973	-460	514	-52,8 %

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia	Asiakastyytyväisyyskyselyt	Suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan varhaiskasvatuksen toimintaa yhdessä lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Oppilaiden osallisuuden lisääminen oman opetuksen suunnitteluun. Lapset ja nuoret osallistetaan koulu- ja nuorisotilojen verkostosuunnitteluun.
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä tukevia kohtaamispaikkoja ja luonnon saavutettavuutta	Virkistys- ja urheilualueiden määrä / 1000 asukasta Asukastoiminnan ja nuorisotilojen kävijämäärät	Tilojen käyttöä mahdollistetaan kaupunkilaisille. Lähiliikuntapaikkojen suunnittelu koulujen yhteyteen. Koulut toimivat lähipalvelukeskuksina, joissa eri palveluja ja erilaista iltakäyttöä
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Arjen fyysinen aktiivisuus lisääntyy kaikissa ikäryhmissä	Lasten ja nuorten liikkuminen, aikuisten liikkuminen Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden osuus ikäluokasta	Tuetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumista lapsuudesta lähtien. Päiväkodit ja perhepäivähoito kuuluvat Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelmaan. Jokaiseen yksikköön on nimetty Liikuntamyötäjä, jonka tehtävänä on innostaa lapsia ja henkilöstöä liikkumaan sekä kehittää lasten liikuntaa. Tuetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumista lapsuudesta ja nuoruudesta lähtien. Perusopetuksessa Liikkuva koulu –hankkeen päätyttyä toiminta jatkuu osana koulujen toimintakulttuuria. Lisäksi kouluilla on kerhotoimintaa ja harrastamisen Suomen-malliin kuuluvia kerhoja. Toteutetaan lukion opetussuunnitelmaa. Tuetaan opiskelijoiden hyvinvointia erilaisin tahtumin.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Päihdemyönteisyys ja päihteiden käyttö vähenevät kaikissa ikäryhmissä	Nuorten päihdemyönteisyys ja päihteiden käyttö Aikuisten päihteiden käyttö	Nuorisopalveluissa tehdään päihteiden käytön ennaltaehkäisyyn painottuvaa työtä. Perusopetuksessa päihteiden käytön ennaltaehkäisy kuuluu opetussuunnitelman mukaisesti osaksi opetusta. Koulutetaan nuoria lukion opetussuunnitelman tavoitteiden suuntaisesti eri oppiaineissa raittiiseen ja aktiiviseen elämäntapaan.
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Asukkaiden, erityisesti nuorten, mielen hyvinvointi kohenee	Positiivista mielenterveyttä kokeiden osuus	Varhaiskasvatuksen opettajille ja erityisopettajille järjestetään Nepsy-koulutusta. Provaka-toimintaa laajennetaan edelleen siten, että kolme uutta yksiköä on toiminnassa mukana. Tarkistetaan yhteisöllisen opiskeluhoollon linjaukset ja suunnitelmat. Perusopetuksen henkilöstö on saanut koulutusta varhaiseen tunnistamiseen ja puuttumiseen. Perusopetuksen ja hyvinvointialueen yhteistyö mielenterveyden haasteiden ennaltaehkäisyyn ja tukemiseen käytössä. Lukiokohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat päivitetään vuosittain. Järjestetään täydennyskoulutusta lukiolaisille opetussuunnitelman mukaisesti. Palkataan hyvinvointivalmentaja lukiodien tueksi vuodelle 2023. (ESR hanke)

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta- voite	Mittari	Toimenpiteet
1.2. Hyvinvointia edistävät elintavat ja sosiaaliset verkostot	Yksinäisyyden kokeminen vähe- nee	Lasten ja nuorten kokemus yksinäisyyttä Aikuisten kokemus yksinäisyyttä	Pedagogisena painopisteenä on vuosina 2022–2025 vuorovaikutus- ja tunnetaidot. Varhaiskasvatustoiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa edistetään lasten vuorovaikutustaitoja ja syrjäytymisen ehkäisemistä. Lasten ja nuorten osallisuutta kehitetään. Jokaisella koululla vuorovaikutus- ja tunnetaitojen opetus osana opetusta. Jokaisessa luokassa käytössä ryhmäytymiseen tähtäävät toimenpiteet ja varmistetaan että jokaisella oppilaalla on vähintään yksi kaveri koulussa.
1.4. Laadukas varhaiskasvatus ja yleisivistävä koulutus	Tarjoamme kaikille lapsille ja nuorille laadukkaan varhaiskasvatuksen ja koulupolun sekä siihen tarvittavan tuen	Perusopetus: opetuksen eurot / oppilas, vuosiviikkotunnit / oppilas, ryhmäkoko, Kuopion koulutuspoliittisen ohjelman toteuttaminen	Varhaiskasvatustoiminta toteutetaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti. Toiminnan toteutumista arvioidaan käyttöönotetun sähköisen varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä (Valssin) avulla. Toiminnan laatua kehitetään ja seurataan mm. koulutussuunnitelmien, niiden toteutumien ja vaikutusten avulla. Laaditaan ja otetaan käyttöön asiakas- sely. Lasten ja nuorten oppimisvalmiuden ja oppimisen tulokset parantuvat suunnitelmallisten toimenpiteiden avulla. Oppilaat saavat varhaista ja riittävää tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.5. Vapaa-ajan mielekäs tekeminen ja kokeminen	Tarjoamme eri-ikäisille merkityksellistä tekemistä ja kokemista, muun muassa kulttuurista, harrastuksista ja vapaaehtoistoiminnasta yhdenvertaisesti	Kulttuuritilojen kävijämäärät Kansalaisopiston opiskelijamäärä ja opetustunnit Sisä- ja ulkoliikuntatilojen sekä kaupallisten tilaisuuksien käyntikerrat	Harrastamisen Suomen mallin kerhot ja muu koulujen kerhotoiminta toimii kaikilla kouluilla. Hyvinvointipalvelut tarjoavat harrastustoimintaa kouluilla. Nuorisopalvelut tarjoaa laadukasta ja monipuolista leiri- ja vapaa-ajantoimintaa. Nuorisopalvelut tuottavat monipuolista vapaa-ajan toimintamahdollisuuksia nuorille. Oppilaitosten tiloja pyritään aktiivisesti vuokraamaan ulkopuolisille harrastusryhmille.

KASVAVA JA ELINVOIMAINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
2.1. Kilpailukykyinen ja kannustava yrittäjyyssympäristö	Tuemme yhdessä eri toimijoiden kanssa yrittäjyyskasvatusta, uutta yritystoimintaa sekä olemassa olevien yritysten kasvua ja elinvoimaa	Liikevaihdon ja viennin kehitys Yrityskanta / 1000 as. Uudet yritykset / 1000 as. Yritysmuutoseisäysmittaukset	Perusopetuksen yrittäjyyskasvatus kaikissa kouluissa. Oppilaat vierailevat Yrityskylässä ja TAT:n laatima yrittäjyyteen liittyvä oppimateriaali käytössä kaikilla kouluilla. Kehitetään uutta englanninkielistä opetusta edelleen. Mahdollistetaan uuden lukion opetussuunnitelman suunnitella nuorten mahdollisuuksia tutustua lukiokoulutuksen aikana laajasti työelämää eri tavoin.
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Kuopio on vetovoimainen opiskelukaupunki	Koulutuksen vetovoimaisuus, hakijamäärät; UEF, Savonia, Sakky Alueelle jäävien valmistuneiden osuus	Kuopiossa on laadittu kasvatus- ja koulutuspoliittinen ohjelma, jonka tavoitteena on varmistaa laadukas kasvatus ja opetus sekä tukea lasten ja nuorten hyvinvointia varhaiskasvatuksesta toisen asteen opintojen loppuun. Yhteistyötä alueen korkeakoulujen kanssa kehitetään ja lisätään. Oppimisympäristö- ja nuorisotilasuunnittelun konseptointia jatketaan. Konseptissa määritellään pedagogisen, digitaalisen ja fyysisen oppimisympäristöjen keskeiset periaatteet ja linjaukset, joilla sujuvoitetaan käyttäjäkeskeistä toimintasuunnittelua. Tutustutaan Pohjois-Savon jatkokoulutuksen ja korkeakoulutuksen mahdollisuuksiin.
2.3. Vetovoimainen innovaatio-, tutkimus- ja osaamiskeskittymä ja laadukas koulutus	Koulutus vastaa ennakkoivasti työelämän muuttuviin tarpeisiin		Opinto-ohjauksen ja oppivelvollisuusohjauksen jatkuva kehittäminen. Tuen tarpeiden varhaisella tunnistamisella ja oikea-aikaisella tuella vähennetään syrjäytymistä ja siten varmistetaan työvoiman riittävyyttä. Kehitetään nivelvaiheiden opetuksen ja tuen kokonaisuutta.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta- voite	Mittari	Toimenpiteet
2.5. Kuopion tunnet- tuus ja edunvalvonta	Aktiivinen, ennakkoiva edunval- vonta ja vaikuttaminen tukee Kuopion tunnettuutta ja kehitty- mistä. Painopisteenä alueen saa- vuttavuuden (tie-, raide-, lento-, vesiliikenne ja ICT-yhteydet) pa- rantaminen.	Imago- ja mainetutkimukset Onnistuminen edunvalvonnassa	Osallistutaan kansallisiin ver- kostoihin aktiivisesti. Tehdään yhteistyötä ystävyyskaupun- kien ja kansainvälisten yhteis- työkumppaneiden kanssa. Osallistutaan valtakunnalliseen OPPIVA-verkoston, kunta- työnantajaverkostoon sekä muiden verkostojen toimin- taan. Perusopetuksessa kan- sainvälinen yhteistyö palautuu pandemiaa edeltävälle tasolle.

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta- voite	Mittari	Toimenpiteet
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Hankintamme ovat vastuullisia ja hiilineutraaleja	Ympäristökriteerit sisältävät kil- pailutukset (M€/v, kpl/v, %)	Toteutetaan varhaiskasvatus- suunnitelman mukaista kestä- vän elämäntavan mukaista kas- vatusta ja toimintaa. Pyritään kehittämään kierräte- tyn materiaalin käyttöä ja Vih- reä lippu- ympäristöohjelmaan kuuluvien peruskoulujen mää- rää. Sähköisten materiaalien käyttöä lisätään perusopetuk- sessa ja lukiokoulutuksessa. Selvitetään aktiivisesti "koulu palveluna" konseptin toimi- vuutta Savilahden kampuksella.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Teemme aktiivisesti toimia ilmas- tonmuutoksen hillitsemiseksi ja il- mastoriskien (mm. sään ääri-il- miöt) pienentämiseksi	CO2-päästöt / asukas (t CO2-ekv / as)	Toiminnassa pyritään edistä- mään ja huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet. Toteutetaan ilmastoviisasta ruokaa -hanketta. Ilmastomuutoksen hillintään tähtäävät toimenpiteet otetaan osaksi kaikenikäisten lasten opetusta.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta- voite	Mittari	Toimenpiteet
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tuemme paikallista maataloutta ja elintarviketuotantoa tarjoamalla lähellä tuotettua ja ilmasto- viisasta ruokaa huoltovarmuuden parantamiseksi sekä vähennämme ruokahävikkiä	Lähiruuan osuus Kasviproteiinien osuus Ruokahävikin määrä (kg)	Kiinnitämme lasten kanssa huomiota ruokahävikkiin ja ohjaamme lapsia välttämään ruokahävikin syntyä. Ruokahävikkimittarit kouluilla. Ylijäämäruoan myynnin edistäminen. Viestitään aktiivisesti lukiolaisille ravinnon merkityksestä oman elämän tukipilarina.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tehostamme energiankäyttöä 10 prosenttia ja lisäämme uusiutuvien energiamuotojen käyttöä	Sähkön ja lämmön ominaiskulutus kaupungin kiinteistöissä (kWh / r-m3) Uusiutuvan energian osuus tuotetusta energiasta (%)	Toteutetaan Vihreä Lippu -toimintaa.

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta- voite	Mittari	Toimenpiteet
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Kehitämme palvelujamme (ml. digipalvelut) asiakaslähtöisesti ja ratkaisukeskeisesti organisaatio- rajat ylittäen ja teemme aktiivista verkostoyhteistyötä palvelujen kehittämiseksi	Palvelujen digitalisaatioaste Tyytyväisyys palveluihin	Varhaiskasvatuspalveluiden sähköisen asioinnin kehittäminen jatkuu asiakastietojärjestelmän kehittämisen kautta. Digitaalisten palveluiden kehittämissuunnitelmassa linjataan, miten digitalisaatiota kehitetään osana palveluntuotantoa. Kaikilla lukiolaisilla on oma päätelaite opiskelua varten.
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lisäämme hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta ja asukkaiden vaikuttamisen mahdollisuuksia	Kuntalais- ja asiakaspalautteet Kuntalaisaloitteet	Asiakastytyväisyyskysely toteutetaan vuosittain. Luodaan säännöllisesti toteutettava oppilas- ja huoltajakysely kasvatus- ja koulutuspoliittisen ohjelman toteutuksen seurantaan.
4.1. Sujuva ja uudistuva toiminta	Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön valmistelussa ja päätöksenteossa	Tehtyjen lapsivaikutusarviointien määrä	Toiminnassa huomioidaan lapsen etu ja päätöksenteon yhteydessä laaditaan lapsivaikutusten arviointi. Kaikessa toiminnassa huomioidaan lapsivaikutukset ja tehdään aina tarvittaessa lapsivaikutusten arviointi.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.2. Uudistuva johtaminen	Vahvistamme Kuopion työnantajavetoisuutta	Hakijoita / avoin työpaikka Työnantajan suositteluindeksi	Varhaiskasvatuksen rekrytointi-tyksikkö tehostaa rekrytointimarkkinointia ja oppilaitosyhteistyötä. Vahvistetaan mielikuvaa Kuopio-osta hyvänä työnantajana. Vähennetään määräaikaista palvelussuhteita ja osa-aikatyötä aina kun se on mahdollista. Mahdollistetaan sisäinen liikkuvuus. Kehitetään koulutusyhteistyötä korkeakoulujen kanssa.
4.2. Uudistuva johtaminen	Kehitämme laadukasta päätöksentekoa, johtamista sekä hyvää ilmapiiriä ja varmistamme toimivat rakenteet	Toimielinten itsearviointien kehitys	Työyksiköiden palaverit, suunnittelu- ja arviointipäivät toteutetaan pedagogisen johtamisen vuosikellon mukaisesti. Henkilöstö osallistetaan kehittämistyöhön. Johtamisen kehittäminen. Koulujen ja nuorisopalvelun tiimirakenteiden kehittäminen ja vahvistaminen.
4.2. Uudistuva johtaminen	Tuemme esimiestyötä ja kehitämme esimiesten osaamista	Johtamisen arvioinnit	Varhaiskasvatusyksiköiden johtajilla on esihenkilöiden työhyvinvointiryhmä, joka suunnittelee säännöllisesti työhyvinvointia tukevaa toimintaa. Jatkuva esimiestyön kehittäminen virasto- ja yksikötasolla muun muassa koulutuksen ja tiimitoiminnan avulla. Lukion rehtoreiden esimiestyötä tuetaan säännöllisillä koontumisilla, uusien rehtoreiden perehdyttämisellä ja mentoroinnilla, johtamiskoulutukseen osallistumisen tukemisella sekä mahdollisuudella työkiertoon.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Varmistamme henkilöstön osaamisen ja urakehityksen	Koulutuspäivät / htv Työkierto Sisäisesti täytetyt avoimet työpaikat	Henkilöstölle järjestetään täydennyskoulutusta koulutussuunnitelman mukaisesti. Varmistetaan koulutustarpeiden ja koulutussuunnitelmien vastaavuus. Täydennyskoulutuksen jatkuva kehittäminen myös alueellisessa yhteistyössä. Sisäinen liikkuvuus.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Lisäämme henkilöstön koettua työhyvinvointia ja myönteistä työnteekijäkokemusta	Työhyvinvointikysely Sairauspoissaolot	Yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat päivitetään vuosittain. Opettajien minäpystyvyyden kehittäminen koulutusten ja henkilökohtaisen kouluttautumis suunnitelman avulla. Tii- miopettajuuden lisääminen. Yksikkökohtaiset työhyvinvointisuunnitelmat päivitetään vuosittain. Järjestetään täydennyskoulutusta koulutussuunnitelman mukaisesti. Turvallisuus suunnitelmat ja riskienarvioinnit päivitetään vuosittain. To- teutetaan työhyvinvointipari- toimintaa. Henkilöstön osaa- mista kehitetään koulutuksen ja tutoroinnin/mentoroinnin avulla.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kannustamme henkilöstöä oman työn ja työyhteisön kehittämiseen. Tuemme kokeilukulttuuria ja kehitämme osallisuuden rakenteita/foorumeita.	Henkilöstön kehittämisaloitteiden määrä Etätöitä tehneet henkilöt ja etätyöpäivät	Hallinnollista työtä tekeville mahdollistetaan etätöiden tekeminen. Henkilöstö ja oppilaat mukana kehittämässä. Virastossa joustava mahdollisuus monipistetyöskentelyyn.
4.4. Kestävä talous	Kehitämme toimintaa ja talouttamme siten, että tulorahoitus mahdollistaa toimivat palvelut ja tarvittavat investoinnit	Vuosikate % poistoista Investointien tulorahoitus % Lainamäärä € / asukas	Palveluverkon optimointi. Digitaalisten palvelujen mahdollisuuksien selvittäminen.
4.4. Kestävä talous	Mitoitamme palveluverkostomme asiakastarpeen ja talouden kestä- kyvyn mukaistesti ja pidämme palvelutuotannon tarvitsemat kiinteistöt kunnossa	Tilakustannukset % kokonaiskus- tannuksista	Varhaiskasvatuspalvelujen kysyntää seurataan ja kehitetään palvelujen keskittämistä. Verkostoselvitys kouluverkon optimoimiseksi. Selvitetään aktiivisesti lukio- koulutuksen "koulu palveluna" konseptin toimivuutta Savilah- den kampuksella. Osana kaupungin talouden ta- sapainotusohjelmaa osallistu- taan aktiivisesti palveluverkos- ton tehokkuutta ja taloudelli- suutta edistävien ratkaisujen rakentamiseen.

Keskusvaalilautakunta

Määrärahat on varattu presidentinvaalien ensimmäiseen vaaliin 28.1.2024 ja tarvittaessa toiseen vaaliin 11.2.2024. Lisäksi määrärahat on varattu europarlamenttivaaleihin 9.6.2024. Valtio suorittaa presidentinvaalista ja europarlamenttivaaleista kunnille kertakorvauksen.

Määrärahat

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	289	210	720	510	242,9 %
TOIMINTAMENOT	-563	-410	-1 203	-793	193,4 %
TOIMINTAKATE	-274	-200	-483	-283	141,5 %

Tarkastustoimi

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan mm. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kaupungin ulkoisesta valvonnasta kuntalain, hallintosäännön ja tarkastustoimiston toimintasäännön mukaisesti. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi ja julkaista yhteenveto sidonnaisuuksista kaupungin verkkosivuilla.

Tarkastuslautakunnan alaisena hallinnon ja talouden tarkastusyksikkönä toimii tarkastustoimisto (2 htv), jonka tehtävänä on Kuopion kaupungin hallintosäännön 90 §:n mukaan valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat ja toteuttaa hallinnon ja talouden tarkastusta sekä avustaa tilintarkastajaa. Tarkastustoimiston tehtävistä säädetään tarkemmin tarkastustoimiston toimintasäännössä.

Kuntalain 121 §:n 6 kohdan ja Kuopion kaupungin hallintosäännön 84 §:n 4 kohdan mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on tehdä esitys tarkastuslautakunnan talousarvioksi.

Määrärahat

Tarkastustoimi	TP	TA+M	TA	Muutos €	Muutos-%
1000 €	2022	2023	2024	2023–2024	2023–2024
TOIMINTATULOT	0	0	0	0	
TOIMINTAMENOT	-265	-302	-323	-21	7,0 %
TOIMINTAKATE	-265	-302	-323	-21	7,0 %

Yleishallinto

Yleishallintoon sisältyvä toiminta palvelee koko kaupunkiyhteisöä. Talousarviokohta sisältää mm. kaupunginvaltuuston ja -hallituksen määrärahat, verotuskustannukset sekä keskitetysti maksettavat jäsenmaksut ja osuudet, henkilöstömenot, tukipalvelut ja avustukset. Lisäksi yleishallintoon on koottu ict- ja muiden kehittämishankkeiden määrärahat.

Kaupunginvaltuusto

Valtuuston toimintamenoihin on varattu 0,6 milj. euroa. Määräraha sisältää kaupunginvaltuuston puheenjohtajan käyttövarat 10 000 euroa. Valtuutettujen ja valtuustoryhmien tukemiseen on varattu yhteensä 75 000 euroa.

Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen ja kaupungin johdon toimintamenoihin on varattu yhteensä 2,2 milj. euroa. Toimintamenoihin sisältyy kaupunginhallituksen käyttövarausmääräraha 100 000 euroa. Määrärahoissa on huomioitu kaupunginhallituksen alaisen lähidemokratiajooston kehittämismääräraha 90 000 euroa. Pitäjäraatien toimintamenoihin on varattu 180 000 euroa ja perusturva- ja terveyslautakunnan toimintamenoihin 30 000 euroa.

Muu yleishallinto

Muu yleishallinto sisältää keskitetysti maksettavat jäsenmaksut ja osuudet 2 milj. euroa, josta Kuopion, Nilsin ja Juankosken kaupunkikeskustojen kehittämisyhdistysten avustusten osuus on yhteensä 85 000 euroa. Kaupungin myöntämiin tapahtuma-avustuksiin on varattu 0,9 milj. euroa. Keskitettyjen talous- ja palkkahallinnon tukipalveluiden määrärahavaraus on 1,7 milj. euroa ja ict-palveluiden varaus 2,8 milj. euroa. Verotuskustannuksiin on varattu 1,4 milj. euroa.

Kehittämishankkeet

Digikehittäminen sisältää keskitetyt strategiaa edistävät sekä teknisen infrastruktuurin kehittämiseen ja muihin teknologiaprojekteihin varattavat määrärahat. Lisäksi varataan määräraha lainsäädännöstä tai tekniikan ja lisenssien vanhenemisesta johtuviin ohjelmistojen kehittämisprojekteihin. Digikehittämisen toimintamenoihin on varattu yhteensä 1,15 milj. euroa.

Päätyvällä EU:n rakennerahastokaudella (2014–2020) Kuopion kaupunki on ollut toteuttamassa ja rahoittamassa yhteensä reilua sataa hanketta. Hankkeiden toteutusta jatkuu syksyyn 2023 asti. Kaupungin noin reilun 10 milj. euron rahoituksella on ollut vipuvoimaa yhteensä yli 74 milj. euron hankekokonaisuudelle. Suurin osa (yli 80 %) kaupungin hankerahoituksesta on kohdistunut kaupungin kasvun ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämiseen sekä työllisyyden parantamiseen. Kaupungin EU-hankkeista kooltaan suurimpia ovat olleet saavutettavuuteen ja vähähiilisyteen liittyvät investointihankkeet ja työllisyshankkeet.

Yleishallinnon kehittämisrahoitus (muut kehittämishankkeet) on pääosin varattu Kuopion strategian mukaisten EU-hankkeiden sekä Kuopion innovaatioekosysteemisopimuksen hankkeiden kuntarahoitukseen. Uusi rakennerahastokausi (Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027) pääsi käytännössä alkamaan kesällä 2022.

Yleishallinnon kehittämisrahoituksessa (muut kehittämishankkeet) on vuonna 2024 varauduttu rahoittamaan seuraavia hankkeita:

- Maaseudun kehittämiseen kohdistuvaa Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n toteuttamaa Leader-toimintaa
- Kuopion innovaatioekosysteemisopimuksen päätettyjä ja uusia hankkeita. Sopimuksessa painopisteinä ovat terveys- ja hyvinvointiteknologia sekä vesiklusteri.
- Pohjois-Savon osaajavetoimamalli-yhteistyöllä vaikuttavuutta -hanketta
- Talent Hub Eastern Finland
- Matkailullisesti merkittävien tapahtumien yhteistuotantomalli -hanketta

- Itä-Suomen yliopiston tekniikan lahjoitusprofessori (teknillinen fysiikka, sulautetut järjestelmät) 120 000 euroa/vuosi, yhteensä 600 000 euroa vuosina 2023–2027
- Energiatehokkuussopimuksen toimeenpanoa (sopimus 2017–2025)
- Kehittämisverkostojen osallistumismaksuja sekä muita pienempiä hankkeita
- Määrärahasta sitomatonta on yhteensä 390 000 euroa, josta 230 000 euroa ekosysteemisopimuksen uusiin hankkeisiin.

Muiden kehittämishankkeiden toimintakate on yhteensä 0,83 milj. euroa.

Henkilöstö ja henkilöstön kehittäminen

Henkilöstöpalveluihin on keskitetty määrärahavaraus 1,2 milj. euroa, joka sisältää varaukset mm. palvelussuhdepalveluiden ja yhteistoiminnan sekä työhyvinvoinnin edistämisen, palkitsemisen ja virkistytymisen osalta. Keskitetyt korotusvaraukset sisältävät kunta-alan eri sopimusalojen järjestelyerän ja kehittämisohjelman keskitetyn määrärahavarauksen 2,2 milj. euroa.

Määrärahat

Yleishallinto 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	7 068	1 539	2 293	754	49,0 %
TOIMINTAMENOT	-32 029	-16 599	-18 586	-1 987	12,0 %
TOIMINTAKATE	-24 961	-15 060	-16 293	-1 233	8,2 %

Kuopion Tilapalvelut

Kuopion Tilapalvelut on kirjanpidollinen taseyksikkö, jolta edellytetään nollatulosta ja 14,55 milj. euron peruspääoman korkoa. Tilapalvelujen vuoden 2024 tulostavoite poikkeaa nollatasosta ja on 822 000 euroa positiivinen. Tavoitteen asettuminen näin korkealle johtuu teknisestä muutoksesta leasing-vuokrien talousarviokäsittelyssä ja työttömyysvakuutusmaksuprosentin alentamisesta.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kuopion Tilapalvelut on vuokrannut kaupungin omistamissa rakennuksissa olevat sote- ja pelatilat Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Vuokrattujen tilojen kokonaismäärä on 94 000 brm² ja vuokratulo noin 15,8 milj. euroa vuodessa. Kaupungin on valmistettava ko. rakennusten yhtiöittäminen ja ratkaistava niiden omistuksen tulevaisuus vuoteen 2027 mennessä.

Ukrainan kriisi ja Venäjälle asetetut pakotteet vaikuttavat edelleen mm. rakennusmateriaalien saatavuuteen, toimitusvarmuuteen ja hintatasoon. Rakennusalan suhdanne kääntyi laskuun asuntorakentamisen jyrkän vähentymisen myötä. Yhteistoiminnallisilla hankemuodoilla hyödynnetään suhdanteiden muutoksen takia lisääntynyt tarjonta, halitsemaan hankkeisiin liittyviä kustannusriskejä ja hyödyntämään suhdannemuutoksesta johtuvat rakennuskustannusten alennot.

Energiakustannusten nousu jatkuu ja vaikuttaa eniten rakennusten lämmityskustannuksiin ja sähkön ostohintaan. Energiahinnan nousun vaikutusta vähennetään laaditun energian säästöohjelman toimenpiteiden avulla.

Monipaikkainen työskentely on alentanut toimistotilojen käyttöastetta, joka mahdollistaa toimistotilojen tilatehokkuuden nostamisen ja luopumista ulkoa vuokratuista tiloista. Työskentely-ympäristöjen suunnitellussa otetaan etätyöskentelyn myötä vähentynyt tilatarve huomioon.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tilatehokkuuden parantaminen on kaupunkitasoinen yhteinen tavoite. Uusien toimitilahankkeiden ja nykyisten tilojen muutossuunnittelussa tilojen monikäyttöisyys ja muuntojoustavuus huomioidaan.

Kaupungin palvelutuotannolle tarpeettomista tiloista luovutaan myymällä ja purkamalla rakennuksia. Kohteet ja aikataulutus ohjelmoidaan kaupungin tuottavuusohjelmassa.

Resurssiviisautsuhjelman tavoitteet ja vähähiilisyyden edistäminen huomioidaan rakentamisessa ja rakennusten ylläpidossa. Tavoitteena on energian käytön vähentäminen kaikissa toimitiloissa ja uusiutuvan energian osuuden lisääminen energiantuotannossa.

Toimitilahankemalleja kehitetään hankkeelle asetettujen laadullisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankintamallien vertailu tehdään kaikissa toimitilahankkeissa ennen rakentamispäätöstä.

Jatkamme hyvää yhteistyötä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa sote- ja pela-toimintojen rakennusten vuokraukseen liittyen.

Henkilöstösuunnittelu

Kuopion Tilapalveluiden henkilöstön merkittävä eläköityminen huomioidaan henkilöstösuunnittelussa ja tulevien rekrytointien käynnistämässä. Henkilöstösuunnittelussa huomioidaan tehtävien sisältö ja vastuut, avoimien tehtävien täyttäminen. Tavoitteena on varmistaa toiminnan vaatima osaaminen ja henkilöstöresurssit.

Työhyvinvointiin panostetaan, henkilöstön monitaitoisuutta ja osaamista edistetään sekä tuetaan monipaikkaista työskentelykulttuuria. Näillä toimenpiteillä varmistetaan henkilöstön jaksaminen.

Määrärahat

Kuopion Tilapalvelut 1000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos € 2023–2024	Muutos-% 2023–2024
TOIMINTATULOT	104 539	104 962	111 583	6 621	6,3 %
TOIMINTAMENOT	-67 162	-66 730	-72 043	-5 313	8,0 %
TOIMINTAKATE	37 377	38 232	39 540	1 308	3,4 %

Tilapalvelut

TULOSLASKELMA (1 000 €)	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024
Liikevaihto	103 947	104 094	110 752
Liiketoiminnan muut tuotot	592	868	831
	104 539	104 962	111 583
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-11 582	-16 569	-14 727
Palvelujen ostot	-31 111	-30 200	-33 428
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-42 693	-46 769	-48 155
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-2 306	-2 430	-2 411
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-1 111	-420	-411
Muut henkilösivukulut	-92	-102	-75
Henkilöstökulut yhteensä	-3 509	-2 952	-2 896
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-22 549	-22 906	-24 214
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-22 549	-22 906	-24 214
Liiketoiminnan muut kulut	-20 960	-17 009	-20 992
Liikeliiketoiminta (-alijäämä)	14 828	15 326	15 326
Rahoitustuotot ja -kulut			
Kunnalle maksetut korkokulut	-215		
Korvaus peruspääomasta	-14 550	-14 550	-14 550
Muut rahoituskulut	-7		
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-14 771	-14 550	-14 550
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	57	776	776
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	57	776	776
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	42	42	46
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	99	818	822

HYVINVOIVA JA YHTEISÖLLINEN KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Parannamme arjen turvallisuutta ja ympäristön esteettömyyttä	Katuturvallisuusindeksi Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttä-neillä	Tilat suunnitellaan esteettö-miksi. Kiinteistöjen ylläpidossa varmistetaan tilojen käytettä-vyys ja turvallinen käyttö.
1.1. Elinympäristö ja osallisuus	Lisäämme aktiivisuutta ja yhtei-söllisyyttä tukevia kohtaamispaik-koja ja luonnon saavutettavuutta	Virkistys- ja urheilualueiden määrä / 1000 asukasta Asukastoiminnan ja nuorisotilojen kävijämäärät	Lisätään tilojen yhteiskäyttöä. Parannetaan tilojen saavutetta-vuutta edistämällä digitaalista tilanvarauspalvelun käyttöön-ottoa.

ILMASTO- JA RESURSSIVIISAS KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta-voite	Mittari	Toimenpiteet
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Edistämme puurakentamista mm. kaavoituksen keinoin	Toteutuneet puurakennushank-keet	Edistetään puun käyttöä raken-nusmateriaalina toimitilaraken-tamisessa.
3.1. Kiertotalous ja resurssiviisaus	Hankintamme ovat vastuullisia ja hiilineutraaleja	Ympäristökriteerit sisältävät kil-pailutukset (M€/v, kpl/v, %)	Selvitetään toimitilahankkei-den hiilijalanjälki uudiskoh-teissa.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Tehostamme energiankäyttöä 10 prosenttia ja lisäämme uusiutu-vien energiamuotojen käyttöä	Sähkön ja lämmön ominaiskulut-tus kaupungin kiinteistöissä (kWh / r-m3) Uusiutuvan energian osuus tuote-tusta energiasta (%)	Toteutetaan laaditun energian-säästöohjelman toimenpiteet. Uusissa toimitilahankkeissa sel-vitetään uusiutuvan energian käyttömahdollisuudet. Raken-namme vuosittain vähintään yhden aurinkovoimalan.
3.4. Huoltovarmuus ja kriisinsietokyky	Teemme aktiivisesti toimia ilmas-tonmuutoksen hillitsemiseksi ja il-mastoriskien (mm. sään ääri-il-miöt) pienentämiseksi	CO ₂ -päästöt / asukas (t CO ₂ -ekv / as)	Päivitetään toimitilojen suun-nitteluohjeisto huomioiden il-mastonmuutoksen vaikutukset. Kiinteistöjen ylläpidossa huo-mioidaan ilmastomuutoksen vaikutukset.

UUDISTUVA JA YHDESSÄ TEKEVÄ KUOPIO

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova ta-voite	Mittari	Toimenpiteet
4.1. Sujuva ja uudis-tuva toiminta	Kehitämme palvelujamme (ml. digipalvelut) asiakaslähtöisesti ja ratkaisukeskeisesti organisaatio-rajat ylittäen ja teemme aktiivista verkostoyhteistyötä palvelujen kehittämiseksi	Palvelujen digitalisaatioaste Tyytyväisyys palveluihin	Riistaveden yhtenäiskoulun ko-kemusten perusteella lisäämme tilojen saavutettavuutta ja mo-nikäyttöisyyttä digitalisaation avulla.

Strategialinkitys	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Mittari	Toimenpiteet
4.2. Uudistuva johtaminen	Vahvistamme Kuopion työnantajavetoisuutta	Hakijoita / avoin työpaikka Työnantajan suositteluindeksi	Kehitetään Kuopion kaupungin työnantajamielikuvaa yhdessä kaupungin muiden yksiköiden kanssa.
4.2. Uudistuva johtaminen	Kehitämme laadukasta päätöksentekoa, johtamista sekä hyvää ilmapiiriä ja varmistamme toimivat rakenteet	Toimielinten itsearviointien kehitys	Parannetaan toimitilahankkeiden valmistelun laatua.
4.2. Uudistuva johtaminen	Tuemme esimiestyötä ja kehitämme esimiesten osaamista	Johtamisen arvioinnit	Kannustetaan esimiehiä osallistumaan koulutuksiin ja kehittämään omaa johtamisosaamistaan.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Varmistamme henkilöstön osaamisen ja urakehityksen	Koulutuspäivät / htv Työkierto Sisäisesti täytetyt avoimet työpaikat	Pidetään säännöllisesti henkilöstön kehityskeskustelut ja mahdollistetaan ammatillinen kehittyminen.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Lisäämme henkilöstön koettua työhyvinvointia ja myönteistä työntekijäkokemusta	Työhyvinvointikysely Sairauspoissaolot	Kehitetään yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä Tilapalveluiden sisällä ja kaupungin muiden yksiköiden välillä.
4.3. Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kannustamme henkilöstöä oman työn ja työyhteisön kehittämiseen. Tuemme kokeilukulttuuria ja kehitämme osallisuuden rakenteita/foorumeita.	Henkilöstön kehittämisaloitteiden määrä Etätyötä tehneet henkilöt ja etätyöpäivät	Laaditaan yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmat ja tavoitteet yhteistyössä henkilöstön kanssa. Mahdollistetaan monipaikkainen työskentely.
4.4. Kestävä talous	Mitoitamme palveluverkostomme asiakastarpeen ja talouden kestävyyn mukaistesti ja pidämme palvelutuotannon tarvitsemat kiinteistöt kunnossa	Tilakustannukset % kokonaiskustannuksista	Ylläpidetään palveluverkoston kiinteistöjä huoltosuunnitelman mukaisesti. Osana kaupungin talouden tasapainotusohjelmaa osallistutaan aktiivisesti palveluverkoston tehokkuutta ja taloudellisuutta edistävien ratkaisujen rakentamiseen.

Palvelualueet ja taseyksikkö 2024

1 000 €	TP 2022	TA+M 2023	TA 2024	Muutos-% TA 24/TA+M 23
ELINVOIMA- JA KONSERNIPALVELUT				
TOIMINTATUOTOT	13 593	1 805	2 630	45,7 %
TOIMINTAKULUT	-38 698	-29 972	-32 291	7,7 %
TOIMINTAKATE	-25 105	-28 167	-29 661	5,3 %
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN PALVELUALUE				
TOIMINTATUOTOT	65 748	65 422	70 271	7,4 %
TOIMINTAKULUT	-63 647	-65 248	-70 696	8,3 %
TOIMINTAKATE	2 101	174	-425	-344,3 %
HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN PALVELUALUE				
TOIMINTATUOTOT	11 613	12 569	14 869	18,3 %
TOIMINTAKULUT	-55 881	-59 551	-64 051	7,6 %
TOIMINTAKATE	-44 267	-46 982	-49 182	4,7 %
KASVUN JA OPPIMISEN PALVELUALUE				
TOIMINTATUOTOT	13 970	13 825	13 025	-5,8 %
TOIMINTAKULUT	-235 844	-251 600	-257 709	2,4 %
TOIMINTAKATE	-221 874	-237 775	-244 684	2,9 %
KESKUSVAALILAUTAKUNTA				
TOIMINTATUOTOT	289	210	720	242,9 %
TOIMINTAKULUT	-563	-410	-1 203	193,4 %
TOIMINTAKATE	-274	-200	-483	141,5 %
TARKASTUSTOIMI				
TOIMINTATUOTOT				
TOIMINTAKULUT	-265	-302	-323	7,0 %
TOIMINTAKATE	-265	-302	-323	7,0 %
YLEISHALLINTO				
TOIMINTATUOTOT	7 068	1 539	2 293	49,0 %
TOIMINTAKULUT	-32 029	-16 599	-18 586	12,0 %
TOIMINTAKATE	-24 961	-15 060	-16 293	8,2 %
YDINKAUPUNKI YHTEENSÄ				
TOIMINTATUOTOT	112 280	95 370	103 808	8,8 %
TOIMINTAKULUT	-426 927	-423 681	-444 858	5,0 %
TOIMINTAKATE	-314 647	-328 311	-341 050	3,9 %
TILAPALVELUT				
TOIMINTATUOTOT	104 539	104 810	111 583	6,5 %
TOIMINTAKULUT	-67 162	-66 578	-72 043	8,2 %
TOIMINTAKATE	37 377	38 232	39 540	3,4 %
KUOPION KAUPUNKI YHTEENSÄ				
TOIMINTATUOTOT	216 819	200 180	215 391	7,6 %
TOIMINTAKULUT	-494 089	-490 259	-516 901	5,4 %
TOIMINTAKATE	-277 270	-290 079	-301 510	3,9 %

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelman lukuohje

Tuloslaskelmaosan määrärahat sisältyvät vähennyslaskukaavan muotoiseen tuloslaskelmaan, joka on esitetty viereisellä sivulla.

Toimintatulot sisältävät palvelualueiden ja taseyksiköiden tuloarviot, jotka kohdistetaan talousarviovuodelle suori-teperusteisesti. Toimintatulot saadaan joko vastikkeena annetuista palveluista tai avustuksena, tukena tai korvauk-sena tehtävien suorittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Talousarviossa sisäiset tulot ovat tuloarvioissa mukana.

Toimintamenot yhteenlaskettu määrä on ydinkaupungin eri palvelualueiden toimintaa sitova menomääräraha. Ta-varoiden ja palvelujen hankinnasta aiheutuvat menot budjetoidaan pääsääntöisesti arvonnlisäverottomina. Toiminta-kate osoittaa paljonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Talousarviossa sisäi-set menot ovat määrärahoissa mukana.

Toimintakate on palvelutoiminnan osalta miinusmerkkinen.

Vuosikate on kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos. Vuosikate osoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet menot eli käyttöomaisuuden poistot. Ennen vuosikatetta esite-tään vain säännönmukaisen toiminnan tulot ja menot. Satunnaisten tulojen ja menojen siirtämisellä vuosikatteen jälkeen pyritään vuosikatteen vertailtavuuteen eri vuosien ja eri kuntien välillä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksetettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksen käsittelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

Tuloslaskelma 2024
(sisältää sisäiset erät)

	Ydinkaupunki							Taseyksikkö		
	Elinvoima- ja konserni- palvelut	Kaupunki- ympäristön palvelualue	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	Kasvun ja oppimisen palvelualue	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- toimi	Yleishallinto	Ydinkau- punki	Tilapalvelut	Ydinkaupunki ja taseyksikkö yhteensä
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
TOIMINTATULOT	2 630	70 271	14 869	13 025	720		2 293	103 808	111 583	215 391
Myyntitulot	580	21 597	1 545	3 162	720		1 151	28 755	370	29 125
Maksutulot		15 322	6 766	3 886				25 974		25 974
Tuet ja avustukset	1 936	3 549	1 291	5 530			434	12 740	8	12 748
Vuokratulot	2	24 565	4 806	379			633	30 385	110 410	140 795
Muut toimintatulot	112	5 238	461	68			75	5 954	795	6 749
TOIMINTAMENOT	-32 291	-70 696	-64 051	-257 709	-1 203	-323	-18 586	-444 858	-72 043	-516 901
Henkilöstömenot	-14 427	-15 082	-22 336	-139 054	-912	-202	-3 852	-195 864	-2 896	-198 760
Palvelujen ostot	-4 361	-50 237	-7 999	-49 176	-232	-112	-11 168	-123 285	-33 428	-156 713
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-115	-2 186	-2 252	-4 453	-2	-1	-26	-9 035	-14 727	-23 762
Avustukset	-11 885	-1 370	-4 111	-4 362			-2 055	-23 783		-23 783
Vuokramenot	-1 413	-1 520	-27 138	-60 500	-57	-8	-622	-91 258	-20 684	-111 942
Muut toimintamenot	-90	-301	-216	-165			-863	-1 634	-308	-1 942
TOIMINTAKATE	-29 661	-425	-49 182	-244 684	-483	-323	-16 293	-341 050	39 540	-301 510
Verotulot								298 900		298 900
Valtionosuudet								32 300		32 300
Rahoitustulot										
Korkotulot								12 490		12 490
Muut rahoitustulot								6 866		6 866
Rahoitusmenot										
Korkomenot								-11 508		-11 508
Muut rahoitusmenot								-60		-60
Peruspääoman tuotto								14 550	-14 550	
VUOSIKATE								12 488	24 990	37 478
Poistot ja arvonalentumiset								-33 811	-24 214	-58 025
TILIKAUDEN TULOS								-21 323	776	-20 547
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)								8	46	54
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ								-21 315	822	-20 493

Tuloslaskelmaosa

Vuoden 2024 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotuksena muodostuva toimintakate on 301,5 milj. euroa negatiivinen. Vuoden 2023 muutettuun talousarvioon verrattuna toimintakate kasvaa 3,9 % eli noin 11 milj. euroa.

Vuoden 2023 tilinpäätösennusteeseen verrattuna verorahoitus pienenee noin 8 milj. euroa. Vuoden 2023 verotuloihin sisältyy kertaluontoisia erä, jotka tulevat vuoden 2022 veroprosentteihin perustuvista tilityksistä, mm. joulukuussa palkansaajilta perityistä ennakkoveroista ja syksyllä 2023 valmistuvasta vuoden 2022 verotuksesta. Valtionosuuksiin vaikuttaa hyvinvointialuesiirtymään liittyvien siirtolaskelmien päivitys vuoden 2022 kuntien tilinpäätöstietojen pohjalta. Kuopion kaupungin lisäleikkaus on 5 milj. euron suuruinen. Lisäksi takautuvasti vaikuttaa myös leikkauksen 2023 osuus, puolet vuonna 2024 ja puolet 2025, yhteensä sekin 5 milj. euroa.

Rahoitustulot muodostuvat mm. osingoista, takausmaksuista ja Tilapalvelujen peruspääoman tuotosta. Korkotulot ovat pääasiassa kaupungin tytäryhteisöille myöntämien lainojen korkoja. Korkomenot pitkäaikaisista lainoista ovat merkittävässä kasvussa korkotason noustua, korkomenoja arvioidaan maksettavan 2,4 milj. euroa vuotta 2023 enemmän.

Edellä mainittujen erien jälkeen muodostuva vuosikate on 37,5 milj. euroa vuonna 2024. Vuosikate kattaa poistot 65 %:sti. Poistojen määrä kasvaa vuosi vuodelta korkean investointitason vuoksi. Tulevina vuosina valmistuu suuria hankkeita, joiden poistot alkavat vaikuttaa täysimääräisesti tuloslaskelmaan.

Tuloslaskelmaan 2024 syntyy -20,5 milj. euron alijäämä.

Vuosien 2025–2027 laskelmiin on sisällytetty TE-palvelut -uudistuksen vaikutus yhtä suurena nettomenojen ja valtionosuuksien lisäyksenä.

Suunnitelmavuosina 2025–2027 talouden liikkumavaraa on kasvatettava talouden tasapainotustoimenpitein. Kaupunki tarvitsee pysyviä ratkaisuja menokasvun ja verorahoituksen kehityksen välisen epäsuhdan korjaamiseen. Normaalin kustannusten kasvun oletuksilla kaupunki tekisi yli 20 milj. euron alijäämän tulevinakin vuosina. Vuosikate on nostettava sellaiselle tasolle, että se riittää kattamaan poistot. Samalla velkaantumisen kasvu saadaan kuriin.

KUOPION KAUPUNGIN TULOSLASKELMA (milj. euroa)
(sisältää taseyksikön, sisältää sisäiset erät)

	Talous- arvio + M 2023 M€	Ennuste KH 25.9. 2023 M€	Talous- arvio 2024 M€	Muutos vrt. TPE 2023 %	Talous- suunnitelma 2025 M€	Talous- suunnitelma 2026 M€	Talous- suunnitelma 2027 M€
Toimintatulot	200,3	199,9	215,4	7,8 %	225,5	231,0	236,8
Myyntituotot	26,5	26,7	29,1	9,1 %			
Maksutuotot	22,7	19,8	26,0	31,3 %			
Tuet ja avustukset	12,0	12,2	12,7	4,1 %			
Vuokratuotot	129,4	129,4	140,8	8,8 %			
Muut tuotot	9,8	11,7	6,7	-42,4 %			
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,0					
Toimintamenot	-490,4	-493,9	-516,9	4,7 %	-545,2	-554,0	-564,0
Henkilöstömenot	-192,8	-194,5	-198,8	2,2 %			
<i>Palkat</i>	-152,2	-153,6	-159,8	4,0 %			
<i>Eläkemenot</i>	-34,1	-34,4	-34,1	-0,8 %			
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-6,4	-6,5	-4,9	-24,5 %			
Palvelujen ostot	-145,1	-146,3	-156,7	7,1 %			
Aineet, tavarat ja tarvikkeet	-25,2	-23,5	-23,8	0,9 %			
Avustukset	-23,7	-24,7	-23,8	-3,6 %			
Vuokramenot	-101,8	-103,2	-111,9	8,5 %			
Muut toimintamenot	-1,7	-1,7	-1,9	12,4 %			
TOIMINTAKATE	-290,1	-294,0	-301,5	2,6 %	-319,7	-323,0	-327,2
Verotulot	307,0	307,0	298,9	-2,6 %	308,0	321,9	332,3
Valtionosuudet	39,1	39,3	32,3	-17,8 %	51,6	56,6	56,3
Rahoituserät, netto	8,6	9,4	7,8	-16,8 %	5,5	3,7	2,8
<i>Korkotulot</i>	10,7	12,6	12,5		12,4	12,3	12,3
<i>Muut rahoitustulot</i>	19,9	20,5	21,4		21,0	21,0	20,9
<i>Korkomenot</i>	-7,4	-9,1	-11,5		-13,2	-14,9	-15,8
<i>Muut rahoitusmenot</i>	-14,6	-14,6	-14,6		-14,6	-14,6	-14,6
VUOSIKATE	64,6	61,6	37,5		45,5	59,2	64,1
Poistot	-54,9	-55,0	-58,0		-59,9	-62,0	-63,0
Satunnaiset	0,0	0,0					
TULOS	9,7	6,6	-20,5		-14,4	-2,8	1,1
Poistoero	0,1	0,1	0,1		0,0	0,0	0,0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	9,7	6,6	-20,5		-14,4	-2,8	1,1

Investointiosa

Investointiosan esitystapa

Talousarvion investointiosassa esitetään ydinkaupungin ja Tilapalvelujen investoinnit hankkeittain. Hanke on pääsääntöisesti toimielimen vastuulla oleva käyttöomaisuuden hankinta- tai perusparannuskokonaisuus. Hankkeesta tai hankeyhdistelmästä on esitetty hankkeen kustannusarvio, aikaisemmin käytetyt määrärahat, myönnettävä määräraha sekä mahdollinen perustelu. Yhdyskuntarakentamisen hankekokonaisuuksia on avattu suurimpien määräraha vaikutusten osalta vuodelle 2024.

- Investointiesityksiä on sopeutettu ja hankkeita on ollut välttämätöntä lykätä, jotta kaupungin nettovelkaantumista on voitu hillitä.
- Talousarvion investointiosassa investointihankkeiden tai hankekokonaisuuksien menot esitetään bruttomääräisinä.
- Investointiosan tuloksi merkitään investointien rahoittamiseen arvioidut rahoitusosuudet sekä käyttöomaisuuden myyntien osalta myytävien kohteiden tasearvo.
- Arvioidut luovutusvoitot tai -tappiot budjetoidaan käyttötalousosaan ja ne vaikuttavat rahoituslaskelmaan.
- Investointiosassa kaupunginvaltuustoa sitovia ovat talousarviovuoden 2024 määrärahat ja tuloarviot.

Investointiosa

Investoinnit 1 000 €				TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	2024-2027
ICT-hankinnat									
Tietokoneohjelmistot									
Kaupunginhallitus		Menot	-99			-20	-20	-20	-60
Tietokone- ja viestintälaitteet									
Kaupunginhallitus		Menot	-692	-670	-480	-480	-480	-480	-2 110
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta		Menot	-150	-86	-150	-150	-150	-150	-536
Kasvun ja oppimisen lautakunta		Menot	-1 490	-1 618	-1 200	-2 100	-1 750	-1 750	-6 668
Menot yht.			-2 431	-2 374	-1 850	-2 750	-2 400	-2 400	-9 374
Maa- ja vesialueet									
		Tulot	1 500	500	500	500	500	500	2 000
		Menot	-12 200	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-12 000
		Netto	-10 700	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-10 000
Yhdyskuntarakentaminen									
Lähiliikuntapaikat		Menot	-100	-50					-50
Satamat		Menot	-80	-130	-80	-80	-80	-80	-370
Kunnallistekniikka		Rah.osuus	3 000	2 350	1 000	2 500	1 500	7 350	
		Menot	-24 130	-29 150	-29 010	-23 060	-27 310	-108 530	
	- josta Hiltulanlahti			-3 200					
	- josta Levänen			-2 200					
	- josta Savilahti			-4 500					
	- josta Siikalahti			-2 500					
	- josta muut kohteet			-16 750					
		Netto	-21 130	-26 800	-28 010	-20 560	-25 810	-101 180	
		Rah.osuus		195					195
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet		Menot	-4 680	-3 670	-4 505	-8 340	-6 470	-22 985	
		Netto	-4 680	-3 475	-4 505	-8 340	-6 470	-22 790	

Investoinnit 1 000 €			TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	2024-2027
Liikuntapaikat		Rah.osuus		450	1 250			1 700
		Menot	-4 000	-3 080	-4 500	-4 650	-4 710	-16 940
		Netto	-4 000	-2 630	-3 250	-4 650	-4 710	-15 240
		Tulot yht.	3 000	2 995	2 250	2 500	1 500	9 245
		Menot yht.	-32 990	-36 080	-38 095	-36 130	-38 570	-148 875
		Netto	-29 990	-33 085	-35 845	-33 630	-37 070	-139 630
Koneet ja kalusto								
Kaupunginhallitus		Menot		-20				-20
Kaupunkirakennelautakunta		Menot	-55	-140	-55	-55	-55	-305
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta		Menot	-1 093	-1 645	-950	-980	-1 050	-4 625
Kasvun ja oppimisen lautakunta		Menot	-2 692	-1 141	-1 800	-3 900	-3 250	-10 091
		Menot yht.	-3 840	-2 946	-2 805	-4 935	-4 355	-15 041
Muut aineelliset hyödykkeet								
		Menot	-80	-80	-80	-80	-80	-320
Osakkeet ja osuudet								
Kuopion Energia Oy:n pääomanpalautus		Tulot	1 600	1 600	1 600	1 600	1 600	6 400
Muut osakkeet ja osuudet		Tulot	20	10	10	10	10	40
		Menot	-915	-925	-930	-1 010	-1 010	-3 875
		Tulot yht.	1 620	1 610	1 610	1 610	1 610	6 440
		Menot yht.	-915	-925	-930	-1 010	-1 010	-3 875
		Netto	705	685	680	600	600	2 565
Ydinkaupungin investoinnit yhteensä								
		Tulot	6 120	5 105	4 360	4 610	3 610	17 685
		Menot	-52 456	-45 405	-46 760	-47 905	-49 415	-189 485
		Netto	-46 336	-40 300	-42 400	-43 295	-45 805	-171 800

Investoinnit 1 000 €				TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	2024-2027
Tilapalvelut									
Talorakennus				Koko hanke					
Kasvun ja oppimisen palvelualue (koulut ja nuorisotilat)									
Riistaveden kouluratkaisu	uusi	13 600	-6 560						
Syvänniemen alakoulu ja päiväkotit (0-2)	vuokra		-50						
Pirtin koulu	uusi	31 000	-800	-6 570	-14 600	-9 700			-30 870
Minna Canthin yläkoulu (Mölymäki)	uusi	32 000		-500	-6 000	-17 000		-8 500	-32 000
Hatsalan klassillinen koulu (korvaava uudisrakennus)	uusi	34 000	-400			-800		-6 000	-6 800
Lippumäen/Jynkänlahden koulu	uusi/peko	31 000						-800	-800
Lyseon peruskorjaus	peko	16 000				-100		-4 400	-4 500
Alakouluverkoston tulevat ratkaisut	uusi	19 000				-250		-2 400	-2 650
		176 600	-7 810	-7 070	-20 600	-27 850		-22 100	-77 620
Kasvun ja oppimisen palvelualue (päiväkodit)									
Länsi-Puijon päiväkotiratkaisu	uusi	5 450	-100		-300	-2 600		-2 550	-5 450
Jynkän päiväkotit, 6 r	uusi	6 800	-300	-4 000	-2 700				-6 700
Pyörön päiväkotit, 10 r	uusi	10 000	-500	-4 900	-4 800				-9 700
Sinikellon päiväkotit, 10 r	uusi	9 800	-5 500	-4 300					-4 300
Saarikellon päiväkotit, 6 r	uusi	6 800	-200	-300	-3 200	-3 200			-6 700
Kaarehovin päiväkotit, 6 r	uusi	6 800				-200		-3 300	-3 500
Kantakaupungin päiväkotiratkaisu		4 000						-300	-300
		49 650	-6 600	-13 500	-11 000	-6 000		-6 150	-36 650

Investoinnit 1 000 €			TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	2024-2027
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue			Koko hanke					
Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus, väestönsuoja	uusi	50 200	-18 000	-15 700				-15 700
Velvoiteautopaikat		4 000		-3 960				-3 960
Pääkirjaston yläpohjan peruskorjaus	peko	1 500	-1 500					
Taidemuseon kokoelmatilat	uusi	3 400	-1 700					
Väinölänniemen katsomon peruskorjaus	peko	1 000					-1 000	-1 000
Väestösuojien peruskorjaukset	peko	2 800	-200	-200	-200	-200	-200	-800
		62 900	-21 400	-19 860	-200	-200	-1 200	-21 460
Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat				-60	-60	-60	-60	-240
Pienet peruskorjauskohteet				-7 000	-3 500	-6 500	-6 000	-22 000
Tulot			Koko hanke					
Kiinteistöjen myynnit			1 600	500	200	200	200	1 100
Savilahden liikunta- ja tapahtumakeskus, OKM:n avustus		750	525					
Taidemuseon kokoelmatilat, OKM:n avustus		700	420					
Puijon lämmitystapamuutos, ARA tuki		250	250					
Pyöräpysäköinnin edistäminen, Traficom:n avustus				90				90
Tulot yhteensä			2 795	590	200	200	200	1 190
Tilapalvelut yhteensä								
			Tulot	2 795	590	200	200	1 190
			Menot	-42 870	-43 990	-38 360	-40 110	-157 970
			Netto	-40 075	-43 400	-38 160	-39 910	-156 780

Investoinnit 1 000 €			TA+M 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	2024-2027
Investoinnit yhteensä								
	Tulot		8 915	5 695	4 560	4 810	3 810	18 875
	Menot		-95 326	-89 395	-85 120	-88 015	-84 925	-347 455
	Netto		-86 411	-83 700	-80 560	-83 205	-81 115	-328 580

Elinkaari- ja vuokrahankkeet 1 000 €				TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	2024-2027
Tilapalvelut				Koko hanke					
Kasvun ja oppimisen palvelualue (koulut ja nuorisotilat)									
Hiltulanlahden koulu, 2.vaihe (elinkaarisopimus)	vuokra	2 100	x						
Jynkän koulu, laajennus	vuokra	2 600	x		x				
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue									
Keskuskentän jalkapallostadion	vuokra	16 400	150		x	x			

Lisätietoja investoinneista

Maa- ja vesialueiden hankinnat

Maanhankintaa jatketaan kaupungin tulevilla kasvualueilla. Lisäksi maata hankitaan yksittäisinä alueina täydennysrakentamisen turvaamiseksi asumista ja elinkeinotoimintaa varten.

Yhdyskuntarakentaminen

Infran rakentaminen jatkuu keskeisillä kaupunkikehitysalueilla kuten Savilahti, Asemanseutu, Mölymäki ja Hiltulanlahti. Savilahden alueella rakentamisen pääpaino on siirtynyt Savilahdentien valmistumisen myötä Vanhan Varikon alueelle. Asemanseudun kokonaisuudessa tehdään Väyläviraston ratapihauudistukseen liittyviä töitä. Tavararatapihalle tehdään tarvittavat alitukset Vanhan aseman alueen infralle. Tahkon keskustan rakentaminen käynnistyy.

Savilahti

Savilahden alueella jatketaan yhdyskuntatekniikan rakennustöitä. Vanhan Varikon alueella (Lohkareen alue) rakentaminen jatkuu 2024. Uutena kohteena 2024 alkaa Neulaniementien saneeraus välillä Savilahdentie - Sarastuskaari.

Ydinkeskustan hankkeet

Asemanseudun rakentaminen jatkuu Puijonkadun peruskorjauksella välillä Puutarhakatu – Asemakatu sekä moottoritien ylittävän sillan saneerauksella. Kaupunkialueen liikenneturvallisuutta parannetaan erilaisten hankkeiden ja toimenpiteiden avulla. Yksi vaikuttavimmista hankkeista on uuden alikulun rakentaminen radan alitse Niiralaan korvaamaan ahdasta jalankulku ja pyöräilyväylää Niiralankadulla. Mölymäen alueella on käynnissä kolme erillistä infrarakentamishanketta, jotka jatkuvat 2024. Hankkeista Kaartokadun rakentaminen on jaksottunut usealle vuodelle, ja liikuntapuisto sekä Martti Merenmaanpuisto valmistuvat 2024 aikana.

Katujen ja siltojen peruskorjaukset

Vuonna 2024 aloitetaan viisikymmentä vuotta vanhojen siltojen saneeraaminen. Ensimmäisenä saneerataan moottoritien ylittävä silta Puijonkadulla. Seuraavana tulevat Karjalankadun sillat moottoritien ja Puijonlaaksontien yli, joiden suunnitelmat tehdään vuoden 2024 aikana. Myös Kullervonkadun silta radan ylitse sekä Leväsellä olevan moottoritien ylittävä silta ovat lähivuosien kohteita.

Täydennysrakentaminen

Jynkän Kivilammen alueen rakentaminen aloitetaan niin, että asuinrakentamisen hankkeet voi käynnistyä. Vanhan Aseman alueella ja Itkonniemellä suunnittelu jatkuu.

Asuinalueiden rakentaminen

Saaristokaupunki

Saaristokaupungissa rakentaminen jatkuu vielä Lehtoniemen alueiden viimeistelytöillä.

Hiltulanlahti

Hiltulanlahden 3-alueen rakentaminen jatkuu vuonna 2024 ja Hiltulanlahden Vaittilan alueen vihertyöt jatkuvat kiinteistöörakentamisen aikataulussa.

Petosen alue

Petosen alueella uusitaan Ylä-Pirtin korttelileikkipaikka. Lisäksi saneerataan Litmasenlammen puistot sekä käytäväverkostot ja aloitetaan vesialueiden peruskunnostus.

Liikuntapaikat

Puijon alue

Puijon ja Antikkalan alueelle on käynnistynyt lumetusvesilinjojen suunnittelu. Nykyinen vedenotto lumetukselle on Puijolla ollut kaupungin vesijohtoverkosta ja jatkossa lumetusvedet otetaan Kallavedestä ja/tai Iso-Valkeisesta.

Lähiliikuntapaikat sekä ulkoilu- ja leikkipaikat

Sopenpuiston ja TuuttiPuiston lähiliikuntapaikkojen rakentaminen vuoden 2024 aikana.

Elinkeinoiniin liittyvät hankkeet

Tasavallankadun varren alueella rakentaminen keskittyy Saaristokadun ja Tehdaskadun sekä Saaristokadun ja Siikarannan risteysalueille. Tehdaskadun infran rakentamisen yhteydessä varaudutaan rakentamaan tarvittavat liittymät Keskon kauppakeskushankkeelle.

Etelä-Kuopiossa varaudutaan yritysalueiden rakentamiseen Pienessä Neulamäessä sekä Kaatopaikantien ja Lapinmäentien alueilla.

Maaseututaajamat

Melalahden ja Vehmersalmen alueet

Vehmersalmella tehdään peruskorjaus Syvähiekkan leikkipuistolle.

Nilsia

Nilsian osalta tärkeimpänä kohteena on Tahkon matkailuympäristön kehittäminen sekä kiertoliittymän rakentaminen yhteishankkeena ELY:n kanssa Mt 577/569 risteysalueelle. Vuoden 2024 ohjelmassa on Rantapuiston leikkipaikan peruskorjaus Nilsian taajama alueella.

Juankosken alueet

Juankoskella Poikkitie, Puutarhatie ja Tehtaankirkontie peruskorjataan vuoden 2024 aikana.

Muut kohteet

Katuvalaistusta uusitaan energiatehokkaisiin led-valaisimiin ja samalla valaisimet saadaan kytkettyä valaisinkohtaisesti valaistuksen ohjausjärjestelmään.

Yksittäisten kohteiden lisäksi vuosittain varataan investointimäärärahaa pieniin parannuskohteisiin mm. kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, liikenneturvallisuuden parantamiseen ja ulkovalaistuksen kehittämiseen.

Rahoitusosa

Rahoituslaskelman lukuohje

Rahoituslaskelma jakautuu kahteen osaan.

Toiminnan ja investointien rahavirta pitää sisällään käyttötalouden ja investoinnit osoittaen rahavirran, joka on katettava rahoitustoiminnalla tai joka jää rahoituksen katteeksi. Rahoitussuunnitelman toiminnan rahavirta muodostuu tulossuunnitelmasta siirtyvästä vuosikatteesta ja satunnaisista eristä sekä tulo-rahoituksen korjauseristä.

Toiminnan rahavirta

Tulo-rahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulo-rahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen.

Investointien rahavirta

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

Rahoituslaskelman Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntihintaiset myyntitulot.

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä Sijoitukset, käsitellään ryhmässä antolainauksen muutokset. Antolainojen lisäykset vähentävät rahavaroja ja antolainojen takaisinmaksut lisäävät rahavaroja. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja lainojen lyhennykset.

Lainakannan muutokset

Rahoituslaskelma osoittaa, miten kunnan rahoitusrakenne tilivuoden aikana muuttuu. Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Lyhytaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on ottanut uutta lyhytaikaista lainaa tai uusinnut sitä. Lyhytaikaisten lainojen vähennys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana lyhentänyt lyhytaikaisia lainojaan. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa nettona.

Vaikutus maksuvalmiuteen

Rahoitusosa päättyy Vaikutus maksuvalmiuteen -erään, jonka positiivinen arvo tarkoittaa kunnan maksuvalmiuden vahvistumista ja negatiivinen sen heikkenemistä. Luku kertoo muutoksesta vuoden ensimmäisen ja vuoden viimeisen päivän välillä.

Rahoituslaskelma 2024

	Ydinkau- punki	Tilapalvelut	Ydinkaupunki ja taseyksikkö yhteensä
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	12 488	24 990	37 478
Tulorahoituksen korjauserät	-3 454	-288	-3 742
Toiminnan rahavirta yhteensä	9 034	24 702	33 736
Investointien rahavirta			
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-45 405	-43 990	-89 395
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 995	90	3 085
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	5 564	788	6 352
Investointien rahavirta yhteensä	-36 846	-43 112	-79 958
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-27 812	-18 410	-46 222
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset			
Antolainasaamisten vähennykset	6 500		6 500
Antolainauksen muutokset	6 500		6 500
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 000		100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-61 300		-61 300
Lyhytaikaisten lainojen muutos			
Lainakannan muutokset	38 700		38 700
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	45 200		45 200
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	17 388	-18 410	-1 022

Rahoitusosa

Vuosien 2024–2027 rahoituslaskelman perusteet

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen määrän. Tavoitteen mukaisesti taloussuunnitelmakauden lopussa vuonna 2027 vuosikate kattaa poistot ja talous on tasapainossa.

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2024 on -46,2 milj. euroa, joka on rahoitettava joko kassa- tai pääomarahoituksella.

Pitkäaikaista lainaa otetaan vuonna 2024 bruttomääräisesti 100 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja maksetaan takaisin yhteensä n. 61,3 milj. eurolla. Vuoden 2025 pitkäaikaisten lainojen vähennyksenä näkyy 25,0 milj. euron kertalyhenteisen lainan takaisinmaksu. Taloussuunnitelmakauden loppuvuosien lyhennystasoon vaikuttaa lainanoton merkittävä kasvu.

Rahavarojen ennakoidaan olevan 1,0 milj. euroa pienemmät kuin vuoden 2024 alussa.

Bruttoinvestoinnit ovat 89,4 milj. euroa vuonna 2024 ja suunnitelmavuosinakin taso pysyy yli 80 miljoonassa eurossa. Kaikkina taloussuunnitelmavuosina investoinneista aiheutuu erittäin kova vaatimus tulorahoitukselle. Taloussuunnitelmakauden aikana toiminnan rahavirran ja investointien välillä vallitsee epäsuhta. Nettoinvestointitaso ylittää poistot joka vuosi. Toiminnan ja investointien rahavirta on koko suunnitelmakauden ajan negatiivinen, mikä käytännössä tarkoittaa pitkäaikaisten lainojen nettomäärän kasvua suunnitelmakauden jokaisen tarkasteluvuoden aikana. Vuonna 2024 omarahoitus riittää 43 %:iin investoinneista.

Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen ei vaikuttanut kaupungin investointeihin ja velkaantumiseen. Ne säilyvät nykyisen kaltaisina, sillä uudistuksessa kuntiin jäivät omaisuus ja velat. Muutos merkitsee sitä, että aikaisempaa merkittävästi pienemmillä kaupungin euromääräisillä volyyymeilla on kyettävä saamaan aikaan riittävä tulorahoitus investoinneille, jotka pääsääntöisesti ovat kouluja, päiväkoteja ja kunnallistekniikkaa.

Pitkäaikaisten lainojen lisäykset sopeutetaan rahoitustuloksen ja lainojen lyhennysten mukaiseen tasoon. Kaupungin lainamäärä kasvaa suunnitelmakauden tulorahoitus- ja investointitason vuoksi seuraavasti:

Kuopion lainakannan kehitys 2019 - 2027, milj. euroa

	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TPE 2023*	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Lainakanta milj. euroa	396,3	459,5	436,6	453,0	463,4	502,1	531,3	546,4	556,0
Lainamäärän muutos %	15,5	15,9	-5,0	3,8	6,1	8,4	5,8	2,8	1,8
Lainat (euroa/asukas)	3 322	3 823	3 592	3 695	3 755	4 035	4 233	4 327	4 357
Lainamäärän kasvu (euroa/asukas)	429	501	-231	103	163	280	199	84	40

* 8/2023 kuukausiseurannan mukainen ennuste

KUOPION KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA (milj. euroa)

(sisältää liikelaitokset ja taseyksiköt, sisältää sisäiset erät, vuodet eivät vertailukelpoisia yhtiöittämisjärjestelyjen vuoksi)

	TP 2021	TP 2022	Ennuste 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	61,1	44,5	61,6	37,5	45,5	59,2	64,1
Satunnaiset erät	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-17,4	-4,1	-6,2	-3,7	-5,0	-5,0	-5,0
TOIMINNAN RAHAVIRTA YHT.	43,7	40,4	55,4	33,7	40,5	54,2	59,1
Investoinnit							
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-81,8	-105,4	-95,2	-89,4	-85,1	-88,0	-84,9
Rahoitusosuudet	2,4	2,8	4,2	3,1	2,3	2,5	1,5
Käyttöom. myyntitulot	15,0	11,2	10,9	6,4	7,3	7,3	7,3
INVESTOINNIT NETTO	-64,3	-91,4	-80,1	-80,0	-75,6	-78,2	-76,1
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-20,7	-51,1	-24,7	-46,2	-35,1	-24,0	-17,0
Rahoituksen rahavirta							
Antolainojen muutokset							
Antolainojen lisäys	-1,0	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainojen vähennys	7,1	7,0	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Antolainojen muutokset yhteensä	6,1	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	40,6	70,0	70,0	100,0	120,0	100,0	90,0
Pitkäaikaisten lainojen väh.	-63,1	-53,6	-59,6	-61,3	-90,9	-84,9	-80,4
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset yhteensä	-1,3	16,4	10,4	38,7	29,1	15,1	9,6
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-34,4	40,0	16,9	45,2	35,6	21,6	16,1
RAHAVAROJEN MUUTOS	-55,1	-11,0	-7,8	-1,0	0,5	-2,4	-0,9
Tunnuslukuja							
- Investointien omarahoitusprosentti	77 %	43 %	68 %	43 %	55 %	69 %	77 %

Liitteet

Yli miljoonan euron yhdyskuntarakentamisen hankkeet

Vuosien 2024–2027 investointiohjelma yli miljoonan euron yhdyskuntarakentamisen hankkeista (1 000 €)

Investointikohde	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027	Yhteensä
Sorsasalo					
Sorsasalon yritysalue	100	1500	2000	3000	6600
Savilahti					
Niiralankatu ja rata-alikulku	2000	1000	0	0	3000
Neulaniementie	1500	2000	1000	0	4500
Vanhan Varikon alue/Lohkare, sis. Hylykallionpuisto, kulkusillat/hissi	650	1000	2500	500	4650
Marikonranta	0	300	900	3500	4700
Puijo					
Puijon urheilulaakso, yleissuunnitelman mukainen toteuttaminen, korjaus- ja muutostyöt > täsmennysten jälkeen jatkon toteutussuunnittelu	500	500	1000	1000	3000
Nuorisopuisto / lähiliikunta-alue	0	500	1000	0	1500
Puijon keskialueen tekonurmikentät	0	0	0	1000	1000
Puijon mäet / saneeraus	0	2500	1100	200	3800
Itkonniemi - Männistö - Linnanpelto					
Itkonniemen alueen rakentaminen	150	600	2000	4500	7250
Vanha Aseman alueen rakentaminen	150	100	2000	2000	4250
Saarijärvi - Rahusenkangas					
Kettulanlahden koulu/lähiliikuntapaikka	0	50	300	650	1000
Kelloniemi - Likolahti					
Kelloniemen alueen rakentaminen	100	0	1500	2500	4100
Keskusta					
Asemanseudun rakentaminen (Puijonkatu välillä Puutarhakatu - Asemakatu)	500	0	0	0	500
Puijonkatu, ramppi moottoritiltä	100	1500	1500	0	3100
Puijonkatu väli Asemakatu- Tulliportinkatu	0	1900	0	0	1900
Puijonkadun silta moottoritien yli / siltasaneeraus	2500	0	0	0	2500
Karjalankadun sillat moottoritien ja Puijonlaaksontien yli / siltasaneeraus	100	3600	0	0	3700
Väinölänniemen stadion peruskorjaus + urheilukenttä	100	0	0	1000	1100
Haapaniemi					
Mölymäki, 1. vaihe, sisältäen Mölymäen liikuntapuiston	3000	0	0	0	3000
Mölymäki, 2. ja 3. vaihe	100	700	4000	0	4800
Siikalahti					
Saaristokatu ja Tehdaskatu, kauppakeskukseen liittyvät alueet	1500	200	0	0	1700
Saaristokatu /Siikarannan ja Siikaniemenrampin risteykset	1000	0	0	0	1000
Levänen					
Rauhalahden nurmikenttä tekonurmeksi	0	0	100	1300	1400
Kivilammen alue	2200	0	0	0	2200
Leväsen risteys sillan saneeraus (moottoritien yli)	0	0	0	1200	1200
Leväsentie saneeraus välillä Särkiniementie - Rauhalahdentie	0	1000	2500	2500	6000

Investointikohde	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027	Yhteensä
Pitkälähti					
Logistiikka-alue (tarve-/VE-tarkastelut, vanha tai uusi sijainti)	0	100	600	2000	2700
Pieni Neulamäki II	150	2500	2500	2500	7650
Hiltulanlahti					
Hiltulanlahti III Puutossalmentien varsi	3000	1000	0	0	4000
MAASEUTUALUEET					
NILSIÄ - KESKEINEN					
Nilsin-Tahkon matkailuympäristön kehittämisinvestoinnit	1700	2000	1000	1000	5700
MUUT KOHTEET					
Ulkovalaistuksen uusiminen ja ohjausjärjestelmä	800	800	800	800	3200
Joukkoliikenteen runkolinjastotyöt	500	500	0	0	1000
Kt-suunnittelu	320	320	320	320	1280
Viher- ja yleisten alueiden suunnittelu	250	250	250	250	1000
Elinkeinoalueet	500	500	500	500	2000
PIENKOHTEET					
Siltojen korjaukset	500	500	500	500	2000
Hulevesiliittymät ja tulvakohteet	250	300	300	300	1150
	24220	27720	30170	33020	115130

Kuopion väestö ja väestösuunnite

Kuopion väestö vuosina 2017-2022 (31.12.) ja ennuste vuosille 2023-2030

Vuosi	0-6	7-12	13-15	16-18	19-24	25-39	40-64	65-74	75-84	85-	Yht.
2017	8 290	7 051	3 472	3 819	10 965	24 189	36 337	13 864	7 211	3 011	118 209
2018	8 109	7 099	3 578	3 746	10 812	24 534	36 057	14 358	7 330	3 041	118 664
2019	7 854	7 198	3 589	3 814	10 704	24 898	35 844	14 820	7 476	3 085	119 282
2020	7 656	7 370	3 573	3 751	10 760	25 386	35 612	15 051	7 894	3 157	120 210
2021	7 645	7 457	3 531	3 922	10 853	25 910	35 451	15 166	8 426	3 182	121 543
2022	7 404	7 520	3 556	4 005	10 972	26 308	35 592	15 086	8 913	3 238	122 594

Väestösuunnite, Kuopion kaupunki 2022

2023	7581	7514	3621	3844	11043	26337	35584	14924	9523	3433	123404
2024	7645	7450	3708	3837	11112	26599	35662	14851	10013	3567	124444
2025	7745	7337	3796	3854	11174	26861	35745	14861	10525	3599	125497
2026	7871	7194	3874	3897	11226	27129	35836	14919	10765	3847	126558
2027	8008	7052	3929	3956	11269	27406	35870	14925	11392	3805	127612
2028	8139	6932	3954	4025	11303	27688	35924	14990	11789	3892	128636
2029	8258	6851	3946	4098	11337	27970	36014	14990	12186	3997	129647
2030	8363	6820	3901	4160	11367	28241	36133	14994	12379	4271	130629

Lähde: Väestötiedot, Tilastokeskus, Väestösuunnite, Kuopion kaupunki 2022
Vuoden 2022 aluejako koko aikasarjassa